

Britisk tilbaketrekning – et scenario for fred?

*En spillteoretisk analyse av den irske republikanske
bevegelsens trusler mot Storbritannia*

Hanne Karin Fjelde

Institutt for Statsvitenskap

Universitetet i Oslo

Mai 2003

Innhold

1. INNLEDNING	5
1.1 INTRODUKSJON TIL TEMA	5
1.2 PROBLEMSTILLING	6
1.3 FREMGANGSMÅTE	7
1.4 DISPOSISJON FOR OPPGAVEN	9
2. HISTORISK OVERSIKT.....	11
2.1 LØSRIVELSE OG BORGERKRIG.....	11
2.2 INTENSIVERING AV KONFLIKTEN	14
2.3 SUNNINGDALE-AVTALEN.....	16
2.4 BALLOT BOX & ARMALITE	19
3. RASJONALITETSMODELLER OG TRUSSELTEORI.....	27
3.1 RASJONALITETSMODELLER	27
3.1.1 <i>Tynn eller tykk rasjonalitet?</i>	28
3.2 SPILLTEORIENS EGNETHET PÅ OPPGAVEN	29
3.3 EFFEKTIVE TRUSLER.....	31
3.4 TEORETISKE BETINGELSER FOR EFFEKTIVE TRUSLER.....	32
3.4.1 <i>Trusselen må være klar</i>	33
3.4.2 <i>Trusselen må være relevant</i>	33
3.4.3 <i>Trusselen må være tilstrekkelig alvorlig</i>	34
3.4.4 <i>Trusselen må være troverdig</i>	34
3.4.5 <i>Trusselen må være fullstendig</i>	35
3.5 OM KLARHETEN OG TROVERDIGHETEN VED SF/IRAS TRUSLER.....	35
3.5.1 <i>Klarheten ved den republikanske bevegelsens trusler</i>	36
3.5.2 <i>Troverdigheten ved den republikanske bevegelsens trusler</i>	37
3.6 KONKLUSJON	41
4. VAR TRUSLENE RELEVANTE?	42
4.1 INNLEDNING	42

4.2	ET 'ENKELT' SPILL OM NORD-IRLANDS TERRITORIALE STATUS?	42
4.2.1	<i>Spill om Nord-Irland med informasjonssvikt</i>	44
4.2.2	<i>Lojalistiske mottrusler</i>	47
4.3	TILBAKETREKNING - ET SCENARIO FOR FRED?	50
4.4	REPUBLICANSK ERKJENNELSE AV BRITISKE BESKRANKNINGER	53
4.5	KONKLUSJON	56
5.	VAR TRUSLENE TILSTREKKELIG ALVORLIGE?	58
5.1	INNLEDNING	58
5.2	FORMALISERING AV SPILLET OM NORD-IRLAND	58
5.3	OMFANGET AV DEN REPUBLICANSKE BEVEGELSENS TRUSLER	60
5.4	OMFANGET AV DEN REPUBLICANSKE BEVEGELSENS KRAV	65
5.4.1	<i>Storbritannias forpliktelse overfor unionistene</i>	65
5.4.2	<i>Nord-Irland av vital interesse for Storbritannia?</i>	66
5.4.3	<i>Symbolpolitikk og propagandakrigføring</i>	68
5.5	GRYENDE PRAGMATISME I DEN REPUBLICANSKE BEVEGELSEN	69
5.6	KONKLUSJON	73
6.	VAR TRUSLENE FULLSTENDIGE?.....	75
6.1	INNLEDNING	75
6.2	DEN REPUBLICANSKE BEVEGELSENS PREFERANSER	75
6.2.1	<i>Den republikanske bevegelsen og den irske regjeringen</i>	77
6.2.2	<i>Den republikanske bevegelsen og unionistene</i>	79
6.2.3	<i>Den republikanske bevegelsens samhold</i>	80
6.3	STORBRIANNIAS EVALUERING AV DEN REPUBLICANSKE BEVEGELSENS PREFERANSER.....	87
6.4	KONKLUSJON	94
7.	KONKLUSJON	95
7.1	EN MENINGSLØS KRIG?	95
7.2	EFFEKTIVE TRUSLER?.....	98
7.3	HOVEDKONKLUSJON	100
7.4	VEIEN VIDERE	100

APPENDIKS A - SPILLTEORETISK ORDLISTE.....	101
APPENDIKS B - LISTE OVER AKTØRER OG SENTRALE BEGREP	105
APPENDIKS C – IRAS KOMMANDOSTRUKTUR	110
APPENDIKS D - SINN FÉINS PARTISTRUKTUR	112
KILDELISTE	113

1. Innledning

1.1 Introduksjon til tema

Etter flere tiår med sporadisk opposisjon mot det politiske systemet blusset konflikten om Nord-Irlands territoriale status opp igjen mot slutten av 1960-tallet. Den haltende paramilitære organisasjonen IRA, den irske republikanske hær, ble revitalisert og gjenopprettet samarbeidet med partiet Sinn Féin, SF. Sammen utgjorde disse organisasjonene den republikanske bevegelsen, en bevegelse som fordømte delingen av den irske øya gjennom den Anglo-Irske Avtalen av 1921.

14. august 1969 beordret Storbritannia en radikal opptrapping av de militære styrkene i Nord-Irland. Hensikten var å stabilisere situasjonen som var oppstått med borgerrettsbevegelser, motdemonstrasjoner mot borgerrettsaktivistene og stadig større sosial uro. Tiltaket virket ikke etter hensikten, og innen 1972 var Storbritannia nært sitt "nightmare scenario", en krig mot både republikanske og lojalistiske paramilitære organisasjoner i Nord-Irland.

Etter et mislykket fredsinitiativ i 1973 og påfølgende forhandlinger mellom den republikanske bevegelsen og den britiske regjeringen, lanserte bevegelsen sin Long War strategi, en langvarig utmattelseskrig kombinert med politisk propaganda. I 1981 ble denne strategien forandret i form av økt vektlegging av politiske virkemidler i kampen mot Storbritannia. Denne strategien fikk tilnavnet Ballot box & Armalite strategien etter Danny Morrisons (SF) berømte tale. Frem til 1986 var de politiske og de militære virkemidlene formelt sidestilt i den republikanske bevegelsens strategiske tilnærming. I 1986 forlot imidlertid SF sitt avståelsesprinsipp, prinsippet om å ikke ta i bruk mandatene partiet vant i nasjonale valg. Med den opphevelsen var det klart at den formelle sidestillingen av de militære og politiske virkemidlene fra 1981 nå hadde en reell betydning. Vedtaket i 1986 åpnet for politisk alliansebygging og forhandlinger. Samtidig klarte eliten i den republikanske bevegelsen med kløktig

overtalelse og hard taktikkbruk å lede grasrota i bevegelsen til stadig sterkere vektlegging av de politiske virkemidlene til 1994, da IRA på nytt var moden til å erklære en ensidig våpenhvile. Motivet for våpenhvilen var å gi SF anledning til å delta i tverrpolitiske forhandlinger om en fredelig løsning på Nord-Irland konflikten. Alle problemer var imidlertid ikke ryddet av veien, og tidlig i 1996 brøt IRA våpenhvilen etter det de så som urimelige krav om avvæpning av organisasjonen. Etter drøye 18 måneder var IRA imidlertid klar for å gi SF en ny sjanse i politiske forhandlinger, og erklærte ny våpenhvile. I 1998 kom utfallet av disse forhandlingene, Belfast Agreement (Good Friday Agreement, GFA). Denne avtalen la grunnlaget for et konsosiert selvstyre av Nord-Irland, og er signert av de største politiske aktørene i regionen, deriblant SF.

Gjennom de konstitusjonelle kanalene har Sinn Féin og IRA helt eller delvis oppnådd flere av sine mål. Oppslutningen om SF har økt, og partiet klarte å sikre seg et mandat i det utøvende organet i Stormont, en viktig indikator på SFs politiske innflytelse i Nord-Irland.

1.2 Problemstilling

Først gjennom en betydelig reduksjon av de militære virkemidlene klarte den republikanske bevegelsen å få vesentlig politisk innflytelse i Nord-Irland. Dette kan tolkes som om den republikanske bevegelsens strategiske tilnærming i perioden 1976-1994, og de militære truslene den var fundert på, ikke var effektive. På bakgrunn av denne utviklingen spør jeg derfor:

Hvorfor var ikke den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia i perioden 1981-1994 effektive?

I besvarelsen tas det utgangspunkt i truslene SF og IRA ytret mot Storbritannia i forbindelse med Ballot box & Armalite- strategien, fra 1981 til våpenhvilen i 1994. Et klart eksempel på en slik trussel har vi i Danny Morrisons utsagn:

“When it is politically costly for the British to remain in [Northern] Ireland, they’ll go... it won’t be triggered until a large number of British soldiers are killed and that’s what’s going to happen” (Danny Morrison i Magill mars 1989, gjengitt i Smith, 1995: 224).

Foruten at Nord-Irlands historie og konflikt er “fascinerende” i seg selv, er det særlig to momenter som gjør at jeg finner det interessant å besvare denne problemstillingen. Det ene er at IRA fikk en utbrytergruppe i oktober 1997; Real IRA. Skillet kom som en følge av IRAs våpenhvile i juli 1997. Real IRA holder fast på troen om at jevne militære tilslag mot Storbritannia vil bringe dem fram til deres endelige mål. Paradokset her er altså at gruppen fortsatt tror at truslene mot Storbritannia er effektive, til tross for at den republikanske bevegelsen de tidligere var en del av, har funnet det rasjonelt å skifte strategi.

Det andre interessante momentet er at selv om de største partene i konflikten klarte å bli enige om en fredsavtale i 1998, er konflikten like aktuell i dag. Senest i oktober 2002 ble det konsosierte selvstyret i Nord-Irland opphevet til fordel for direkte styre fra London. Denne opphevelsen var et uttrykk for det anstrengte samarbeidsklimaet og høye konfliktnivået som ennå eksisterer mellom partene i regionen. For tiden foregår det forhandlinger i Belfast, Dublin og London i et forsøk på å få selvstyret i gang igjen. 1. mai i år ble det planlagte valget til den nye forsamlingen i Stormont utsatt til høsten under anklager om at valget ikke kan avholdes så lenge IRA nekter å avvæpne organisasjonen. Til tross for at partene har oppnådd mer gjennom politiske forhandlinger og våpenhvile, utelukker altså ikke den republikanske bevegelsen muligheten for fremtidig militær maktbruk.

1.3 Fremgangsmåte

Oppgaven vil besvares ved hjelp av spillteori. De teoretiske modellene vil variere med argumentene og siktemålet for hvert kapittel. Felles for kapitlene er imidlertid at jeg starter med enkle modeller hvor det forutsettes fullstendig og fullkommen informasjon. Deretter vil disse forutsetningene fjernes trinnvis for å gi et mer

realistisk, men også mer komplekst bilde av situasjonen. Hensikten med denne trinnvise fremstillingen er å gjøre det lettere å følge argumentasjonen.

Besvarelsen vil bygge på Hovis teoretiske betingelser for effektive trusler. Med trusler menes her utsagn som signaliserer en betinget intensjon om å påføre andre skade, med mindre visse krav etterkommes. At trusselen er effektiv betyr at den forårsaker ønsket atferd (Hovi, 1998: 11-13). Ifølge Hovi (ibid: 13-16) er de teoretiske betingelsene at truslene må være klare, relevante, tilstrekkelig alvorlige, troverdige og fullstendige.

Det er de tre betingelsene om relevans, alvorlighet og fullstendighet som vil stå særlig sentralt i oppgaven, og disse vil følgelig vektlegges i større grad enn de to resterende. Ved hjelp av spillmodeller med varierende grad av informasjon vil jeg belyse problematiske aspekt ved truslenes karakter, og derved gi en kritisk diskusjon av effektiviteten ved den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia.

Formålet med å bruke spillteori er for det første å belyse problemstillingen fra et annet synspunkt enn det som vanligvis gjøres. I tillegg er det ofte hevdet at SF/IRAs strategi var svært effektiv ettersom bevegelsen klarte å etablere seg som en mektig politisk faktor det var vanskelig for den britiske regjeringen å overse (Cunningham, 1999; O'Brien, 1999; Ruane & Todd, 1999). Smith (1995) hevder imidlertid at den republikanske bevegelsen har begått en del feiltolkninger av konflikten:

“...the history of the IRA has been marked, not so much by a solid persistence with a single unsuccessful strategy, so much as a tradition of poor strategic analysis which has often caused the movement to over-estimate the ability of its means to overcome far more powerful adversaries” (Smith, 1995: 220).

Siktemålet med denne oppgaven er å søke å konkretisere og formalisere noen av de fundamentale svakhetene Smith viser til. Mer spesifikt vil oppgaven fokusere på den begrensede virkningen bruken av militære trusler kunne ha mot Storbritannia.

Ifølge Yin (1994: 34-35) kan en case-studies reliabilitet og validitet styrkes gjennom tre teknikker. Den ene teknikken er å triangulere kildematerialet, det vil si å hente

kilder fra et så vidt spekter som mulig – både med hensyn til ideologisk ståsted og med typer av informasjon. Den andre teknikken Yin påpeker er å etablere en klar årsakskjede i argumentasjonen, mens den tredje teknikken er å få case-studien vurdert av nøkkelinformanter. Jeg har, så langt det har vært mulig, benyttet meg av alle disse tre teknikkene. Litteraturen om Nord-Irland konflikten, som ved så mange andre konflikter, er i høy grad farget av ideologisk ståsted. Denne oppgaven er derfor fundert på et så vidt kildemateriale som mulig. Som leseren vil se støtter jeg meg i størst mulig grad på så mange forfattere som mulig for å underbygge argumentene. I tillegg er også politiske dokument fra Sinn Féin og IRA brukt. Tolkningen min av disse politiske dokumentene er i søkt bekreftet av akademisk litteratur. Oppgaven bygger også på intervjuer gjort med representanter for Sinn Féin, én for det lojalistiske partiet Ulster Democratic Party og ett intervju med professor Richard English ved Queens University Belfast. Spørsmålene ble formulert med tanke på hvert av de tre analysekapitlene, og respondenten ble bedt om å gjøre rede for flere aspekter rundt sin oppfatning om truslenes relevans, alvorlighet og fullstendighet. Intervjuene fra de politiske representantene er i stor grad preget av deres politiske ståsted, og brukes dermed med større forsiktighet enn intervjuet med professor English. Jeg har også støttet meg til informasjon ervervet gjennom personlig kommunikasjon med professor Richard English og Dr. Paul Dixon. Dette ble hovedsakelig brukt for å bekrefte mine hypoteser til hvert analysekapittel og generelt om konfliktens karakter.

1.4 Disposisjon for oppgaven

Besvarelsen av problemstillingen gis i syv deler. Kapittel 2 gir en historisk oversikt over konfliktens opprinnelse med hovedfokus på partene i konflikten, særlig skillet mellom katolikker og protestanter og grupperinger innen disse trossamfunnene. Videre følger en gjennomgang av de viktigste utviklingstrekkene i Nord-Irland etter 1969.

I kapittel 3 går jeg gjennom de teoretiske betingelsene for effektive trusler og sier litt om spillteori generelt. Som tidligere nevnt vil særlig betingelsene om relevans, alvorlighet og fullstendighet stå sentralt i oppgaven. De to resterende betingelsene om klarhet og troverdighet vil derfor få en grundigere redegjørelse i teoridelen, hvor jeg også vil trekke inn empiri for å sannsynliggjøre at disse betingelsene var oppfylt. Dette kapitlet inneholder også metodologiske refleksjoner med hensyn til valg av teori og gjennomføring av oppgaven.

I kapittel 4 vurderes relevansen av truslene. Fokuset i kapitlet settes på om Storbritannia hadde incentiv til å ikke etterkomme den republikanske bevegelsens krav, og særlig på om Storbritannia hadde reell handlefrihet til å etterkomme kravene. Dette kapitlet diskuterer også de lojalistiske truslene om motaksjoner dersom Storbritannia vedtok å trekkes seg ut av Nord-Irland, og hvilken betydning disse truslene kan tenkes å ha hatt for Storbritannias atferd.

Kapittel 5 tar for seg alvorligheten ved den republikanske bevegelsens trusler. Jeg vil problematisere forholdet mellom kravenes og truslenes omfang. Dette gjøres ved å analysere disse aspektene hver for seg. I tillegg støtter jeg meg til Hovis to årsaker til hvorfor trusler ofte ikke er tilstrekkelig alvorlige, og undersøker om disse årsakene kan forklare at Storbritannia besluttet å forbli i Nord-Irland.

I det sjette og siste analysekapitlet tar jeg for meg fullstendigheten ved den republikanske bevegelsens trusler. Her vurderes det om det fantes momenter som ga Storbritannia grunn til å tvile på at de militære aksjonene ville opphøre dersom det ble beordret tilbaketrekning fra Nord-Irland, og om dette kan ha påvirket Storbritannias beslutning om å bli i regionen.

Avslutningsvis besvarer jeg oppgavens problemstilling ved å påpeke hva bevegelsen faktisk oppnådde med bruken av trusler, og ved å vise til de funnene jeg har gjort i de tre analysekapitlene.

2. Historisk oversikt¹

“We declare the right of the people of Ireland to the ownership of Ireland, and to the unfettered control of Irish destinies, to be sovereign and indefeasible. The long usurpation of that right by a foreign people and government has not the right, nor can it ever be extinguished except by the destruction of the Irish people. In every generation the Irish people have asserted their right to national freedom and sovereignty; six times during the past three hundred years they have asserted it in arms. Standing on that fundamental right and again asserting it in arms in the face of the world, we hereby proclaim the Irish Republic as a sovereign independent state, and we pledge our lives and the lives of our comrades-in-arms to the cause of its freedom, of its welfare, and of its exaltation among the nations.”

Utdrag av den provisoriske regjeringens proklamasjon om irsk selvstendighet (Provisional Government, 1916).

2.1 Løsrivelse og borgerkrig

På begynnelsen av 1900-tallet utgjorde protestantiske unionister flertallet i de nordøstlige fylkene i Irland. Dette var arvtakere av engelske og skotske settlere som kom til Nord-Irland på oppfordring fra den britiske kongen fra 1600-tallet, og denne majoriteten følte fremdeles en sterkere tilknytning til Storbritannia enn til Irland. Unionistene så Home Rule vedtaket² av 1914 som en trussel mot unionen med Storbritannia (McKittrick & McVea, 2001: 3), og mobiliserte Ulster Unionist Council³ (UUC) og Oransje Ordenen⁴ for å effektivt kunne motarbeide alle forsøk på å svekke forholdet mellom Irland og Storbritannia. En radikal gruppe aktivister, kalt lojalister, delte unionistenes ønske om å bevare unionen med Storbritannia. I motsetning til unionistene mente imidlertid lojalistene at også væpnet kamp var legitimt i forsvaret av unionen (Dixon, 2001a: 6), og de truet derfor med militære aksjoner for å motarbeide Home Rule forslaget (Patterson, 1996a:5). Samme år brøt imidlertid første verdenskrig ut, og den militære konfrontasjonen uteble.

¹ I appendiks B gis en liste over aktører og sentrale begrep knyttet til dette kapitlet.

² Vedtak som overførte større myndighet til det lokale irske parlamentet, på bekostning av Westminster.

³ Forløperen til Ulster Unionist Party.

Påskedagen 1916 gjorde en liten gruppe republikanere opprør mot det britiske styret og proklamerte opprettelsen av en selvstendig irsk republikk. Opprøret var dårlig organisert, og hadde i utgangspunktet liten støtte i befolkningen. Da Storbritannia imidlertid henrettet noen av de sentrale aktørene i opprøret, ga dette en massiv sympatibølge for opprørenes sak, og det tidligere kravet om Home Rule ble erstattet av et krav om en uavhengig Irsk Republikk (McKittrick & McVea, 2001: 4; Coakley, 1999: 13).

De gjenværende opprørerne utgjorde nå kjernen i den sterkt voksende republikanske bevegelsen. Bevegelsens parti, Sinn Féin (SF), som boikottet Westminster stilte kandidater til valg for en nasjonalforsamling for *hele* Irland. Partiet vant en overveldende seier, med nesten tre fjerdedeler av de irske setene (Kee, 1995: 179). Nasjonalforsamlingen, Dáil Éireann, møttes i Dublin i 1919 og erklærte uavhengighet for Irland. Samtidig utførte IRA en rekke militære aksjoner mot britiske interesser og representanter i Irland.

Den republikanske bevegelsens militære og politiske press mot Storbritannia førte til konkrete forhandlinger om revidering av Home Rule forslaget som var vedtatt i 1914. I 1920 kom resultatet i form av Government of Ireland Act (GIA). Denne la grunnlaget for forhandlinger mellom de ulike politiske grupperingene i London, og munnet ut i den Anglo-Irske Avtalen i 1921. Avtalen skilte seg ikke vesentlig fra GIA, med det unntak at Den Irske Fristaten⁵ nå fikk status som dominion under det Britiske imperiet, mens de 6 nordøstligste fylkene fortsatt skulle være en del av Storbritannia etter sterkt press (inkludert trusler om militære aksjoner) fra den unionistiske majoriteten i Nord. Med det ble den irske øya delt for første gang i historien. Delingen innebar at det ble opprettet to separate parlament i Belfast og Dublin, henholdsvis Stormont og Leinster House, og det tidligere irske parlamentet

⁴ En sosio-religiøs organisasjon som var, og er, lojal til den britiske tronen.

⁵ Bestående av de 25 sørligste fylkene samt det nordøstlige Donegal. Navnet ble ikke byttet til den Irske Republikk før i 1949 da fullstendig selvstendighet var oppnådd.

Dáil ble oppløst. Delingen av Irland i Nord og Sør ble sett som en midlertidig ordning som skulle vurderes igjen i 1925 av Boundary Commission⁶ (Whyte, 1990: 164, Dixon, 2001a: 4). Avtalen var vanskelig å akseptere for nasjonalistene og republikanerne, men utsiktene til et gjenforent Irland etter Boundary Commission gjorde at nasjonalistene likevel godtok avtalen. For republikanerne var delingen fundamentalt imot bevegelsens prinsipp, og de avstod derfor fra deltakelse i de nye parlamentene. Representantene i det tidligere irske parlamentet, Dáil, ble som en følge av dette splittet i to. Republikanerne⁷, ledet av Éamon de Valera, utgjorde mindretallet og avstod fra å ta sete og avlegge lojalitetsed⁸ i britenes parlament. De mer moderate nasjonalistene⁹, ledet av Michael Collins, hadde en mer pragmatisk oppfatning, og tok derfor del i det nye parlamentet (Coakley, 1999a: 18). Republikanerne og nasjonalistene delte med andre ord målet om et gjenforent Irland, men mens nasjonalistene mente at dette målet utelukkende måtte forfølges ved hjelp av konstitusjonelle virkemidler, fant republikanerne også militær maktbruk som et legitimt virkemiddel (Dixon, 2001a: 6).

Uenigheten over 1921 avtalen, eller 'the Treaty' som den ble kalt på folkemunne, var ikke bare fundamental for den republikanske bevegelsen. Den rammet hele den irske befolkningen da den munnet ut i en ett år lang borgerkrig. Krigen tok slutt i 1923, det gjorde imidlertid ikke rivaliseringen mellom de ulike politiske grupperingene på øya. Den nasjonalistiske befolkningen i Nord hadde med 1921-avtalen praktisk talt over natten forandret status fra å utgjøre majoriteten i den irske kolonien til å bli en stor minoritet på ca. en tredel av befolkningen i det nye Nord-Irland (Cochrane, 1999: 15). Unionistene på sin side fryktet at fristillingen av de 26 sørligste fylkene kun var et første skritt på veien mot et selvstendig Irland, noe de så som en alvorlig trussel

⁶ Kommissjonen anbefalte imidlertid kun marginale endringer i grensedragningen (McKittrick & McVea, 2001: 5; Cochrane, 1999: 4-5; Coakley, 1999: 19), og resultatet ble en fastfrysing av grensene slik de ble nedtegnet i 1921-avtalen.

⁷ Bestående av den irske republikanske hær, IRA, og (partiet) Sinn Féin, SF.

⁸ Denne lojalitetseden ble først avskaffet i Nord-Irland i 1973 (Moloney, 2002: 128).

⁹ Representert ved (partiet) Cumann na nGaedheal, omdøpt til Fine Gael (FG) i 1933.

mot deres sivile og religiøse rettigheter, samt regionens økonomiske grunnlag (Coakley, 1999a: 15). McKittrick & McVea (2001:4) argumenterer også for at unionistenes frykt ble underbygget av signaler fra Storbritannia om at Westminster ikke var like entusiastiske i forholdet til unionen som de protestantiske unionistene var. Da unionistene fikk et eget parlament i Nord-Irland grep de derfor den muligheten det representerte, og marginaliserte katolikkene fra de politiske prosessene i forsøk på å verne om Unionen og egne interesser (ibid.: 6; Cochrane 1999: 12). Dette førte til at den politiske, så vel som den økonomiske og sosiale avstanden mellom protestanter og katolikker etter hvert ble påfallende stor.

Den systematiske forskjellsbehandlingen av unionister/lojalister og nasjonalister/republikanere i Nord-Irland førte til fremveksten av en rekke borgerrettsbevegelser mot slutten av 1960-tallet. Det unionistiske styret, ledet av Terence O'Neill, søkte å reformere regionen ved å gi visse rettigheter til de diskriminerte. På grunn av borgerrettsbevegelsens bevisstgjøring av den skjeve fordelingen i samfunnet, samt voldsomme motdemonstrasjoner fra lojalistene, mislyktes dette forsøket. Stor sosial uro brøt ut, og det ble klart at store deler av befolkningen var politisk mobilisert og aktivt involvert i spillet om Nord-Irlands politiske system og territoriale status.

2.2 Intensivering av konflikten

Samtidig med økt katolsk antipati mot det regjerende styret, var den protestantiske misnøyen mot regjeringen også økende. Protestantenes kritikk var rettet mot den reformistiske politikken til O'Neill, og mot den svake beskyttelsen politiet og hæren

ga protestantene mot de katolske opprørerne. Valget i april 1969 erstattet derfor O'Neill med den radikale lojalisten major James Chichester Clark. Dette utløste høylytte katolske protester og demonstrasjoner som varte hele sommeren. I august 1969 hadde uroen vært så langvarig og alvorlig at den britiske statsministeren beordret militære styrker til å gjenopprette ro og orden i [London]Derry¹⁰ og Belfast.

Imens gjennomgikk den republikanske bevegelsen en stor intern uenighet som ledet ut i nok en splittelse av bevegelsen¹¹. Denne gangen i Official (Sinn Féin og IRA)¹² på den ene siden, og Provisional (Sinn Féin og IRA)¹³ på den andre. Som i 1926 skyldtes splittelsen at en del av bevegelsen ønsket en revidering av den republikanske strategien. SFs president, Tomás MacGiolla, og andre etterfølgere ønsket å stille SF kandidater til valg under et hovedsakelig marxistisk partiprogram i parlamentsvalgene til Westminster, Dublin og Stormont (Feeney, 2002: 218-219; Moloney, 2002: 68-70; Dixon, 2001a: 11). Motstanderne av dette forslaget, Provisionals, ledet an av Ruairí Ó Brádaigh, hadde en mer tradisjonalistisk tilnærming til konflikten, og mente at valgdeltakelsen stred mot grunnprinsippet i den republikanske bevegelsen. Provisionals-vingen beskyldte samtidig Officials for at deres fokusering på de politiske virkemidlene hadde gått på bekostning av IRAs evne til å beskytte den katolske befolkningen mot den lojalistiske volden som kom i forbindelse med borgerrettsbevegelsens demonstrasjoner (O'Malley, 1990: 364;

¹⁰ Navnet på Derry eller Londonderry som det egentlig heter, har vært diskutert i flere hundre år. London ble inkorporert i bynavnet i 1613 da London ble gitt ansvar for byens utvikling. Katolikker omtaler imidlertid ennå byen som Derry, da de mener forstavelen representerer den britiske og protestantiske dominansen i Nord-Irland. Forøvrig brukte Sinn Féin og Social Democratic & Labour Party (SDLP) sitt flertall og stemte for endring av Londonderry til Derry 28. januar i år. Saken er imidlertid ikke over enda, da navneendringen må godkjennes ved et parlamentarisk vedtak (The Guardian, 2003 [online]).

¹¹ Den republikanske bevegelsen opplevde også en splittelse i 1926 da de Valera tok med seg majoriteten av Sinn Féin medlemmene med seg til det nyopprettede Fianna Fáil som, tross motstanden til 1921-Avtalen, ønsket å ta del i de konstitusjonelle prosessene i Leinster House.

¹² Official IRA erklærte våpenhvile i 1972, og har stort sett vært inaktiv etter det. Official SF skiftet navn til Worker's Party i 1982.

¹³ I det følgende blir hovedvekten lagt på Provisional Sinn Féins og Provisional IRAs politiske og militære tilnærming til konflikten. Jeg vil imidlertid, for enkelhets skyld, ikke bruke Provisional benevnelsen. I de tilfellene jeg mener andre vinger enn Provisionals, eller hvor jeg mener det behøves å presisere at det er tale om Provisional-vingen, vil dette bli eksplisitt spesifisert.

Moloney, 2002: 68). Uenigheten resulterte i at Provisionals brøt med Officials. I tillegg til at begge vingene kjempet mot det britiske styret, gikk de også til militære angrep på hverandre. Fra 1971 ble uenigheten mellom Provisionals og Officials tonet ned, og begge fraksjonene involverte seg parallelt i en militær offensiv mot britiske soldater i regionen (Dixon, 2001a: 117).

På den protestantiske siden var særlig to paramilitære organisasjoner fremtredende: det revitaliserte Ulster Volunteer Force (UVF)¹⁴, samt det nyopprettede Ulster Defence Association (UDA). I 1972 utførte de lojalistiske paramilitære organisasjonene en rekke voldshandlinger for å presse frem en mer restriktiv sikkerhetspolitikk i regionen. Med dette var Storbritannias betraktelig nærmere sitt ”nightmare scenario”: en krig mot to fronter i Nord-Irland (ibid.: 121).

2.3 Sunningdale-avtalen

I lys av den omfattende sosiale uroen som oppstod, kalte Westminster inn Nord-Irlands statsminister¹⁵, og informerte om at sikkerhetspolitiske beslutninger nå skulle overlates til Westminster. Dette var uakseptabelt for Faulkner, og 4 dager senere, 28. mars 1972 gikk regjeringen i Stormont av. Med det endte også det 50 år lange unionistiske styret av Nord-Irland. Den republikanske bevegelsen tolket oppløsingen av Stormont som en seier, til tross for at ordningen ble erstattet av direktestyre fra London (CAIN, 2003 [online]).

Storbritannia inngikk i en rekke forhandlinger med de ulike grupperingene i regionen, og mot slutten av 1973 vedtok den britiske og den irske regjeringen Sunningdale-avtalen som innebar at Nord-Irland skulle styres etter konsosierte prinsipper. Avtalen omfattet opprettelsen av en folkevalgt forsamling, samt et utøvende organ der kun de

¹⁴ Som ble opprettet i forbindelse med den lojalistiske motstanden mot Home Rule vedtaket av 1914, da kalt Ulster Volunteers.

¹⁵ På dette tidspunktet hadde Brian Faulkner erstattet James Chichester Clark.

moderate politiske partiene i regionen var representert. I det utøvende organet fikk UUP¹⁶ 6 mandater, SDLP¹⁷ fikk 4 og APNI¹⁸ fikk 1 mandat. De radikale partiene som var mot denne ordningen, blant annet Sinn Féin, var ekskludert fra deltakelse.

Motstanden mot Sunningdale-avtalen økte, særlig på den protestantiske siden. De radikale unionistene var særlig imot den irske dimensjonen som inngikk i avtalen. Denne dimensjonen innebar opprettelsen av et ”Council of Ireland”, et råd med representanter nord og sør for grensen. Radikale protestanter fryktet at dette var et første skritt på veien til et forent Irland - en trussel mot deres sivile og religiøse rettigheter, og alt før Sunningdale trådte i kraft ble United Ulster Unionist Council (UUUC) dannet for å forene anti-Sunningdale unionister¹⁹ (Dixon, 2001a: 147). I valget i februar 1974 fikk UUUC 51.1 prosent av stemmene, noe som bidro til å øke polariseringen i det politiske miljøet. I et forsøk på å tilrettelegge for de radikale partienes anerkjennelse av Sunningdale, legaliserte Storbritannia Sinn Féin og Ulster Volunteer Force. Samme dag annonserte imidlertid Ulster Worker’s Council²⁰ (UWC) at en omfattende generalstreik ville iverksettes i protest mot Sunningdale, med den effekt at befolkningen ble direkte involvert i motstanden mot regimet. Den påfølgende sosiale uroen og Storbritannias handlingslammelse overfor denne typen opprør bidro til Sunningdale-avtalens opphevelse i mai 1974. Kun fem måneder etter at avtalen trådte i kraft, ble styreordningen erstattet av direktestyre fra London (ibid.: 154).

I desember samme år møtte IRA representanter fra det protestantiske samfunnet for samtaler om en løsning på den voldelige konflikten i regionen. Resultatet av

¹⁶ Ulster Unionist Party, det største unionistiske partiet i Nord-Irland.

¹⁷ Det nasjonalistiske Social Democratic and Labour Party, stiftet i august 1970.

¹⁸ Alliance Party of Northern Ireland, sentrumparti som henter støtte både fra det unionistiske og det nasjonalistiske samfunnet.

¹⁹ UUUC bestod av tre lojalistiske partier: Democratic Unionist Party (DUP), Ulster Vanguard og Official Unionist Party (OUP) (CAIN, 2003 [online]).

²⁰ UWC bestod av lojalistiske paramilitære og fabrikkarbeidere, og var viktig for mobiliseringen av den protestantiske arbeiderklassen (Dixon, 2001a: 151).

samtalene ble videreformidlet til London. IRA tolket Storbritannia til å være villig til å trekke seg ut av Nord-Irland, og annonserte en kortvarig våpenhvile rundt nyttår. Våpenhvilen ble fornyet i februar 1975 igjen, og varte med enkelte unntak til januar 1976. Da våpenhvilene likevel ikke førte til at Storbritannia trakk seg ut av regionen, opphevet IRA våpenhvilen og introduserte i stedet Long War strategien.

Long War strategien var tuftet på fortsatt bruk av militære trusler mot Storbritannia. I tillegg innså den republikanske bevegelsen viktigheten av politisk propaganda, som SF skulle stå for. Intensjonen med denne strategien var å føre en langvarig utmattelseskrig mot Storbritannia, inntil den britiske opinionen krevde tilbaketrekning. Essensen i Long War strategien leses tydelig i Green Book (IRA, ca. 1978)²¹:

”The Irish Republican Army as the legal representatives of the Irish people are morally justified in carrying out a campaign of resistance against foreign occupation forces and domestic collaborators” (ibid.).

”All volunteers must look upon the British Army as an occupying force, must look upon the RUC, the Gardai²², the UDR²³ and the Free State Army²⁴ as illegal armies and illegal forces whose main tasks are treasonable and as such morally wrong, politically unacceptable and ethically inexcusable” (ibid).

Bevegelsens parti, SF, hadde også en funksjon i denne krigføringen, men utelukkende som et propagandaverktøy, da avståelsesprinsippet fremdeles hadde en sterk forankring i bevegelsen.

²¹ Denne treningsmanualen er inspirert av Muammar al Gaddafis tre volums Green Book. Ifølge Moloney (2002: 154) ble Gerry Adams og Ivor Bell inspirert av tanken bak boken, og introduserte en lignende opplæringsbok for IRAs rekrutter. Boken var, og er, forbudt ifølge britisk og irsk lov, i frykt for dens potensielle evne til agitasjon for væpnet opprør mot Storbritannia og de etablerte konstitusjonelle organene i Nord-Irland. Det er imidlertid mulig å lese utdrag av boken i appendiks i blant annet Dillon (1988), Moloney (2002), O’Brien (1999). Green Book er udatert men Moloney (2002: 155) argumenterer for at den ble skrevet og tatt i bruk i tidsrommet 1978/79. Som leseren alt har notert, refererer jeg til bokens opprinnelse som ca 1978.

²² Politistyrken i den irske republikken.

²³ Ulster Defence Regiment, eget regiment i den britiske hæren som hentet medlemmer fra Nord-Irland.

²⁴ Den irske hæren.

2.4 Ballot box & Armalite

De store strategiskiftene i den republikanske bevegelsen på 1980-tallet ble initiert av en gruppe fengslede republikaneres sultestreik i 1981. Sultestreiken tok til etter en langvarig disputt mellom de innsatte og den britiske regjeringen om fangenes status. I årene mellom 1972 og 1976 hadde innsatte fanger med paramilitær bakgrunn hatt politisk status (McKittrick & McVea, 2001: 137-138). Da denne ble fjernet, gjorde de innsatte først opprør ved å nekte å ta på seg fengselsuniformer og ved å smøre ekskrementer på celleveggene. Da det ikke førte frem, gikk en rekke innsatte republikanere, med Bobby Sands i spissen, til en sultestreik for å tvinge den britiske regjeringen til å gjeninnsette de spesielle rettighetene til paramilitære fanger. Det republikanske lederskapet var imot denne sultestreiken²⁵, da utfallet kunne bli svært belastende for bevegelsen om den ikke førte til innrømmelse av kravene.

Fem dager etter at sultestreiken likevel tok til, døde en nasjonalistisk uavhengig MP²⁶. Etter sterkt press fra den republikanske bevegelsen avstod SDLP fra å stille kandidat til det ledige setet i Westminster, slik at den republikanske kandidaten, Sands, ville få både de republikanske og nasjonalistiske stemmene i valget (Morrow, 1996: 24). Sands stilte imidlertid ikke til valg som Sinn Féin kandidat. Det var flere grunner til dette. For det første var SF på dette tidspunktet kun et propagandaverktøy, da avståelsesprinsippet ennå var gjeldende. For det andre ville et eventuelt tap i valget bli en betydelig belastning for den republikanske bevegelsen fordi deltakelsen kunne tolkes som en anerkjennelse av de konstitusjonelle prinsippene Nord-Irland var basert på²⁷. Dette ville særlig være en belastning for bevegelsen ved et eventuelt tap, siden det unektelig ville være en propagandamessig seier for den britiske regjeringen. Britene ville da kunne vise til SFs lave oppslutning i befolkningen, og dermed

²⁵ Blant annet sa Adams om streiken: "We are tactically, strategically, physically and morally opposed to a hungerstrike" (McKittrick & McVea, 2001: 141).

²⁶ Member of Parliament, representant til parlamentet i Westminster.

²⁷ Det vil si en anerkjennelse av 1921-avtalen.

rettferdiggjøre sin steile holdning til republikanerne. På denne måten representerte sultestreiken et klart eksempel på den omfattende propagandakrigen som hadde utviklet seg mellom den republikanske bevegelsen og den britiske regjeringen.

Sands vant valget om det ledige setet i Westminster. Like etter valgsuksessen opprettet SF et eget lokallag for innsatte, hvor Sands og de andre sultestreikende ble ledende figurer, og det var klart at den republikanske bevegelsen hadde vunnet et viktig trekk i propagandakrigen mot Storbritannia. Effekten av denne propagandakrigen ble ytterligere forsterket da Sands døde. Nærmere 100 000 fulgte Sands til graven, og IRA og særlig SF nøt godt av en massiv sympatibølge som ga mange nye medlemmer (Moloney, 2002: 204)²⁸.

SFs beslutning i 1981 om å ta i bruk lokale mandat, var dermed en logisk videreføring av valgsuksessen noen måneder tidligere. Denne beslutningen representerer en paradigmeskifte i den republikanske bevegelsen, da bevegelsen nå formelt sidestilte den konstitusjonelle virksomheten til SF med de militære kampanjene til IRA, eller som Danny Morrison uttalte det:

”Who here really believes we can win the war through the ballot box? But will anyone here object if, with a ballot paper in one hand and the Armalite in the other, we take power in Ireland?” (Dixon, 2001a: 187).

Året etterpå, i 1982, vedtok bevegelsen at SF også skulle stille kandidater til de nasjonale parlamentene i Dublin, London og Belfast. I motsetning til setene partiet vant i de lokale valgene, skulle imidlertid de eventuelle mandatene partiet vant i de nasjonale parlamentene ikke tas i bruk. Som i 1981 klarte bevegelsen å gjøre dette vedtaket uten splittelser, i motsetning til beslutningene i 1926 og 1969. Nok en gang må bevaringen av enhetligheten i den republikanske bevegelsen tilskrives de sultestreikendes valgsuksess og den påfølgende rekrutteringsbølgen til bevegelsen.

²⁸ For øvrig døde Sands 5. mai, den 66. dagen av sultestreiken. Senere døde ni andre fanger: Francis Hughes, Raymond McCreesh, Patsy O’Hara, Joe McDonnell, Martin Hurson, Kieran Doherty, Kevin Lynch, Thomas McElwee og Micky Devine. For mer om sultestreiken se Beresford (1987).

I 1985 signerte den britiske og den irske regjeringen den Anglo-Irske Avtalen (AIA), som formelt åpnet for Dublins engasjement i Nord-Irland konflikten. Avtalen møtte stor motstand fra unionistene i Nord-Irland, da inkluderingen av Dublin ble tolket som et skritt på veien mot et forent Irland. AIA var også sterkt mislikt av SF, ettersom den var designet for å demme opp om SFs oppslutning (ÓBroin, 2003 [intervju]). Dixon (2001a: 197) har et mer nyansert syn på AIA, men argumenterer også for at avtalen var et forsøk på å demme opp for de radikale partiene i regionen, deriblant SF.

Året etter kom SFs formelle respons på AIA (Ryan, 1994: 66). Partiet vedtok da å oppheve det tradisjonelle avståelsesprinsippet, og ta i bruk de mandatene de vant i de nasjonale parlamentene. Denne beslutningen førte imidlertid med seg en splittelse i bevegelsen i Provisional SF og IRA som forlot avståelsesprinsippet, og Republican SF (RSF) med det tilhørende Continuity IRA (CIRA)²⁹ som fastholdt prinsippet. RSF og CIRA mente at avståelsesprinsippet var så fundamentalt viktig for den republikanske bevegelsens legitimitet, at de ikke kunne ta del i bevegelsens aktiviteter så lenge dette prinsippet ikke ble holdt i hevd.

Grunnlaget for 1986-vedtaket var en langvarig intern debatt om den relative vektleggingen av konstitusjonelle og militære virkemidler i kampen for et forent Irland. Ved å forlate avståelsesprinsippet økte bevegelsen de konstitusjonelle virkemidlenes posisjon, og sidestillingen av virkemidlene gjort i 1981 og 1982 fikk nå en reell betydning. Det innebar med andre ord at de konstitusjonelle virkemidlene fra 1986 ikke bare var formelt, men også reelt sidestilt med de militære virkemidlene.

I 1987 publiserte SF "A Scenario for Peace" hvor det tradisjonelle republikanske kravet om britisk tilbaketrekning ble gjentatt. Det som var nytt med dokumentet var at det tradisjonelle 'Brits out' slagordet ble erstattet med uttrykket 'National Self-Determination' (NSD). Skiftet var viktig fordi det ga en viss anerkjennelse av de

²⁹ CIRA avslørte imidlertid ikke sin eksistens før et par år senere i frykt for represalier fra (P)IRA (Moloney, 2002: 289).

unionistiske elementene i konflikten, selv om dette ikke ble ytret eksplisitt. Det ble imidlertid gjort i 1992 i ”Towards A Lasting Peace in Ireland”³⁰ (O’Brien, 1999: 199; Tonge, 1998: 132).

Et annet viktig moment som påpekes av blant annet Moloney (2002: 298) i forlengelse av kravet om NSD, var at SF satte som vilkår at Storbritannia måtte uttrykke en *intensjon* om å trekke seg ut av Nord-Irland, mot et tidligere krav om umiddelbar tilbaketrekning. Feeney (2002: 344) påstår imidlertid at dette ikke var noe nytt, da IRA på et hemmelig møte med den britiske regjeringen i 1972 fremholdt at en slik intensjon om tilbaketrekning var tilstrekkelig for at bevegelsen ville delta i reelle forhandlinger med Storbritannia. Dette kravet om *intensjoner* om tilbaketrekning ble imidlertid først ytret offentlig i ”A Scenario for Peace”.

På begynnelsen av 1990-tallet gikk den politiske evolusjonen i den republikanske bevegelsen mot et høydepunkt. Stadig flere uttalelser fra SF indikerte at en ny strategisk tilnærming til konflikten var under vurdering. I mars 1990 kom Gerry Adams med en klar uttalelse som reflekterte denne debatten:

”Yes there is debate going on in SF and among republicans in general. [...] There are discussions about the ongoing struggle, about policy matters, about the unionists and, most importantly, about the process by which peace can be established in this island” (i AP/RN 1990, gjengitt i Smith, 1995: 197).

Særlig tre faktorer fremholdes som plausible forklaringer på denne interne debatten og den nye policyen den resulterte i³¹. Den ene var frykten for politisk isolasjon (Munck, 1995: 159; O’Brien, 1999: 322; Smith, 1995: 197; Tonge, 1998: 130). Denne frykten bunnet i en offisiell ekskludering av SF fra offentlige *forforhandlinger* om fredsforhandlinger initiert av Peter Booke. Eksklusjonen ble begrunnet med bevegelsens militære forankring. Det ble klart for den republikanske bevegelsen at

³⁰ For mer om dette, se avsnitt 6.2.2 om den republikanske bevegelsen og unionistene.

³¹ I litteraturen fremheves flere forklaringsfaktorer. Jeg vil her kommentere de tre viktigste med tanke på oppgavens videre resonnement. For en full oversikt over de forskjellige faktorene, se blant annet Cunningham (1999), O’Brien (1999), Ruane & Todd (1999) og Todd (1999).

det ville ha alvorlige konsekvenser for SF og IRAs oppslutningsgrunnlag at bevegelsen stod utenfor forhandlingene dersom disse skulle gi konkrete resultat. Bevegelsen fryktet at den da ville gå glipp av den politiske sympatibølgen som ventelig ville tilfalle partene som klarte å frembringe en fredsavtale. Denne frykten for politisk isolasjon ble enda mer alvorlig sett i lys av SFs synkende oppslutning i den irske republikken (O'Brien, 1999: 132). Det urovekkende ved den sviktende oppslutningen var at de mest sentrale valgsakene var som skapt for SFs sosialistiske partiprogram³². O'Brien (ibid.:176) hevder at dette bidro til å forsterke et allerede eksisterende krav om strategiendring i bevegelsen.

Den andre viktige drivkraften bak den økte vektleggingen av de politiske virkemidlene var økt forståelse av svakhetene ved tidligere strategier (Bean, 1994: 4; Mallie & McKittrick, 1996: 318; Ryan, 1994: 13). Denne anerkjennelsen kan særlig sees gjennom SF og IRAs syn på Storbritannias rolle i Nord-Irland. Bevegelsen hadde inntil 1992 sett Storbritannias tilstedeværelse som hovedproblemet i konflikten, til tross for gjentatte forsikringer³³ fra den britiske regjeringen om at:

”The British Government has no selfish strategic or economic interest in Northern Ireland” (O'Brien, 1999: 211).

Den republikanske bevegelsen fant imidlertid ikke disse uttalelsene troverdige før i 1992 da SF publiserte ”Towards a Lasting Peace in Ireland”. Relatert til denne anerkjennelsen, innså den republikanske bevegelsen at det dermed ikke var de britiske styrkene som var den største trusselen mot deres langsiktige mål (et forent Irland), men unionistenes tankegang (O'Brien, 1999: 199; Tonge, 1998: 132). Dette resulterte i at bevegelsens kortsiktige mål (britisk tilbaketrekning) ble forlatt til fordel

³² Her tenkes det spesielt på nedgangen fra 1987 til 1989, fra 1.9 % til 1.2 %, da saker som høy arbeidsledighet, kutt i helsesektoren og kutt i offentlig sektor generelt preget agendaen. O'Brien påstår at den reduserte valgoppslutningen resulterte i at SF innen 1992 var et ubetydelig parti i den irske republikken.

³³ Storbritannia hevdet sin nøytralitet i disse termene allerede tidlig på 1970-tallet (Dixon, 2001a: 289).

for krav om 'constructive disengagement' og politisk dialog (Munck, 1995: 169; Tonge, 1998: 136).

En tredje, strukturell, forklaringsfaktor på hvorfor konstitusjonelle virkemidler ble sterkere vektlagt i den republikanske bevegelsens strategi, var at partene befant seg i en fastlåst militær situasjon (Bean, 1994: 5; Dixon, 2001a: 222; O'Brien, 1999: 322; Tonge, 1998: 130). I august 1994 hadde konflikten krevd 3346 menneskeliv. Av disse stod IRA bak 1776, lojalistene 948, og de britiske styrkene og politiet 357 (O'Brien, 1999:26). Med dette hadde IRA demonstrert for Storbritannia at de ikke lot seg overvinne militært. Samtidig konstaterte bevegelsen at Storbritannia heller ikke lot seg presse ut av Nord-Irland med militære virkemidler (Ruane & Todd, 1999: 5). Da det i tillegg ble klart at den militære strategiske tilnærmingen kostet medlemmene dyrt med hensyn til britiske og lojalistiske motangrep, ga det økt spillerom for aktørene som forfektet de konstitusjonelle virkemidlene i kampen for et forent Irland (Cunningham, 1999: 184). Bevegelsen ble med andre ord mer lydør overfor de moderate kreftene i bevegelsen, og et omfattende offisielt og uoffisielt samarbeid på tvers av ideologisk forankring fant sted.

I 1994 kom resultatet av samarbeidet da IRA erklærte en ensidig våpenhvile:

"Recognising the potential of the current situation and in order to enhance the democratic process and underlying our definite commitment to its success, the leadership of Óglaigh na h-Éireann (IRA) have decided that as of midnight, Wednesday, August 31, there will be a complete cessation of military operations" (Sinn Féin, 1995: 3).

De lojalistiske paramilitære fulgte opp med en gjensidig våpenhvile halvannen måned senere. Belønningen for denne våpenhvilen var at de paramilitære organisasjonene fikk indirekte³⁴ deltakelse i de tverrpolitiske forhandlingene om en fredsløsning for Nord-Irland.

³⁴ IRA fikk ikke være med i forhandlingene. Imidlertid fikk SF delta for å representere den republikanske bevegelsens interesser.

Ennå var imidlertid ikke alle problemer ryddet av veien, og i juni 1996 brøt IRA våpenhvilen på bakgrunn av uenigheter om den avtalte avvæpningen av de paramilitære styrkene. Etter intense forhandlinger i over ett år, bestemte IRA seg for å erklære våpenhvile igjen i 1997, noe som resulterte i at Sinn Féin ble invitert tilbake til de tverrpolitiske forhandlingene. Disse forhandlingene munnnet i 1998 ut i en fredsavtale for det Nord-irske folket, Belfast Agreement (The Good Friday Agreement, GFA)³⁵.

1997-beslutningen om igjen å delta i de konstitusjonelle prosessene var imidlertid ikke uproblematisk. En gruppe radikale IRA aktivister mente den oppnådde avtalen med den britiske regjeringen var for dårlig, og brøt derfor ut av IRA. Utbrytergruppen kalte seg det virkelige IRA, Real IRA (RIRA), og har i løpet av de siste seks årene utført en rekke omfattende militære aksjoner.

Avslutningsvis vil jeg påpeke to momenter knyttet til dagens situasjon i Nord-Irland. Det første er at Storbritannia har opprettholdt sin militære tilstedeværelse i Nord-Irland, selv om omfanget er betydelig redusert etter våpenhvilen i 1994 og senere etter GFA. Senest 24. februar i år skrev The Guardian at

”Tony Blair will ‘radically’ scale down the British military presence in Northern Ireland over the next three years [...] if the IRA ends all terrorist activity and visibly disarms” (Cowan, 2003 [online]).

Det andre momentet er at fredsavtalen og partene som skrev under på den, er under sterkt press. Det Nord-irske selvstyret fra Stormont er oppløst til fordel for direktestyre fra Westminster. Den utløsende faktoren bak suspensjonen var mistanken om at SF har drevet spionasje på sine politiske motstandere. Det er ikke sikkert hvor lenge direktestyret vil vare denne gangen³⁶, men det er utenfor enhver tvil at disse

³⁵ Formelt navn er Belfast Agreement. Avtalen fikk imidlertid raskt navn etter dagen den ble presentert på for det Nord-irske folk.

³⁶ Dette er den fjerde gangen på tre år det innføres direktestyre fra London. De tre tidligere tilfellene var i februar-mai 2000, og to én-dagers suspensjoner i 2001. Alle disse tilfellene skyldtes IRAs vegring mot avvæpning (The Guardian 2002 [online]).

suspensjonene utgjør en klar trussel mot den politiske stabiliteten som regionen trenger.

3. Rasjonalitetsmodeller og trusselteori³⁷

Et sentralt fundament og ankepunkt ved spillteori er forutsetningen om rasjonell atferd. I det følgende kapitlet vil jeg gi en kort redegjørelse for rasjonalitetsforutsetningen før jeg diskuterer teoriens egnethet på oppgavens problemstilling. I del tre drøfter jeg Hovis teoretiske betingelser for effektive trusler. I resten av denne oppgaven vil det forutsettes av to av betingelsene, nemlig truslenes klarhet og troverdighet, var oppfylt. I den fjerde delen av dette kapitlet vil jeg derfor søke å sannsynliggjøre at denne forenklingen er gyldig.

3.1 Rasjonalitetsmodeller

Det finnes flere teorier og operasjonaliseringer av begrepet “rasjonalitet”. Et av de mest anerkjente bidragene kommer fra Elster (1983) som skiller mellom individuell og kollektiv rasjonalitet, og under hver av disse hovedgruppene mellom tynn og tykk rasjonalitet. Den republikanske bevegelsen er en kollektiv enhet bestående av radikale nasjonalister som aktivt eller passivt støtter en militær kamp mot Storbritannia. Bevegelsen har en *tilsynelatende* demokratisk struktur hvor medlemmenes ulike preferanser, eller ”mind-sets”, via debatter og stemmegivning reduseres til ett felles preferansesett som utgjør bevegelsens offisielle handlingsgrunnlag³⁸. I praksis betyr dette at den republikanske bevegelsen har prosedyrer som reduserer antall ”mind-sets” til ett (jf. Underdal, 1984: 67).

Omdannelsen av de mange medlemmenes individuelle preferanser til én kollektiv preferansestruktur er imidlertid ikke ukomplisert. I litteraturen fremholdes særlig to forklaringer på hvordan denne prosessen finner sted. Underdal (ibid) argumenterer for prosesser som *aggregerer* antall mind-sets til ett, mens Elster (1983: 35)

³⁷ Sentrale spillteoretiske begrep og definisjoner er gitt i appendiks A for å gjøre oppgaven lettere å lese.

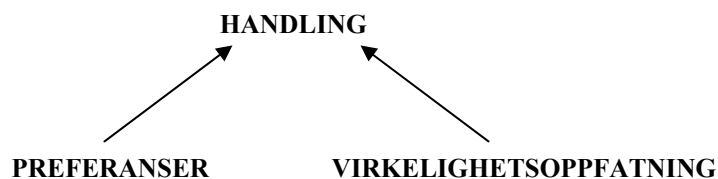
³⁸ Se appendiks C og D for IRA og SFs organisasjonsstruktur.

argumenterer for hans og flere filosofers teorier om *transformering* av preferansene. Hvorvidt den republikanske bevegelsens kollektive preferanser er et produkt av aggregering eller transformering av individuelle preferanser er et interessant spørsmål jeg vil kort komme tilbake til i kapitlet om truslenes fullstendighet. Foreløpig forlater vi denne diskusjonen og konkluderer med at det i det følgende vil legges en forutsetning om *kollektiv* rasjonalitet basert på ett ”mind-set” til grunn for den republikanske bevegelsens handlingsvalg.

3.1.1 Tynn eller tykk rasjonalitet?

”Rational action is action that stands in a certain relation to the agent’s beliefs and desires” (Elster, 1983: 2).

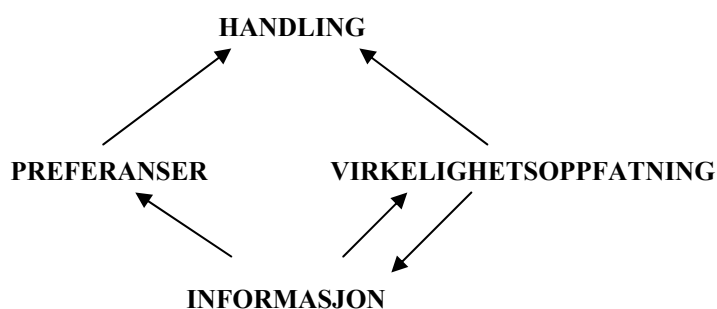
Dette bestemte forholdet Elster viser til er *konsistens*, det vil si at preferansene og virkelighetsoppfatningene ikke involverer logiske, begrepsmessige eller pragmatiske motsigelser (ibid.: 4). For aktørens preferanser innebærer dette som et minimum at preferansene er transitive, det vil si at preferanserangeringen ikke er syklisk (Hovi & Rasch, 1993: 100). Når det gjelder aktørens virkelighetsoppfatning innebærer kravet at aktøren ikke kan holde to motstridende oppfatninger om virkeligheten samtidig. Endelig må aktøren være i stand til å utføre de *rette* handlingene, det vil si handlinger som er konsistent med aktørens preferanser og virkelighetsoppfatning. Dette gir følgende forhold mellom de nevnte faktorene (Elster, 1989):

Figur 3.1 Tynn rasjonalitetsmodell

Den tykke rasjonalitetsteorien har, foruten kravet om konsistens, to tilleggskrav om autonome og reflekterte handlinger (Elster, 1983: 16-17). Kravet om autonomi innebærer at aktøren i den strategiske interaksjonen med motparten tar selvstendige valg, det vil si valg basert på målrettet atferd ut fra *egen* nyttefunksjon, og ikke som

en ren refleks av motpartens valg. Kravet om refleksjon innebærer at aktørens virkelighetsoppfatning bygger på tilgjengelig informasjon. Heri ligger et iboende problem; hvor mye informasjon skal en aktør søke utover det strengt nødvendige? Det finnes ikke noe opplagt svar på dette problemet, aktøren må i hvert tilfelle ta en nytte-kostnadsvurdering av søking av tilleggsinformasjon (For en nærmere utdypning om dette, se Melberg, 1998). Dette gir følgende forhold mellom rasjonalitetsfaktorene (Elster, 1989):

Figur 3.2 Tykk rasjonalitetsmodell

Oppgaven vil stor grad basere seg på den tynne rasjonalitetsteorien, med unntak av spillene med perfekt bayesiansk likevekt som bygger på oppdatering av spillernes virkelighetsoppfatninger, hvor den tykke teorien legges til grunn.

3.2 Spillteoriens egnethet på oppgaven

Foruten betingelsen om rasjonalitet, hviler spillteorien på flere prinsipper som også utgjør et typisk grunnlag for kritikk mot spillteoretiske oppgaver. Hovedankepunktet i denne oppgaven kan knyttes til spillteoriens prinsipp om metodologisk individualisme – prinsippet om at alle sosiale fenomen i siste instans må forklares med utgangspunkt i enkeltindivider (Hovi & Rasch, 1993: 29). I avsnitt 3.1 om rasjonalitetsmodeller argumenterte jeg for at den republikanske bevegelsen hadde prosedyrer som reduserte antall "mind-sets" til ett, hvilket tilsier at den republikanske bevegelsen i siste instans er en enhetlig aktør. Virkeligheten er mer komplisert i og med at bevegelsen rekrutterer sine medlemmer gjennom to ulike organisasjoner: det politiske partiet Sinn Féin, SF, og den paramilitære organisasjonen den Irske

Republikanske Hær, IRA. Mens SF er et konstitusjonelt lovlig parti, er IRA på grunn av sine paramilitære aktiviteter en forbudt organisasjon hvor medlemskap er straffbart etter britisk og irsk lov. Larry O'Toole³⁹ gir det typiske republikanske svaret på spørsmålet om forbindelsen mellom SF og IRA:

”They are separate! Obviously you have cross-over of personnel, but that goes for all the political parties.” (O'Toole, 2001 [Intervju]).

Til tross for at representanter fra SF og IRA fastholder at de to organisasjonene er separate, har aktørene ingen innsigelser mot å regnes som samarbeidende under betegnelsen 'den republikanske bevegelsen' hvor begge organisasjonene jobber mot det samme målet: et (gjen)forent Irland organisert som en demokratisk, sosialistisk republikk. Samholdet i den republikanske bevegelsen har imidlertid vært preget av et par kjølige perioder, noe som tilkjennegis av en SF kilde i 1991:

”The IRA can speak for itself” (The Irish Times, 1991, gjengitt i Moloney, 2002: 345).

Til tross for dette og flere andre tegn på en ikke alltid like stabilt sammenhengende bevegelse velger jeg altså å behandle SF og IRA som én enhet i mine modeller. Grunnen til dette er at Storbritannia, samt unionister og lojalister, og til tider også nasjonalister i Nord-Irland behandlet SF og IRA som én enhet. Dette kom tydelig til syne fra Storbritannias side under sultestreiken i 1981 da statsminister Margareth Thatcher avviste politisk dialog med SF, på grunn av deres tette forbindelser til IRA, med argumentet: ”We don't talk to terrorists!” (Beresford, 1987: 40) Også etterfølgeren John Major formidlet den samme oppfatningen til omverdenen da han repliserte følgende til spørsmålet om å inkludere SF i politiske forhandlinger: ”[it would] turn my stomach” (sitert i The Straits Times, gjengitt i Smith, 1995: 199).

³⁹ Byrådsmedlem for SF i Dublin City Council.

Hensikten med denne forenklingen er at den samsvarer med spillteoriens mål om null-fett modellering og prinsippet om å begynne med det enkleste tilfellet. Analysen blir med det enklere å gjennomføre, samt at det (forhåpentligvis) forklarer denne oppgavens argumenter på en lettfattelig måte.

Et problem ved å anta at den republikanske bevegelsen er en enhetlig aktør er dens mange splittelser, den siste med utbrytergruppen Real IRA i 1997. Splittelsene har vært et resultat av intern uenighet om politiske grunnprinsipper i bevegelsen, og har med det ikke bare vist bevegelsens problemer med å bevare enheten i bevegelsen, men også at bevegelsens medlemmer ikke er styrt av rasjonell atferd alene.

Splittelsene i 1986 og 1997⁴⁰ viste at også følelser knyttet til tradisjonsbundet politikk må medregnes i medlemmenes beslutningsregnskap. Det at spillteoretiske modeller ikke klarer å inkludere disse determinantene i modellene er en åpenbar svakhet.

Samtidig er forenklinger en nødvendighet ved modellering av virkeligheten. Det betyr ikke at vi ikke skal ta forenklingen på alvor, da den kan ha konsekvenser på utfallet av analysen. Jeg har likevel valgt å gjøre denne forenklingen på bakgrunn av en nytte-kostnadsvurdering hvor jeg har funnet fordelene av forenklingen til å overgå ulempene.

3.3 Effektive trusler

Den republikanske bevegelsens strategiske tilnærming i perioden 1970-1994 var tuftet på trusler om militære aksjoner mot britiske interesser. Med trusler tenkes det i denne oppgaven på:

”utsagn som signaliserer en betinget intensjon om å påføre andre skade - fysisk, økonomisk eller på annen måte - med mindre visse krav etterkommes” (Hovi, 1998: 11).

At utsagnet er betinget innebærer at sanksjoner kan unngås:

⁴⁰ Splittelsen i 1986 kom som en følge av vedtaket om å forlate avståelsesprinsippet, og i 1997 over striden om å erklære en ny våpenhvile. Mer om dette i kapittel 2.

”It is not alone the threat that is effective - but the corresponding assurance, possibly an implicit one, that he can avoid the pain or loss if he does comply” (Schelling, 1966: 4).

I effektivitetsvurderinger av trusler kan det legges ulike kriterier til grunn. Et snevert kriterium retter krav om endret atferd hos trusselens mottaker (Hovi, 1998: 13), mens et vidt kriterium også åpner for at trusler som gir økt oppmerksomhet og oppslutning om senderens sak kan være effektive (Bjørge & Heradstveit, 1993: 32). Det vide kriteriet er mindre ambisiøst med hensyn til senderens siktemål med trusselen. Samtidig er utfallet av truslene mindre observerbare, og derfor vanskeligere å kategorisere som effektive eller ineffektive. Det snevre kriteriet derimot setter høye krav til effektive trusler. Fordelen med det er at utfallet av trusselen er relativt lett å observere, og dermed lettere å måle. Av denne grunn finner jeg det mest fruktbart å legge Hovis snevre effektivitetskriterium til grunn i vurderingen av den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia:

”En trussel er effektiv hvis den forårsaker den ønskede atferd fra mottaker” (Hovi, 2001: 119).

Schelling (1980: 195-196) skiller mellom to hovedtyper av trusler: ”Deterrence”, som er avskrekkende trusler, og ”Compellence”, som er pressende trusler. Forskjellen mellom dem ligger i formålet med truslene. Mens avskrekkende trusler brukes for å bevare status quo, benyttes pressende trusler for å endre status quo. Den republikanske bevegelsen fremsatte pressende trusler mot Storbritannia da hensikten med truslene var å endre den territoriale status til de seks nordøstligste fylkene på den irske øya.

3.4 Teoretiske betingelser for effektive trusler

Hovi (1998: Kap. 2) gir fem teoretiske betingelser som må være oppfylt for at en trussel skal kunne være effektiv. I gjennomgåelsen av disse brukes trusselens

mottaker om den aktøren som blir truet, mens den som fremsier trusselen kalles trusselens sender.

3.4.1 Trusselen må være klar

Det innebærer at trusselens mottaker må vite hva det trues med, og hvilke krav som må etterkommes for å unngå at sanksjoner iverksettes. Her er kommunikasjonen mellom trusselens sender og mottaker essensiell, da betingelsen i høy grad avhenger av hvordan mottakeren tolker senderens utsagn. Dersom trusselens krav ikke formidles på en klar måte, er det følgelig også vanskelig for mottakeren å etterkomme kravet. Også sanksjonenes innhold, eller konsekvensene av å ikke etterkomme kravene, må være tydelig for mottakeren. Dersom dette ikke er tilstrekkelig klart kan mottakeren over- eller undervurdere konsekvensene, noe som i begge tilfeller vil lede til ineffektive trusler (Hovi, 1998: 17, 22). Dette betyr at Storbritannia må vite hva den republikanske bevegelsens krav er, samt hva konsekvensene av å ikke etterkomme kravene blir.

3.4.2 Trusselen må være relevant

Denne betingelsen bygger på to forutsetninger om trusselens mottaker. For det første må mottakeren ha handlefrihet til å gjøre det som kreves, det vil si å etterkomme senderens krav. Dersom en slik handlefrihet ikke eksisterer, er det formålsløst av senderen å iverksette sanksjoner som likevel ikke vil resultere i at kravene etterkommes. For det andre må trusselens mottaker ha incentiv til å handle mot senderens ønske, det vil si å ikke etterkomme kravene. Dersom mottakeren har incentiv til å etterkomme kravene er det ikke nødvendig å true med sanksjoner, da mottakeren vil etterkomme kravene likevel. I tilfellet med den republikanske bevegelsen og Storbritannia, betyr dette at tilbaketrekning må være et reelt handlingsalternativ, men at Storbritannia har incentiv til å forbli i Nord-Irland.

3.4.3 Trusselen må være tilstrekkelig alvorlig

Dette kravet innebærer at trusselens mottaker må foretrekke å etterkomme kravene gitt at sanksjoner ellers iverksettes. Det vil avhenge av sanksjonenes og kravenes omfang, og av forholdet mellom disse. For å produsere en tilstrekkelig alvorlig trussel er det generelt slik at jo større krav senderen ønsker mottakeren skal etterkomme, jo mer omfattende sanksjoner må ligge bak trusselen. På den annen side kan selv svært alvorlige trusler ikke være *tilstrekkelig* alvorlige for mottakeren. Dette gjelder spesielt dersom kravene gjelder mottakerens vitale interesser. Tilbake til mitt eksempel betyr denne betingelsen at gitt at Storbritannia vet at IRA vil iverksette aksjoner, må Storbritannia foretrekke å etterkomme kravene.

3.4.4 Trusselen må være troverdig

Dette medfører at det er tilstrekkelig sannsynlig for trusselens mottaker at sanksjoner faktisk iverksettes dersom kravene ikke etterkommes. Trusselens troverdighet er en funksjon av senderens incentiv, spesifikt hvilke kapabiliteter og preferanser denne spilleren har. En aktør som mangler de nødvendige ressurser, eller som har incentiv til *ikke* å iverksette sanksjoner, kan åpenbart ikke komme med troverdige trusler. Det finnes imidlertid en rekke teknikker senderen kan benytte seg av for å øke trusselens troverdighet (Hovi, 1998, 31-51). En av dem er å begrense sin egen handlefrihet ved for eksempel å gjøre det umulig for en selv å ikke iverksette sanksjoner. Senderen kan også forandre sine egne incentiver slik at det blir mer rasjonelt å iverksette sanksjoner dersom mottakeren ikke etterkommer kravene. For det tredje kan senderen skape og utnytte usikkerhet hos mottakeren om egen kapasitet, intensjon eller rasjonalitet i forbindelse med trusselen. Senderen kan også øke troverdigheten ved å inkludere flere aktører, hvilket i realiteten innebærer å kamuflere trusselen som en advarsel⁴¹. Anvendt på denne oppgavens problemstilling betyr denne betingelsen at

⁴¹ Hovedskillet mellom trusler og advarsler går nettopp på hvem som iverksetter sanksjonene. Dersom utsagnets sender selv formidler vilje til å iverksette sanksjoner taler vi om en trussel, mens dersom senderen forteller at en handling vil ha uheldige konsekvenser, i form av at 'noen' vil iverksette sanksjoner dersom de bestemte kravene ikke etterkommes, er det heller tale om en advarsel (Hovi, 1998: 12).

Storbritannia må finne det tilstrekkelig sannsynlig at IRA vil iverksette aksjoner dersom kravene ikke etterkommes.

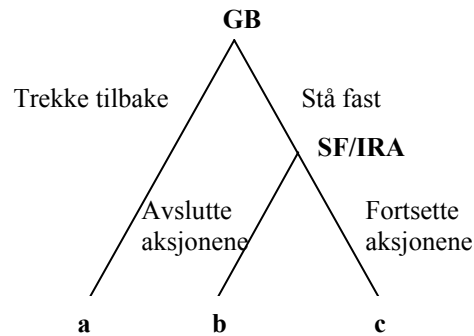
3.4.5 Trusselen må være fullstendig

Denne betingelsen er den logiske motsatsen til betingelsen over, da den innebærer at det må være tilstrekkelig sannsynlig at sanksjoner ikke iverksettes dersom kravene etterkommes. Et viktig aspekt ved denne betingelsen er at trusselens sender klarer å kommunisere klart og tydelig til mottakeren hva konsekvensene av å etterkomme kravene er. Anvendt på oppgavens problemstilling betyr dette at Storbritannia må finne det tilstrekkelig sannsynlig at IRA ikke vil aksjonere dersom de beordrer tilbaketrekning.

3.5 Om klarheten og troverdigheten ved SF/IRAs trusler

Før klarheten og troverdigheten ved den republikanske bevegelsens trusler drøftes, vil jeg presentere det grunnleggende spillet som de følgende avsnittene baserer seg på. Spillet tar til etter at den republikanske bevegelsen har fremsatt en pressende trussel mot Storbritannia, og militære aksjoner er iverksatt. I denne trusselen ligger det en underliggende trussel om å fortsette aksjonene inntil Storbritannia gir etter.

Modell 3.1 Grunnleggende spill

3.5.1 Klarheten ved den republikanske bevegelsens trusler

Det finnes utallige eksempler på trusler fremsatt mot Storbritannia fra representanter i den republikanske bevegelsen. Til tross for dette er det lite variasjon i hva som ble sagt:

“By now it is clear that our task is not only to kill as many enemy personnel as possible, or to cause as much economic damage as possible, but of equal importance is to create support which will carry us not only through a war of liberation which could last another decade but which will support us past the ‘Brits Out’ stage to the ultimate aim of a Democratic Socialist Republic” (IRA, ca. 1978).

“When it is politically costly for the British to remain in [Northern] Ireland, they’ll go.. it won’t be triggered until a large number of British soldiers are killed and that’s what’s going to happen” (Danny Morrison i Magill 1989, gjengitt i Smith, 1995: 224).

“The British will only be talked out of [Northern] Ireland through the rattle of machine-guns and the roar of explosives... It has been a long time since the Irish Republican Army has felt so confident, so sure of victory, so happy about the future even though for many of us the coming fight may mean imprisonment and death” (IRAs påskebudskap i AP/RN 1987, gjengitt i Moloney, 2002: 327-328)

Alle truslene formidlet det same budskapet: IRA vil fortsette sine militære kampanjer mot Storbritannia inntil den republikanske bevegelsens krav etterkommes.

Storbritannia kan unngå aksjonene hvis, og bare hvis, de trekker seg ut av Nord-Irland. Disse uttalelsene, sammen med IRAs åpenbare villighet gjennom 25 år til å følge opp ord med handling, levner liten tvil om at den republikanske bevegelsens trusler kan betegnes som klare.

3.5.2 Troverdigheten ved den republikanske bevegelsens trusler

For å gi en så dekkende vurdering av truslenes troverdighet som mulig, vil jeg først vise til bevegelsens preferanser via uttalelser, for så å vise deres kapabiliteter via tidligere aksjoner.

Den republikanske bevegelsens preferanser

Den beste måten å få innblikk i den republikanske bevegelsens preferanser, er å studere IRAs treningsmanual ”Green Book”⁴², som alle IRA rekrutter fikk forelesninger over. Green Book var forbudt da den anses som et politisk dokument tilhørende en illegal organisasjon, og hadde dermed lite å bidra med i propagandakrigen.

“Commitment to the Republican Movement is the firm belief that its struggle both military and political is morally justified, that war is morally justified and that the Army is the direct representatives of the 1918 Dáil Éireann parliament, and as such they are the legal and lawful government of the Irish Republic, which has the moral right to pass laws for, and claim jurisdiction over, the whole geographical fragment of Ireland [...] [A]ll other parliaments or assemblies claiming to speak for and to pass laws on behalf of the Irish people are illegal assemblies, puppet governments of a foreign power, and willing tools of a occupying force.” (ibid.)

Det moralske ansvaret den republikanske bevegelsen påberoper seg følges av en ubetinget vilje og forpliktelse til å dø for deres sak:

”Volunteers are trained to kill people [...] [A]ll people wishing to join the Army must fully realise that when life is being taken, that very well could mean their own” (ibid).

Dette sitatet tyder på at gitt at Storbritannia ikke etterkommer bevegelsens krav om tilbaketrekning, var den republikanske bevegelsens medlemmer villige til å ofre sine egne liv i forsøket på å nå bevegelsens mål. Knyttet til det grunnleggende spillet som tar til etter at den republikanske bevegelsen har fremsatt trusler om militære aksjoner mot Storbritannia, er det sannsynlig at den republikanske bevegelsens preferanser var rangert på følgende måte:

- c (GB trekker tilbake)
- > a (GB stå fast, SF/IRA fortsetter aksjonene)
- > b (GB stå fast, SF/IRA resignerer)

Denne preferansestrukturen overensstemmer med uttalelsen IRAs talsmann kom med til *Independent* i 1990:

”We can state absolutely, on the record, that there will be no ceasefire, no truce, no cessation of violence short of a British withdrawal. That, as blunt as that, is our position” (gjengitt i Moloney, 2001: 371).

Rangert på denne måten ser vi da at den republikanske bevegelsen har incentiv til å iverksette aksjoner mot Storbritannia dersom kravene ikke etterkommes, en nødvendig betingelse for en troverdig trussel.

Den republikanske bevegelsens kapabiliteter

Før vi ser på den republikanske bevegelsens kapabiliteter i forbindelsene med truslene fremsatt etter 1981, la oss først se på et par aksjoner utført i den foregående perioden (Dixon, 2001a: 170; Smith, 1995: xvii-xx):

Mars 1972: 6 personer drept i IRA bombeaksjon i Belfast
Juli 1972: 9 personer drept i IRA bombeaksjon kalt
Mars 1973: 1 drept og 180 skadet av IRA bilbomber i London
1975-76: 85 protestanter drept av IRA
Februar 1978: 12 personer drept av IRAs bombing av La Mon Hotell
August 1979: Lord Mountbatten⁴³ og følget på 4 personer drept av IRA bombe.
Samme dag ble 18 britiske soldater drept av bomber i et dobbelt bakholdsangrep i Warrington.

I tillegg til å gi et inntrykk av at bevegelsen ikke skydde noen midler for å nå sine mål, viste den republikanske bevegelsen med dette at den var kapabel til å påføre Storbritannia betydelig skade. Til tross for dette var det klart for både Storbritannia og den republikanske bevegelsen selv at IRA ikke i *direkte* forstand var i stand til å fysisk tvinge Storbritannia ut av Nord-Irland. Målet om britisk tilbaketrekning kunne

⁴² Her er det nødvendig å påpeke at jeg ikke står ansvarlig for det grammatiske innholdet i sitatet.

⁴³ Dronning Elisabeth IIs fetter og Prins Charles' rådgiver.

bare nås ved hjelp av propagandaens makt, hvori de militære kampanjene spilte en betydelig rolle. Den republikanske bevegelsens strategi var basert på 'Sickening the Brits'-taktikken, en plan om å utføre en rekke aksjoner mot britiske interesser som skulle trekke legitimiteten av Storbritannias tilstedeværelse i tvil, og til slutt produsere et krav *fra den britiske opinionen* om tilbaketrekning fra regionen. Derav uttrykket "armed propaganda" som Gerry Adams har benyttet ved flere anledninger (Dixon, 2001a: 35, Moloney, 2002: 312), for eksempel i 1986:

"...armed struggle becomes propaganda...armed struggle on its own is inadequate...non-armed forms of political struggle are at least as important" (gjengitt i Dixon, 2001a: 223).

Spørsmålet er da ikke hvorvidt den republikanske bevegelsen hadde de fysiske kapabilitetene til å fremtvinge britenes tilbaketrekning, men om den hadde evnen til å mobilisere støtte for sine krav i den britiske opinionen⁴⁴. Selv om SF ble rammet av Irlands kringkastningsforbud⁴⁵, klarte den republikanske bevegelsen å føre en propagandakrig på flere fronter. Først og fremst mot den britiske opinionen, men også mot det nasjonalistiske publikumet i Irland og USA, og den internasjonale opinionen generelt. Dixon (2001a: 301) har studert britiske meningsmålinger, og funnet at fra midten av 1970-tallet har det vært et flertall for støtte av den republikanske bevegelsens krav om britisk tilbaketrekning. Et like interessant funn i disse meningsmålingene var imidlertid at bombeaksjoner fra IRA hadde en *negativ effekt* på denne støtten, i hvert fall på kort sikt. De langsiktige konsekvensene av bombeaksjonene er vanskeligere å fastslå, men har trolig hatt en positiv effekt ettersom den britiske opinionens støtte for den republikanske bevegelsens krav først

⁴⁴ Inntil britene innførte et kringkastningsforbud for paramilitære organisasjoner og partier forbundet med disse i 1989 (Moloney, 2002: 1988).

⁴⁵ I 22 år forbød Kringkastningslovens § 31 SF og IRA (samt protestantiske paramilitære) å komme med uttalelser på tv og radio. Til tross for høylytt motstand ble loven opphevet av Reynoldsregjeringen i januar 1994 (O'Brien, 1999: 308).

og fremst var et uttrykk for bekymring for de britiske soldaters liv og sikkerhet (ibid.: 302-303)⁴⁶.

IRAs videreføring av aktiviteter på 1980- og 90-tallet bidro også til å øke truslenes troverdighet. Enkelt fortalt viste alle de militære aksjonene at truslene ikke var tomt snakk, men at de hadde substans. I tillegg kom det i 1987 en avsløring som viste IRAs villighet til å fortsette aksjonene mot Storbritannia i flere tiår fremover.

Langvarig etterretningsarbeid eller en informant i IRAs rekker⁴⁷, avslørte lastebåten Eksund som var fullastet med våpen fra Libya. Beslaget – på 1000 rumenske AK-47 automatiske rifler, en million ammunisjonsenheter, 430 granater, 12 rakett-drevne granatkastere med tilhørende granater og raketter, 12 russiske DSK maskin gevær, over 50 SAM-7 bakke-til-luft missiler, 2000 elektroniske detonatorer og 4700 lunter, 106 millimeter kanoner, vanlige maskingevær, utskyttingsrør for panservernmissiler, flammekastere, og to tonn Semtex sprengstoff – rystet den britiske regjeringen (Moloney, 2002: 3-4).

Den påfølgende etterforskningen avslørte at Eksund hadde gjort fire foregående overfarter fullastet med våpen fra Gadaffi. Storbritannia hadde med andre ord trukket det lengste strået i denne omgang, samtidig som IRA åpenbart hadde betydelige mengder av våpen til å føre kampen mot Storbritannia videre i flere tiår fremover. Storbritannia var imidlertid gjort oppmerksom på den republikanske bevegelsens kapabiliteter allerede i november 1978 gjennom Brigader James Glovers rapport om IRA:

”[The IRA] has the dedication and sinews of war to maintain the current levels of violence for the foreseeable future. The Provisionals cannot attract the large number of active terrorists they had in 1972-73. But they no longer need them. IRA’s organisation is now such that a small number of activists can maintain a

⁴⁶ Mer om dette i kapittel 5.

⁴⁷ Det er fremdeles ukjent hva eller hvem som avslørte Eksund-lasten.

disproportionate level of violence...though IRA may be hard hit by Security Force attrition from time to time, they will probably continue to have the manpower they need to sustain violence” (Moloney, 2002: 174).

Denne rapporten, sammen med effekten av 70-tallets aksjoner fra IRA, og støtten den republikanske bevegelsen fikk i den internasjonale opinionen, bidro trolig til å øke den britiske regjeringens oppfatning om truslenes troverdighet.

3.6 Konklusjon

Dette kapitlet har forsøkt å belyse sentrale fordeler og ulemper ved spillteoretiske modeller, hovedsakelig forutsetningene om rasjonell atferd og metodologisk individualisme. Jeg har søkt å vise at det ikke er uproblematisk å benytte spillteori på oppgavens problemstilling, men også at det finnes vesentlige argumenter for likevel å gjøre det. Videre ble det redegjort for Hovis trusselteori, med en nærmere utdypning av betingelsene om klarhet og troverdighet. I den videre analysen vil det forutsettes at disse betingelsene var oppfylt, og dette kapitlet har søkt å gi plausible grunner for å at dette er en gyldig antakelse.

4. Var truslene relevante?

”The war against the IRA is a war she [Britain] knows she can’t win; the war against political Protestantism is one she is unprepared to wage” (O’Malley, 1990: 207).

4.1 Innledning

En trussel er relevant dersom den som trues har handlefrihet til å gjøre det som kreves, det vil si å etterkomme kravene. Samtidig må denne aktøren ha incentiv til å nekte å etterkomme kravene. Disse aspektene vil være sentrale i dette kapitlet, som søker å diskutere hvorvidt den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia var relevante. Innledningsvis vil jeg påpeke at ettersom Storbritannia alt har stått imot den republikanske bevegelsens krav, indikerer det at Storbritannia hadde incentiv til å handle mot den republikanske bevegelsens krav. Dette kapitlet vil av denne grunn legge hovedvekten av diskusjonen på hvorvidt Storbritannia hadde handlefrihet til å etterkomme bevegelsens krav.

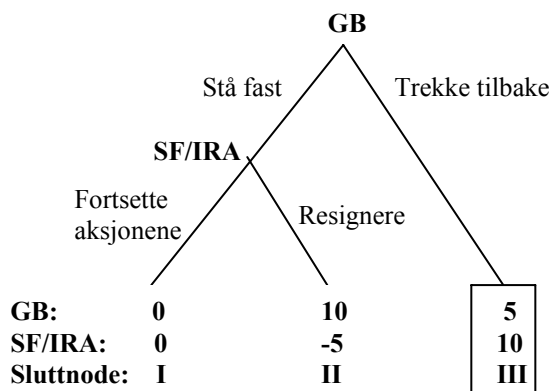
4.2 Et ‘enkelt’ spill om Nord-Irlands territoriale status?

Under diskuteres en enkel spillmodell som kan illustrere situasjonen mellom den republikanske bevegelsen og Storbritannia tidlig på 1980-tallet, da forholdet mellom partene var svært spent. Modellen forutsetter at betingelsene om klarhet, alvorlighet, troverdighet og fullstendighet er oppfylt. Videre bygger modellen på forutsetningene om åpent kjent rasjonalitet, og fullstendig og fullkommen informasjon.

Spillet begynner etter at SF/IRA har satt frem en pressende trussel om å rette militære aksjoner mot britiske interesser i Nord-Irland. Storbritannia har derfor første trekk, og kan velge mellom å stå fast eller å etterkomme kravene, og dermed trekke tilbake styrkene. Dersom Storbritannia velger å trekke seg tilbake, avsluttes spillet. Dersom Storbritannia velger å stå fast, kan den republikanske bevegelsen fortsette aksjonene

eller resignere overfor Storbritannias motstand mot trusselen. Begge disse alternativene avslutter spillet.

Modell 4.1 Relevant trussel

Det forutsettes her at GB foretrekker sluttnode $II > III > I$, under antakelsen om at dersom SF/IRA fortsetter aksjonene, foretrekker GB å trekke tilbake styrkene, fremfor å involveres i en blodig krig mot sin egen befolkning. SF/IRA antas å foretrekke sluttnode $III > I$, og den minst prefererte sluttnoten er II. Dette kan begrunnes ut fra SF/IRAs egen påstand om at de utførte en moralsk riktig og konstitusjonelt legitimert kamp mot GB. Å resignere kan da sammenstilles med å kapitulere. Løsningen på spillet blir derfor at GB trekker seg tilbake.

Spillet viser et tilfelle hvor den som trues, GB, har handlefrihet til å gjøre det som kreves, da tilbaketrekning faktisk er et mulig handlingsalternativ for GB. I dette spillet har GB også incentiv til å nekte å etterkomme kravene, da GB foretrekker sluttnode $II > III$. Det betyr at modell 4.1 viser en situasjon hvor GB både har handlefrihet til å gjøre det som kreves, samtidig som de har incentiv til å nekte å etterkomme kravene. Dermed er SF/IRAs trusler relevante.

Denne modellen kan illustrere SF/IRAs *antakelse* om partenes engasjement i Nord-Irland på begynnelsen av 1980-tallet. Blant annet sa sentrale aktører at:

“Only through armed struggle will we be listened to” (IRAs påskebudskap i AP/RN 1982, gjengitt i Moloney, 2002: 291).

“We recognise the value and limitations of electoral success. We recognise that only a disciplined armed struggle by the IRA will end British rule” (Martin McGuinness i AP/RN 1984, gjengitt i Smith: 1995: 170).

Løsningen på spillet, slik SF/IRA så det, var enkel; SF/IRA aksjonerer og Storbritannia trekker – før eller siden – styrkene tilbake.

O'Malley (1990: 226) hevder at mellom 1922 og 1969 var Nord-Irland spørsmålet fraværende på den britiske politiske agendaen. Med økt konfliktsituasjon og omfattende militært og politisk press fra den republikanske bevegelsen klarte imidlertid bevegelsen å presse Nord-Irland opp på den politiske agendaen (English, 2003 [intervju]; ÓBroin, 2003 [intervju]; Weir, 2003 [intervju]). Med unntak av en viss imøtekommelse av de sultestreikendes krav, så bevegelsen imidlertid få tegn til britisk kompromissvilje, herunder intensjoner om tilbaketrekning.

På midten av 1980-tallet oppstod det derfor en intens intern debatt om effektiviteten ved bevegelsens strategi, og om det kanskje kunne være aspekter ved konflikten bevegelsen hadde oversett. Det mest påfallende aspektet i så måte var knyttet til Storbritannias gjentatte uttalelser om at de var begrenset i sin handlefrihet av lojalistiske paramilitære organisasjoner som truet med væpnet opprør dersom Storbritannia ga etter for den republikanske bevegelsens krav.

4.2.1 Spill om Nord-Irland med informasjonssvikt

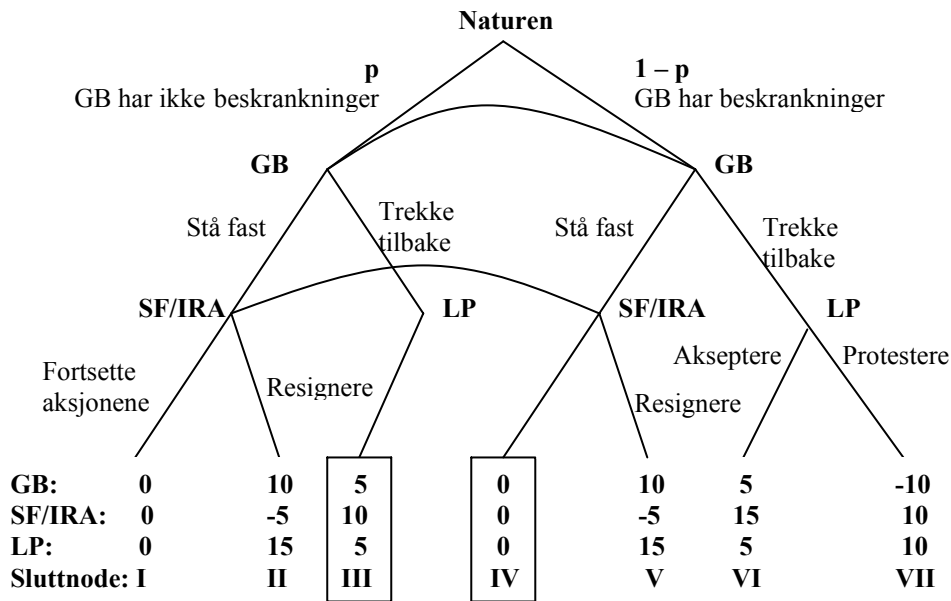
Usikkerheten rundt de lojalistiske paramilitæres intensjoner kan formaliseres i en modell med ufullkommen informasjon. Modell 4.2 har tre (egentlige) aktører, GB, SF/IRA og LP; lojalistiske paramilitære. Det forutsettes her at Storbritannia og den republikanske bevegelsen var usikre på hvorvidt de lojalistiske paramilitære ville gjøre alvor av truslene om væpnet opprør. LP antas å ha fullkommen informasjon med hensyn til sine egne intensjoner om å gå til væpnet opprør mot Storbritannia. Det innebærer at det eksisterte et asymmetrisk informasjonsforhold mellom aktørene.

Venstre side av modellen er identisk med spillsituasjonen i modell 4.1 med den modifikasjon at lojalistiske paramilitære (LP) er inkludert. Dette har imidlertid ikke noe å si i praksis da LP godkjenner GBs handlinger betingelsesløst., og kan leses som at en trussel fra LP om at de vil protestere ikke er troverdig. I høyre side av modellen derimot, har innføringen av en tredje aktør en signifikant betydning da den legger konkrete beskrankninger på GBs atferd, noe som kommer til uttrykk ved at GB ikke lenger foretrekker å trekke seg tilbake foran å stå fast.

Spesifikt betyr dette at på både høyre og venstre side av modell 4.2 har GB incentiv til å stå imot SF/IRAs krav, fordi GB så langt har valgt ikke å etterkomme kravene. Det er imidlertid kun i venstre side av modellen at GB har reell handlefrihet, da LP her aksepterer GBs beslutning betingelsesløst. På høyre side derimot foretrekker GB å kjempe alene⁴⁸ mot SF/IRA fremfor å involvere LP, hvilket gir det lavest prefererte resultatet for GB. Det kan tolkes som at LPs trussel om å protestere (militært) på GBs tilbaketrekning virker troverdig for GB, og de velger derfor å bøye av for LPs trusler. Det impliserer at GB i høyre side av modellen har begrenset handlefrihet som følge av innenrikspolitiske beskrankninger i form av lojalistiske mottrusler.

⁴⁸ Her må det påpekes at dette er en forenkling, da LP allerede var involvert i militære kamper. Lojalistiske paramilitære hevder at deres aktiviteter karakteriseres av en tit-for-tat tilnærming, da angrep først og fremst ble rettet mot republikanske paramilitære som de så som en trussel mot det protestantiske samfunnet (Guelke, 1999: 30). Dette er en unyansert oppfatning som nærmest bagatelliserer lojalistisk vold. De lojalistiske paramilitære drepte svært mange sivile, flere enn de republikanske paramilitære, uten noen forbindelse til republikanske paramilitære grupper (for mer om dette se McKittrick m.fl. (1999)).

Modell 4.2 GB har ufullkommen og ufullstendig informasjon

Av modellen ser vi at dersom LPs trusler ikke er troverdige (venstre side av modellen) foretrekker GB sluttnode II > III > I som i modell 4.1. Dersom LPs trusler skulle bli iverksatt (høyre side av modellen) foretrekker GB sluttnode V > VI > IV > VII. Under forutsetning om at gitt at militære konfrontasjoner alt er iverksatt, ønsker GB å kontrollere situasjonen så raskt som mulig - uten å involvere flere parter. SF/IRA foretrekker sluttnode III > I > II på venstre side. På høyre side er preferanserangeringen VI > VII > IV > V. Den underliggende forutsetningen her er at SF/IRA foretrekker at GB trekker seg tilbake foran at de står fast – selv om LP skulle iverksette motaksjoner. LPs preferanserangering er identisk med GBs på venstre side. På høyre side forutsettes LP å være en 'hard' strategisk type som foretrekker å involveres i kamper mot SF/IRA fremfor å akseptere GBs ønske om tilbaketrekning. Videre forutsettes det, på bakgrunn av LPs radikale ståsted, at å protestere mot GBs ønske om å etterkomme SF/IRAs krav foretrekkes fremfor at GB står mot SF/IRAs militære press alene. Dette gir følgende preferansestruktur for LP på høyre side av modellen: V > VII > VI > IV.

På bakgrunn av at GB og SF/IRA besitter mangelfull informasjon om LPs intensjoner om å gå til motaksjoner, kan de regne ut den forventede nytten av hver av sine to mulige strategier:

$$EU_{GB}(\text{stå fast}) = 0 * p + 0 (1 - p) = 0$$

$$EU_{GB}(\text{trekke tilbake}) = 5 * p + (-10) (1 - p) = 15p - 10$$

GB vil på grunnlag av dette trekke seg tilbake når

$$EU_{GB}(\text{trekke tilbake}) > EU_{GB}(\text{stå fast}):$$

$$15p - 10 > 0$$

$$15p > 10$$

$$p > \frac{2}{3}$$

Under forutsetning om åpent kjent rasjonalitet kan SF/IRA estimere at GB imøtekommer kravene for $p \in (\frac{2}{3}, 1]$ ⁴⁹, mens for $p \in [0, \frac{2}{3}]$ vil GB stå fast. På bakgrunn av dette kan SF/IRA beregne den forventede nytten av å fortsette aksjonene og å resignere. Ved nærmere ettersyn ser vi imidlertid at å fortsette aksjonene er en dominant strategi for SF/IRA, og det vil derfor alltid være rasjonelt for bevegelsen å fortsette aksjonene dersom GB står fast⁵⁰.

Her kan det være grunn til kort å påpeke at en mer realistisk fremstilling ville inkludere et gjentatt spill med usikkerhet om spillernes preferanser. En slik fremstilling kunne illustrert den republikanske bevegelsens gradvise erkjennelse av unionistenes/ lojalistenes avgjørende betydning på Storbritannias beslutning om å forbli i regionen. For enkelthets skyld forholder jeg meg til de modellene som allerede er gitt, og uttrykker den republikanske bevegelsens økte innsikt i konfliktens karakter gjennom å observere Storbritannias trekk.

4.2.2 Lojalistiske mottrusler

Det er en allmenn oppfatning i den akademiske litteraturen at de lojalistiske truslene først og fremst var rettet mot republikanske paramilitære (og sivile) som utsatte den protestantiske befolkningen for overgrep (Bairner, 1996: 166; Dixon, 2001a: 15; Guelke, 1999: 34; McKittrick & McVea, 2001: 75). I perioder hvor Storbritannia gikk inn i forhandlinger med republikanerne, eller med den irske regjeringen (for

⁴⁹ Mengdenotasjonene er hentet fra Sydsæter (1994).

⁵⁰ Vist formelt: Gitt $p \in [0, \frac{2}{3}]$ (GB står fast) vil SF/IRA fortsette aksjonene når $EUSF/IRA(\text{fortsette aksjonene}) > EUSF/IRA(\text{resignere})$. $EUSF/IRA(\text{fortsette aksjonene}) = 0$, og $EUSF/IRA(\text{resignere}) = -5$. SF/IRA fortsetter da aksjonene når $0 > -5$, som viser at det alltid er rasjonelt for SF/IRA å fortsette aksjonene dersom GB står fast.

eksempel i forbindelse med AIA i 1985), kom imidlertid UDA med trusler om omfattende angrep på statlige interesser dersom Storbritannia trakk seg ut av Nord-Irland (Dixon, 2001a: 295). Disse truslene kan tolkes dit hen at UDA ville overtatt IRAs rolle i et forent Irland (O'Brien, 1999: 91). UDA og andre lojalistiske paramilitære var imidlertid ikke like godt utstyrt som de republikanske paramilitære, ei heller like godt organisert og politisert. De lojalistiske paramilitære sendte også ut tvetydige signal om deres intensjoner (English, 2003 [intervju]). Den republikanske bevegelsen heftet som tidligere nevnt liten troverdighet ved de lojalistiske truslene. I tillegg heftet bevegelsen også betydelig tvil ved truslenes alvorlighet:

“The loyalist paramilitaries had the capabilities of causing severe grievances, but it was constrained by their military connections in the UDR, RUC, the British Army and through intelligence. The loyalist threats of civil war were not very credible, more of a doomsday scenario. After all, the loyalist paramilitaries will only be as strong as the British government allows them to be, both politically and militarily” (ÓBroin, 2003 [intervju]).

Også det ekstreme unionistiske partiet DUP, Democratic Unionist Party, trakk alvorligheten og troverdigheten ved truslene i tvil, men av andre grunner:

“...they could create, like the IRA in many ways, a certain amount of terror. They could be involved in creating problems for particular communities - both internally and to the nationalist community as well. There was a level of sectarian violence they could create, but the opportunity of that escalating to form a much greater civil war, was one thing that the government wouldn't have taken that seriously” (Weir, 2003 [intervju]).

DUP og SF var (og er) politiske motstandere i spillet om Nord-Irlands territoriale status, og deres begrunnelse for å trekke alvorligheten og troverdigheten ved de lojalistiske paramilitære truslene i tvil må derfor leses ut fra denne konteksten. Den republikanske bevegelsen hevdet at Storbritannia selv kunne kontrollere de lojalistiske paramilitære⁵¹. DUP på sin side hevdet at de lojalistiske truslene ikke var

⁵¹ Det er også blitt avslørt at de lojalistiske paramilitære hadde forbindelser med britisk etterretning. Blant annet skrev The Guardian at daværende leder for UDA, Johnny Adair, møtte representanter for britisk etterretning hvor militære hemmeligheter om mistenkte republikanere ble overlevert. Bevisene synes overveldende ettersom Adairs fingeravtrykk finnes på flere etterretningsmapper, og en britisk agent skal ha skrytt over møtet med Adair. Forholdet er under

så omfattende og alvorlige at de utgjorde et grunnlag for bekymringer i samme grad som IRAs aktiviteter.

English (2003 [intervju]) gir en mer nyansert beskrivelse av de lojalistiske truslene, og påpeker den destabiliserende faktoren de lojalistiske truslene utgjorde:

”... they were big enough to cause terrible carnage, [and] sufficiently credible to make people concerned!” (ibid).

English hevder med andre ord at de lojalistiske truslene trolig både var troverdige og tilstrekkelig alvorlige til at det utgjorde et reelt problem for de britiske beslutningsmakerne. Likevel er det flere ting som kan tyde på at alvorligheten må trekkes i tvil. Fra kapittel 3 husker vi at truslers alvorlighet avhenger av forholdet mellom kravenes og truslenes omfang. Jo større krav, jo mer omfattende må truslene være for å forårsake ønsket atferd. Som English, SF og DUP hevdet, var de lojalistiske paramilitære i stand til å iverksette svært omfattende trusler. Sett i forhold til kravenes omfang (et uavhengig Nord-Irland), er det imidlertid tvilsomt om truslene var omfattende nok. Dersom regionen var inkorporert i den irske republikken er det overveiende sannsynlig at landområdet ville være av vital interesse for republikken. Irland ville da ha et ansvar overfor den store minoriteten som trolig ville føle kravet om uavhengighet som en trussel mot deres sivile og religiøse rettigheter – på samme måte som det unionistiske/lojalistiske samfunnet tradisjonelt har fryktet et gjenforent Irland.

Under forutsetning om at de lojalistiske truslene oppfylte kravene om klarhet, relevans og fullstendighet⁵², kan forholdet mellom de lojalistiske truslenes troverdighet og alvorlighet fremstilles på følgende vis (Hovi, 1998: 17):

etterforskning i 'Stevens Inquiry', og det antydes det at rundt 20 statsansatte i ulike britiske politi- og sikkerhetsstyrker kan bli anmeldt (The Guardian, 2003 [online]).

⁵² Dette er en åpenbar forenkling. Det er også grunn til å trekke oppfyllelsen av de andre betingelsene i tvil, spesielt truslenes relevans. Ettersom dette ikke utgjør kjernen i oppgavens problemstilling overlater jeg denne diskusjonen til andre.

		Er trusselen troverdig?	
		Ja	Nei
Er trusselen tilstrekkelig alvorlig?	Ja	Trusselen iverksettes ikke	Trusselen iverksettes ikke
	Nei	Trusselen iverksettes	Trusselen iverksettes ikke

Figur 4.1 Forholdet mellom en trussels troverdighet og alvorlighet

Flere momenter tyder på at de lojalistiske paramilitæres trusler ikke var tilstrekkelig alvorlige. I tillegg har vi sett fra DUPs og Englishs uttalelser at det også kan være grunn til å trekke truslenes troverdighet i tvil. Dersom dette er en korrekt beskrivelse av LPs trusler, kan vi se fra figur 4.1 at truslene trolig ikke ville bli satt ut i livet. Det var imidlertid betydelig tvil hva de lojalistiske paramilitære ville gjøre etter britisk tilbaketrekning. Som English hevder, var det tilstrekkelig tvil knyttet til LPs intensjoner til at det ga den britiske og irske regjeringen skjellig grunn til å bekymre seg for konsekvensene av en eventuell britisk tilbaketrekning fra Nord-Irland. Det var med andre ord en risiko for at truslene likevel skulle vise seg å være troverdige. På dette grunnlag kan det tenkes at Storbritannia ikke etterkom den republikanske bevegelsen i frykt for at LP skulle iverksette truslene. Storbritannias standhaftighet kan med andre ord ha vært et uttrykk for forebyggende krigføring⁵³. Dette leder oss over til neste avsnitt som omhandler Storbritannias evaluering av de lojalistiske mottruslene.

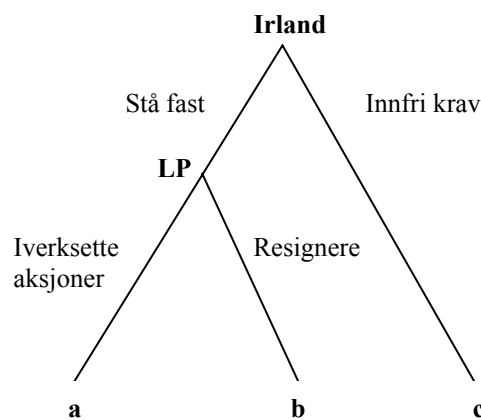
4.3 Tilbaketrekning - et scenario for fred?

Siden begynnelsen av 1970-tallet hadde de lojalistiske paramilitære vist både vilje og evne til å utføre militære aksjoner mot det de anså som legitime mål. De britiske regjeringene kan derfor ha funnet det overveiende sannsynlig at (i alle fall kortvarige)

⁵³ For mer om IRA i rettfærdig krig-tradisjonen se Walzer (1992).

lojalistiske motaksjoner ville bli iverksatt dersom Storbritannia bestemte seg for å trekke styrkene ut av regionen. Den påfølgende situasjonen kan formaliseres som et spill mellom Irland og lojalistiske paramilitære. Spillet tar til etter at GB har trukket seg ut av Nord-Irland, og regionen er inkorporert i den irske republikken. Det forutsettes videre at LP har fremsatt en trussel mot Irland om at dersom ikke Irland trekker seg ut av Nord-Irland, vil LP iverksette militære aksjoner mot representanter for den irske staten.

Modell 4.3a Spill om Nord-Irland mellom Irland og lojalistiske paramilitære

Irland har første trekk, og kan velge mellom å stå fast eller å innfri LPs krav og trekke seg ut av Nord-Irland. Dersom kravene innfris avsluttes spillet. Gitt at Irland står mot truslene kan LP velge mellom å resignere og iverksette aksjoner. Aktørenes preferanser kan rangeres på seks ulike måter på bakgrunn av de tre ulike sluttnodene:

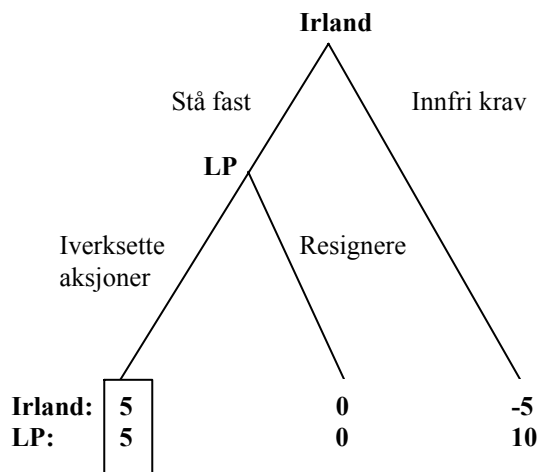
Rangeringsalternati	Irland	LP
v I	$a > b > c$	$a > b > c$
II	$b > c > a$	$b > c > a$
III	$c > a > b$	$c > a > b$
IV	$a > c > b$	$a > c > b$
V	$b > a > c$	$b > a > c$
VI	$c > b > a$	$c > b > a$

For Irland er det særlig to preferanserangeringer som er sannsynlige, markert med uthevet skrift. Alternativ II er sannsynlig på bakgrunn av en antatt interessekonflikt mellom Irland og LP. Dersom dette ikke hadde vært tilfellet, hadde det heller ikke vært nødvendig for LP å true med militære aksjoner. I alternativ II forutsettes det at Irland foretrekker $c > a$. Dette innebærer at dersom Irland ikke ønsker å bære kostnadene ved iverksetting av truslene, hvilket innebærer at LPs trusler er tilstrekkelig alvorlige. I alternativ V foretrekkes derimot $a > c$, og trusselen er ikke tilstrekkelig alvorlig. På bakgrunn av Irlands forpliktelse overfor nasjonalistene og republikanerne i Nord-Irland, samt SF, DUP og Englishs antakelse om rekkevidden av de lojalistiske truslene, legges derfor preferansealternativ V til grunn for Irland.

For LP er det særlig to alternativ som skiller seg ut som realistiske rangeringer, nemlig alternativ III og VI. Under forutsetning om at LP fremsatte troverdige trusler, legges alternativ III til grunn da alternativ VI illustrerer en trussel som ikke er troverdig.

For å finne spillets løsning modifiseres modell 4.3a om slik at preferansene fremtrer numerisk.

Modell 4.3b Spill om Nord-Irland mellom Irland og lojalistiske paramilitære

Gitt at Irland står fast, foretrekker LP å aksjonere fremfor å resignere. Dersom LP vil aksjonere, vil Irland likevel foretrekke å stå fast foran å innfri kravene og trekke seg ut av Nord-Irland. Spilletts løsning blir derfor at Irland står fast, og LP aksjonerer.

Modell 4.3b ligner høyre side av modell 4.2 hvor GB velger å stå mot SF/IRAs trusler. Begge spillene illustrerer en stat (GB og Irland) som står mot (minst) en paramilitær organisasjon (SF/IRA og LP, og bare LP). Dersom GB fant det sannsynlig at scenariet i modell 4.3b ville inntreffe, innebar det i beste fall opprettholdelse av status quo, med det unntak at spilllets aktører er byttet ut. I verste fall kunne scenariet bety en intensivering av konflikten i Nord-Irland. Modell 4.3b illustrerer således faren for at britisk tilbaketrekning ikke ville utgjøre noen egentlig *løsning* på konflikten. O'Malley og Dixon når samme konklusjon:

”In what would be an ironic turn of events, the Irish Army would take the place of the British Army as the army of occupation (...) The UDA would take the place of the IRA as the ‘fighters for freedom’, with the RUC and the UDR as the armed security forces of the Ulster statelet” (O'Malley, 1990: 249-250).

“Without the physical resistance of unionists and the threat of violence it seems reasonable to suggest that the British may well have eased Northern Ireland out of the Union” (Dixon, 2001a: 295-296).

4.4 Republikansk erkjennelse av britiske beskrankninger

Hvilke betraktninger gjorde den republikanske bevegelsen knyttet til dette scenariet?

I løpet av analyseperioden, fra 1981 til 1994, observerte den republikanske

bevegelsen at Storbritannia *ikke* valgte å trekke seg tilbake slik bevegelsen antok at de ville gjøre, men at de tvert imot stod fast. Som tidligere nevnt oppstod det derfor en intern debatt i den republikanske bevegelsen om effektiviteten av strategien. Debatten ledet ut i en sterkere vektlegging av konstitusjonelle virkemidler⁵⁴, samt en oppmykning av den republikanske tilnærmingen til unionistene. Det tradisjonelle republikanske synet på det protestantiske samfunnet var at de var forledet av myter om at de hadde spesielle bånd som knyttet dem til Storbritannia:

”The heritage that the loyalists think they have depends on a complete distortion of history... The notion of having different roots is part of the present-day mythology of loyalism, which was invented to serve the purpose of justifying partition as well as the sectarian divisions of the six counties. And since the loyalists have cut themselves off from the hinterland of Irish culture by denying themselves nationhood, the culture of the Protestant people [...] can reach nothing higher than a pathetic imitation of English traditions” (‘Loyalist paper’ udatert, ca tidlig 80-tallet gjengitt i O’Brien, 1999: 88).

Det var med andre ord ingen egen lojalistisk eller unionistisk tradisjon, kultur eller arv å ta hensyn til. Denne påståtte villfarelsen det protestantiske samfunnet levde i, ville oppklares så snart Storbritannia beordret tilbaketrekning:

”While we in no way wish to ignore the economic challenge which re-unification presents, or minimize the extent of the problem, or the great trauma that will be experienced by the unionist population, we believe that loyalism derives an artificial psychological strength from the British presence, from the Union” (Sinn Féin, 1987: 87-88).

Eller som den republikanske journalisten Jack Bennett så det:

”[W]hether they remain British or not is entirely up to Britain to decide. And should Britain decide otherwise, it is difficult to imagine what degree of determination would enable them to remain British in any realistic sense, unless that determination included the ability to row a boat [presumably to Great Britain]” (i Irish Sovereignty Movement Pamphlet, 1973, gjengitt i Smith 1995: 27).

⁵⁴ Mer om dette i kapittel 6.

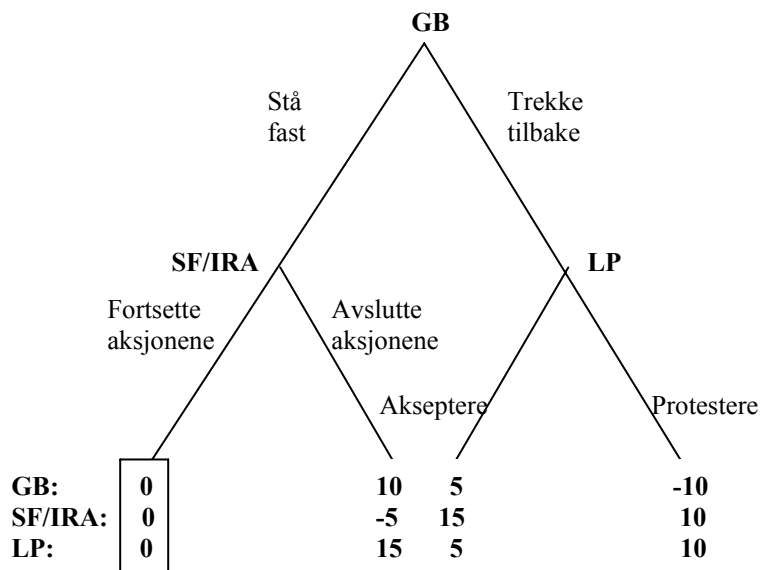
Etter at SF i 1986 opphevet avståelsesprinsippet deltok partiet i politisk dialog med blant annet John Hume i det nasjonalistiske SDLP. Denne dialogen ga SF økt innsikt i konfliktens art, og hvilke strategiske trekk som måtte tas for å nå en løsning på problemene. På begynnelsen av 1990-tallet ga dette seg utslag i SFs politikk. Dette ble synlig gjennom publikasjonen av ”Towards a Lasting Peace in Ireland” i 1992, hvor SF anerkjente unionistenes identitet, og den kompliserende faktoren dette utgjorde i det store spillet om Nord-Irlands territoriale status:

”Unionists represent around one fifth of the Irish people and will thus have a considerable impact, be it negative or positive, on the peace process... We recognise that peace in Ireland requires a settlement of the long-standing conflict between Irish nationalism and Irish unionism... The republican tradition will play a constructive role in the debate for a new Ireland, which “Catholic, Protestant and Dissenter” can all claim as their own” (Sinn Féin, 1992: 14).

Uttalelsen representerer et paradigmeskifte i bevegelsen da den anerkjente unionistenes rettmessige posisjon i et forent Irland. Dermed måtte også bevegelsens kategoriske avvisning av de lojalistiske paramilitære truslene revurderes.

Under er SF/IRAs modererte forhold til unionistene/lojalistene skissert som en videreføring av modell 4.2, med unntak av at venstre side av modellen er ekskludert. Modell 4.4 er med andre ord identisk med høyre side av modell 4.4, og alle parter forutsettes å ha fullstendig og fullkommen informasjon:

Modell 4.4 Storbritannia har beskrankninger på handlefriheten

Av modell 4.4 ser vi at SF/IRA og GB ikke lenger er i tvil om LPs intensjoner ved en eventuell britisk tilbaketrekning. Partene ser at gitt at GB trekker seg tilbake, vil LP protestere og iverksette militære motaksjoner. Dette gir det minst prefererte utfallet for GB, som derfor velger å stå fast.

På bakgrunn av denne fremstillingen ble det med andre ord klart for både GB og SF/IRA at LP ville protestere mot et vedtak om britisk tilbaketrekning, og at dette i praksis utgjorde en begrensning på GBs handlefrihet. Det innebar at den republikanske bevegelsens problem ikke lenger var den britiske tilstedeværelsen, men unionistenes/lojalistenes tankegang og deres protest ved britisk tilbaketrekning. Dette kan tolkes som om de republikanske truslene mot Storbritannia ikke oppfylte det spillteoretiske kravet om relevans.

4.5 Konklusjon

”[T]he main problem for the republican movement was not the British [government], but the Ulster Unionists. I don’t think the movement understood that until late” (English, 2003 [intervju]).

Jeg har i dette kapitlet forsøkt å problematisere relevansen av den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia mellom 1981 og 1994. I den første modellen som skildret den republikanske bevegelsens *antakelse* om konflikten på begynnelsen av 1980-tallet, ble det argumentert for at det kun var et spørsmål om tid før Storbritannia ga etter for bevegelsens krav og trakk seg ut av Nord-Irland. Bevegelsen neglisjerte de lojalistiske truslene om motaksjoner på bakgrunn av en antakelse om at truslene kun var propaganda fra Storbritannias side i et forsøk på å opprettholde tilstedeværelsen i regionen. Fra midten av 1980-tallet var det imidlertid en gryende intern debatt i bevegelsen om nytten av tidligere strategier. Debatten førte til strategiske justeringer, og det syntes som om at bevegelsen etter hvert erkjente at Storbritannias gjentatte uttalelser om at de måtte ta hensyn til befolkningen i Nord-Irland kunne være av reell betydning for britenes beslutning om å forbli i regionen. Deretter gikk jeg dypere inn i de lojalistiske truslene og skisserte et scenario for hva som kunne skje dersom Storbritannia trakk seg ut. Jeg henviste til uttalelser om at konflikten kunne fortsette – men da mellom Irland og protestantiske paramilitære. Formålet med dette scenariet var å sannsynliggjøre at Storbritannia kan ha besluttet å forbli i regionen for å avverge en fremtidig konfrontasjon mellom lojalistiske paramilitære og Irland, og at Storbritannia på bakgrunn av dette var begrenset i hvilke handlingsalternativ de kunne velge. Det innebar at SF/IRAs trusler mot GB ikke var relevante i spillteoretisk forstand.

5. Var truslene tilstrekkelig alvorlige?

”The need to wage an armed struggle arises from within the political experience of the Northern nationalist community. This experience has clearly taught them that the inherent undemocratic nature of the conflict of the Union is maintained through the *superior* use of force by the British state... ” (Gerry Adams i brev til John Hume, 1988, gjengitt i Smith, 1995: 192 [min utheving]).

“[I]f the British were prepared to commit that superior level of force in the first place, then what possible use could IRAs *inferior* force have been in challenging the might of British dominion?” (Smith, 1995: 193).

5.1 Innledning

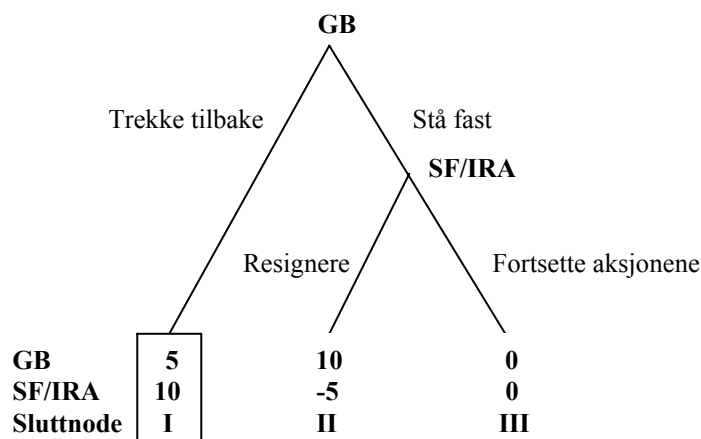
En trussel er tilstrekkelig alvorlig dersom den som trues foretrekker å etterkomme kravene, gitt at trusselen ellers iverksettes. Dette kapitlet vil derfor søke å besvare spørsmålet: Var den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia tilstrekkelig alvorlige? Fra kapittel 4 husker vi at trusler alt var iverksatt, men at i disse lå det en underliggende trussel om at militære aksjoner vil fortsette også i fremtiden dersom Storbritannia ikke ga etter. Alvorlighetsbetingelsen må i dette tilfellet tolkes som oppfylt dersom Storbritannia foretrakk å trekke seg ut av Nord-Irland fremfor at aksjonene fortsatte.

Hvorvidt en trussel er tilstrekkelig alvorlig avhenger av kravenes omfang, trusselens omfang, og av forholdet mellom disse. I det følgende vil jeg analysere den republikanske bevegelsens trusler med hensyn til disse faktorene.

5.2 Formalisering av spillet om Nord-Irland

Gitt at den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia var tilstrekkelig alvorlige, samt at de resterende betingelsene om klarhet, relevans, troverdighet og fullstendighet også var oppfylt, kan situasjonen formaliseres på følgende vis:

Modell 5.1 Tilstrekkelig alvorlig trussel

Spillet tar til etter at Storbritannia har satt inn styrker i området, og SF/IRA har iverksatt pressende trusler i form av angrep på britiske interesser:

”...attacks will continue and escalate until the final option is taken and Britain leaves Ireland for good” (AP/RN i 1986, gjengitt i Smith, 1995: 188).

GB har spilllets første trekk og har to handlingsalternativ: De kan velge å etterkomme SF/IRAs krav og beordre tilbaketrekning fra Nord-Irland. Det innebærer at spillet avsluttes umiddelbart. Det andre alternativet for GB er å stå fast på sin posisjon, og dermed nekte å etterkomme SF/IRAs krav. Gitt at GB foretar sistnevnte trekk, har SF/IRA da valget mellom å resignere og avslutte kampanjene for et forent Irland, eller de kan velge å fortsette aksjonene. På bakgrunn av preferanserangeringene blir spilllets løsning: Dersom GB står fast, foretrekker SF/IRA å fortsette aksjonene. Gitt at SF/IRA vil fortsette aksjonene er det rasjonelt for GB å trekke tilbake styrkene. Den delspill-perfekte likevekten blir da at GB trekker tilbake styrkene. Modell 5.1 illustrerer med andre ord en situasjon der GB foretrekker å etterkomme kravene gitt at de militære aksjonene ellers opprettholdes, hvilket innebærer at den republikanske bevegelsens trusler er tilstrekkelig alvorlige.

I løpet av analyseperioden fra 1981-1994, så den republikanske bevegelsen at Storbritannia valgte å stå fast, mot antakelsen i modell 5.1. Hovi (1998: 15) peker på to årsaker som kan gjøre at en trussel ikke er tilstrekkelig alvorlig. Den ene årsaken er

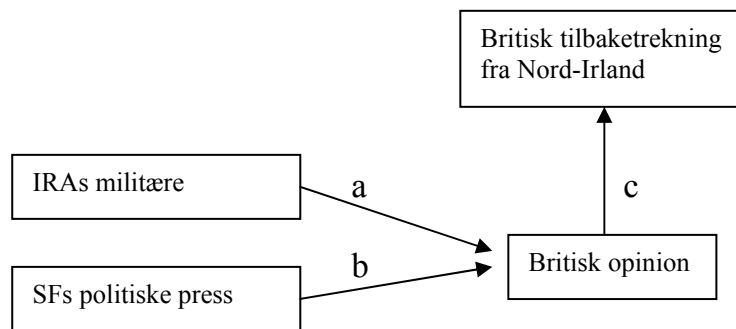
at trusselens omfang er for liten, slik at mottakeren foretrekker iverksetting av truslene foran å bære kostnadene ved å etterkomme senderens krav. Den andre mekanismen er at senderens krav er for omfattende, slik at selv svært omfattende trusler ikke produserer ønsket utfall. Dette er særlig relevant dersom kravene omfatter mottakerens vitale interesser. I det følgende vil jeg derfor gå gjennom den republikanske bevegelsens trusler med hensyn til Hovis to årsaker for å se om disse kan forklare at Storbritannia ikke trakk seg ut av Nord-Irland.

5.3 Omfanget av den republikanske bevegelsens trusler

Som vist i avsnitt 3.5.2 formidlet den republikanske bevegelsen sin kampvilje både gjennom retorikk og gjennom konkrete handlinger. Selv om en rekke sivile omkom i IRAs militære kampanjer, var operasjonene hovedsakelig rettet mot mål med stor symbolsk betydning på Storbritannias engasjement i Nord-Irland. I Nord-Irland var de britiske styrkene et yndet mål for militære aksjoner, mens i Storbritannia ble aksjonene særlig rettet mot store finansielle institusjoner⁵⁵. Dette var en sentral komponent i propagandakrigen mot Storbritannia. Hensikten var, foruten å fysisk ramme Storbritannias militære og økonomiske ressurser, å presse frem et krav i den britiske opinionen om at troppene måtte trekkes ut av Nord-Irland. Dette var kjernen i ”Sickening the Brits” taktikken som, på bakgrunn av uttalelsen nedenfor formaliseres i figur 5.1:

“The [tactic] relies on the premise that the British people do not support British government sponsored murder in Ireland, that they want their troops withdrawn from Ireland as indicated in opinion polls, and that they have the potential to eventually force the British government, because of the cost of the war of attrition rate or because of demoralisation and war weariness, to withdraw from Ireland. Such a [tactic] requires the belief that if the British people really knew what was going on in their name they would support the right of the Irish people to self-determination” (IRA talsmann til AP/RN i 1984, gjengitt i Smith, 1995: 184).

⁵⁵ Dette gjaldt særlig mot slutten av 80-tallet og begynnelsen av 90-tallet. Et illustrerende eksempel er Baltic Exchange bombene, to IRA-bomber plassert i hjertet av London i 1992. 3 personer ble drept, deriblant en 15 år gammel jente. Bombene var spektakulære i den forstand at de påførte materielle skader for ca. 800 millioner pund, mot totale materielle skader i Nord-Irland siden konflikten opprinnelse på 615 millioner pund (CAIN, 2003 [online]).

Figur 5.1 'Sickening the Brits'

Formålet med 'Sickening the Brits' taktikken var å utøve militært press på britiske interesser og påføre store materielle kostnader. Samtidig skulle SF agitere for bevegelsens sak ved å legge politisk press på sentrale aktører, samt bidra med et politisk fundament til grunn for IRAs aktivisme. Bevegelsen antok at dette ville virke inn på den britiske opinionen, og føre til et krav fra opinionen om at de britiske styrkene måtte trekkes ut av Nord-Irland. For å være tilstrekkelig alvorlige, måtte altså SF/IRAs trusler være så omfattende at

- (i) den britiske opinionen oppfattet aksjonene (pil a og b), og at
- (ii) opinionen på bakgrunn av disse formidlet et krav til den britiske regjeringen om at de britiske troppene måtte trekkes ut av Nord-Irland (pil c).

I begynnelsen av analyseperioden, like etter sultestreikens slutt, nøt den republikanske bevegelsen generelt, og SF spesielt, godt av en massiv sympatibølge for bevegelsens sak. Dette resulterte for det første i en betydelig oppslutning om SF i de etterfølgende valgene:

“In four elections between 1982 and 1985 SF averaged around 12 percent of the total vote and 40 percent of the nationalist vote, establishing itself as the fourth largest party and a political force which could not be ignored” (McKittrick & McVea, 2001: 158).

SFs økte oppslutning bekymret regjeringen i Irland, som tok initiativ til New Ireland Forum – forløperen til den Anglo-Irske Avtalen av 1985. Forumet la fram en rapport i 1984 med en beskrivelse av den politiske situasjonen på den irske øya⁵⁶:

”Constitutional politics are on trial. This requires priority attention and urgent action to halt and reverse the constant drift into more violence, anarchy and chaos” (ibid: 160).

For det andre førte sultestreiken og SFs vedtak om å modifisere avståelsesprinsippet til økt medlemsgrunnlag for bevegelsen. Gerry Adams’ uttalelse er illustrerende:

”Physically, emotionally and spiritually, the hunger strike was draining; yet we derived immense new energy, commitment and direction from the extraordinary period during which our ten comrades slowly and painfully sacrificed their lives” (ibid: 148).

Tidlig på 1980-tallet inkluderte SF også et feministisk aspekt i sitt partiprogram, hvor blant annet prevensjonsmidler og abortspørsmålet ble tatt opp. Dette gjorde at SF økte sin appell overfor en ny gruppe politiske aktivister, ved at partiet utviklet seg til å bli det mest sekulære og pro-abort partiet av alle de irske partiene (Moloney, 2002: 204).

På midten av 1980-tallet var det imidlertid klart for den republikanske bevegelsen at den hadde kjempet seg inn i en fastlåst militær situasjon med Storbritannia. IRA hadde vist Storbritannia at de ikke lot seg overvinne militært, samtidig som deler av organisasjonen innså at Storbritannia ikke lot seg tvinge ut av Nord-Irland ved hjelp av paramilitær makt (Dixon, 2001a: 222; Moloney, 2002: 326; O’Brien, 1999: 158; Ruane & Todd, 1999: 5). I tillegg til at den militære vingen av den republikanske bevegelsen, IRA, hadde begrenset virkning på Storbritannia, hadde også den politiske vingen, SF, innskrenket innflytelse. I 1985 ble den Anglo-Irske avtalen (AIA) undertegnet av den britiske og den irske regjeringen. En av flere hensikter med AIA var å demme opp for radikale partier i Nord-Irland, deriblant SF (Dixon, 2001a: 197;

⁵⁶ Forumet la fram forslag til forandringer for å stabilisere utviklingen. Rapporten ble imidlertid kontant avvist av Thatchers kommentar ”out, out, out” (McKittrick & McVea, 2001: 160).

ÓBroin 2003 [intervju]). Storbritannia og Irland fryktet at de radikale partienes vekst, på bekostning av de mer moderate partiene, ville være en destabiliserende faktor og ha en uheldig virkning på arbeidet med å få til en løsning på konflikten i Nord-Irland (Dixon, 2001a: 197).

Det var også blitt klart for deler av bevegelsen at IRAs aktiviteter hadde en negativ effekt på oppslutningen om den republikanske bevegelsen. Ifølge Ruane & Todd (1999: 5) bestod dette problemet av to faktorer: For det første var IRA og SFs aktivister et konstant mål for sikkerhetsstyrkene og lojalistiske paramilitære. Dette var svært uheldig for bevegelsen med hensyn til rekruttering av nye medlemmer, og mot slutten av 1990 hadde SF problemer med å få kandidater til å stille til lokale valg (Moloney 2002: 323). For det andre hadde IRAs kampanjer en innskrenkende effekt på et videre politisk oppslutningsgrunnlag. En del voldsomme IRA operasjoner som i Enniskillen i 1987, hvor 11 mennesker ble drept og 63 skadet (McKittrick & McVea, 2001: 172), vakte avsky og sinne – også i den katolske befolkningen:

”...if the moral tolerance of republican opinion was stretched too far, support for both the [military] campaign and for the political objectives would fall away” (Ruane & Todd, 1999: 5).

SFs politiske press på den britiske opinionen ser likevel ut til å ha virket etter hensikten. Meningsmålinger fra midten av 1970-tallet viste et sammenhengende flertall i den britiske opinionen for tilbaketrekning fra Nord-Irland (Dixon, 2000: 100; 2001a: 301). SFs politiske agitasjon for den republikanske bevegelsens sak syntes dermed å ha vært legitim for den britiske opinionen. Det innebærer at den antatte sammenhengen mellom SFs politiske press og den britiske opinionen, pil d, virket etter intensjonen i 'Sickening the Brits' taktikken.

Dixon (ibid) gjorde imidlertid et annet interessant funn i disse meningsmålingene, nemlig at IRAs militære kampanjer på kort sikt hadde en negativ effekt på den britiske opinionens støtte til kravet om tilbaketrekning. Voldsomme aksjoner som for eksempel Warrington-bomben i 1993 hvor to gutter på 3 og 12 år ble drept, vakte mer avsky for paramilitær aktivitet enn forståelse for bevegelsens sak (McKittrick &

McVea, 2001: 183). På kort sikt hadde IRAs militære aksjoner med andre ord en negativ effekt på den britiske opinionens krav om tilbaketrekning (pil c). De langsiktige effektene av IRAs militære press kan derimot tolkes som å ha fungert etter hensikten. Etersom stadig flere britiske profesjonelle soldater ble drept av IRAs aktiviteter, økte kravene om tilbaketrekning i den britiske opinionen. Soldatenes pårørende fryktet for livet til sine kjære og krevde at den britiske regjeringen måtte beordre tilbaketrekning under slagord som ”Bring Back the Boys from Ulster” (Dixon, 2000: 100). Denne frykten for tap av britiske soldater bidro dermed til å styrke den britiske opinionens krav om tilbaketrekning fra Nord-Irland (pil c).

’Sickening the Brits’ taktikken hadde imidlertid også en vesentlig mangel, nemlig at det antatte årsaksforholdet mellom den britiske opinionens krav om tilbaketrekning og regjeringens vedtak om tilbaketrekning, pil e, ikke fungerte etter intensjonen. Dette synliggjøres ved å se på den vedvarende støtten for den republikanske bevegelsens krav i den britiske opinionen mot Thatchers bestemte holdning til konflikten. Til tross for stor folkelig støtte for den republikanske bevegelsens krav, fastholdt den britiske regjeringen sin tilnærming til konflikten, nemlig at den var et sikkerhetspolitisk spørsmål og ikke et spørsmål om integrering og politiske kompromiss. Selv så sent som i 1985, da SF hadde vedtatt å ta i bruk mandatene partiet hadde vunnet i lokale valg, var Thatchers fremste motivasjon for handling i Nord-Irland å løse de sikkerhetspolitiske utfordringene konflikten utgjorde (Dixon, 2001a: 198, 201; Feeney, 2002: 302; Moloney, 2002: 255; Tomlinson, 1998: 99).

En foreløpig konklusjon på hva den republikanske bevegelsen oppnådde gjennom ’Sickening the Brits’ taktikken i Ballot box & Armalite strategien, er dermed at SF og IRA til en viss grad klarte å øve innflytelse på den britiske opinionen, og at dette produserte krav om tilbaketrekning. Opinionens krav om tilbaketrekning synes imidlertid ikke å ha virket på noen beslutning fra den britiske regjeringen om å beordre tilbaketrekning fra Nord-Irland. Til tross for omfattende militære kampanjer, politisk press, og krav fra den britiske opinionen om å trekke de britiske styrkene ut

av Nord-Irland, valgte Storbritannia å opprettholde den militære tilstedeværelsen i regionen. Relatert til Hovis to forklaringer på utilstrekkelig alvorlige trusler, var truslenes omfang tilsynelatende tilstrekkelig stort, ettersom det produserte krav om britisk tilbaketrekning. I det neste avsnittet vil jeg videre undersøke om kravenes omfang kan ha vært for omfattende.

5.4 Omfanget av den republikanske bevegelsens krav

Den republikanske bevegelsens krav var at Storbritannia måtte trekke seg ut av Nord-Irland, noe som ville medføre en radikal endring av status quo dersom Storbritannia hadde valgt å etterkomme kravene. Hvilke faktorer er plausible som forklaringer på at Storbritannia motsatte seg denne radikale endringen?

5.4.1 Storbritannias forpliktelse overfor unionistene⁵⁷

Den Nord-irske befolkningen er sammensatt av cirka 60 prosent unionister og 40 prosent nasjonalister. Fra kapittel 2 husker vi at det unionistiske samfunnet er arvtakere etter skotske og engelske settlere som kom til Irland på oppfordring fra den britiske kongen. Hensikten var å etablere et stabilt samfunn som var lojalt til den britiske tronen. Til tross for at det har gått flere hundre år siden da, er unionistenes nasjonale identitet ennå knyttet til Storbritannia, og de ser en eventuell gjenforening av Irland som en trussel mot deres sivile og religiøse rettigheter.

Storbritannia har gjentatte ganger gitt uttrykk for sin forpliktelse overfor unionistene. Blant annet uttrykte Secretary of State James Prior dette tydelig i 1982:

”It [GB] has a responsibility to the people of Northern Ireland, and will fulfill that responsibility” (O’Malley, 1990: 238).

⁵⁷ Ettersom dette momentet nettopp har vært behandlet i kapittel 4, vil jeg fatte meg i korthet på dette punktet.

Storbritannia har imidlertid vært beskyldt for inkonsistent politikk med hensyn til Nord-Irland spørsmålet (se O'Malley 1990; Tomlinson 1995). Storbritannia har blant annet uttrykt at Nord-Irland er, og skal være, en del av unionen, og at staten ikke har "selfish strategic or economic interests" i regionen. Disse uttalelsene er diametrale motsetninger, men gir mening når en tar i betraktning at Storbritannia måtte forholde seg til ulike publikum – både nasjonalister og unionister. Tatt i betraktning at Storbritannia også var involvert i en massiv propagandakrig med den republikanske bevegelsen, fremstår noe av den tilsynelatende inkonsistensen ved den britiske tilnærmingen til konflikten å være mer konsistent enn førsteinntrykket tilsier (for mer om dette se Dixon, 2001b).

I tillegg så vi i kapittel 4 at det kan argumenteres for at Storbritannia hadde 'tied hands' med hensyn til det unionistiske samfunnet. Oppsummert er det da tydelig at den republikanske bevegelsens krav utfordret Storbritannias forpliktelse overfor flertallet i regionen, et flertall som også truet med militære motaksjoner dersom Storbritannia etterkom den republikanske bevegelsens krav.

5.4.2 Nord-Irland av vital interesse for Storbritannia?

Utover forpliktelsen overfor unionistene, har det vært fremmet forslag om at Storbritannia også hadde økonomiske og strategiske interesser av å bli i Nord-Irland. I det følgende vil jeg kort gå igjennom disse påstandene.

Den republikanske bevegelsen hevdet at Storbritannias tilstedeværelse i Nord-Irland var et uttrykk for det Britiske Imperiets kolonialisering av landområder (Adams, 1988: 7), og at det Nord-irske folket ble utnyttet av okkupasjonsmakten. En nøye vurdering av denne påstanden viser imidlertid at Storbritannia hadde få økonomiske gevinster av å bli i Nord-Irland. Regionen var tvert imot avhengig av økonomiske overføringer fra Storbritannia (Dixon, 2001a: 293). Et enkelt eksempel er arbeidsledighetsnivået som tradisjonelt var høyere enn i resten av Storbritannia. I 1983 var 15.5 % av den Nord-irske arbeidsstyrken uten arbeid, og i 1986 var den tilsvarende andelen på hele 17.25 % (Patterson, 1996b: 125). Dette ledighetsnivået

utgjorde en betraktelig belastning på den britiske statskassen. Etter hvert syntes det også som om deler av den republikanske bevegelsen skjønnte hvilken økonomisk belastning Nord-Irland var for den britiske økonomien:

”The occupation of the North is a net financial loss to, and a considerable drain on, British revenue” (Danny Morrison i AP/RN, gjengitt i Bew, Gibbon & Patterson, 1985: 140).

Denne uttalelsen går med andre ord mot Adams’ uttalelse i 1988, og er et godt eksempel på at det ikke bare var den britiske regjeringen som kom med motstridende uttalelser. Uavhengig av den republikanske bevegelsens syn på eventuelle britiske interesser i regionen synes det relativt klart at Storbritannia hadde lite å tjene på tilstedeværelsen økonomisk.

Storbritannia uttalte allerede tidlig på 1970-tallet at det ikke hadde strategiske interesser i Nord-Irland. Statsminister Harold Wilson gikk sågar åpent ut og bekreftet spekulasjoner rundt hans støtte til et forent Irland (Dixon, 2001a: 63). I 1990 gjentok daværende Secretary of State Peter Brooke at Wilsons uttalelse fra 70-tallet om at Storbritannia ikke hadde strategiske interesser i regionen:

“The British Government has no selfish strategic or economic interest in Northern Ireland: our role is to help, enable and encourage. Britain’s purpose is not to occupy, oppress or exploit, but to ensure democratic debate and free democratic choice” (Feeney, 2002: 373).

Daværende leder i SDLP, John Hume, har senere uttalt at motivasjonen hans for å ta del i samtaler med SF var å få SFs ledere til å innse og erkjenne dette faktumet (McKittrick & McVea, 2001: 187). SDLP var et nasjonalistisk parti, og hadde dermed et mer moderat politisk utgangspunkt enn det republikanske SF. SDLP hadde helt siden 1970 anerkjent Storbritannia som en nøytral aktør (Bean, 1994: 10). SF på sin side festet liten tro til dette, inntil 1992 da partiet publiserte ‘Towards a Lasting Peace in Ireland’. Selv da var det med visse forbehold, og dokumentet ba den britiske regjeringen klargjøre sitt standpunkt:

”The British government cannot have it both ways. It cannot on the one hand claim a ‘preference’ for maintaining the union while on the other hand claiming no strategic or economic interests in being in [Northern] Ireland” (SF, 1992: 11).

Etter 1994 har SF godtatt Storbritannias påstand om at Storbritannia ikke hadde strategiske eller økonomiske interesser i Nord-Irland, men hevder at de britiske regjeringene ikke var i stand til å ta rasjonelle beslutninger i henhold til dette (!):

”Britain didn’t have any strategic interests in Northern Ireland, but that doesn’t necessarily mean that she [GB] was able to make rational decisions according to this fact!” (ÓBroin, 2003 [intervju]).

5.4.3 Symbolpolitikk og propagandakrigføring

Et annet aspekt ved den republikanske bevegelsens trusler, var at GB på prinsipielt grunnlag fant det uforsvarlig å gi etter for den republikanske bevegelsens krav.

”..if Britain were to withdraw, it would be reluctant to do so under the force of what it presents as terrorism. That would give the wrong signal to other groups in the society” (English, 2003 [intervju]).

Storbritannia løp en betydelig risiko for utbrudd av flere voldelige organisasjoner dersom SFs krav, underbygget av IRAs militære aksjoner, ble etterkommet. Ikke minst var dette viktig i forbindelse med propagandakrigføringen partene var involvert i:

”[O]n the day the British commenced to effect withdrawal, the IRA would claim victory. Nothing could obscure the fact that what it had fought to accomplish, it had achieved (...) [the media] would spell out the message: a departing army is a beaten army; the IRA [terrorism] has won, the British have lost” (O’Malley, 1990: 248-249).

På dette grunnlaget er det tenkelig at Storbritannia gjorde det til en prinsippsak ikke å etterkomme den republikanske bevegelsens krav, så lenge disse var underbygget av paramilitær aktivitet:

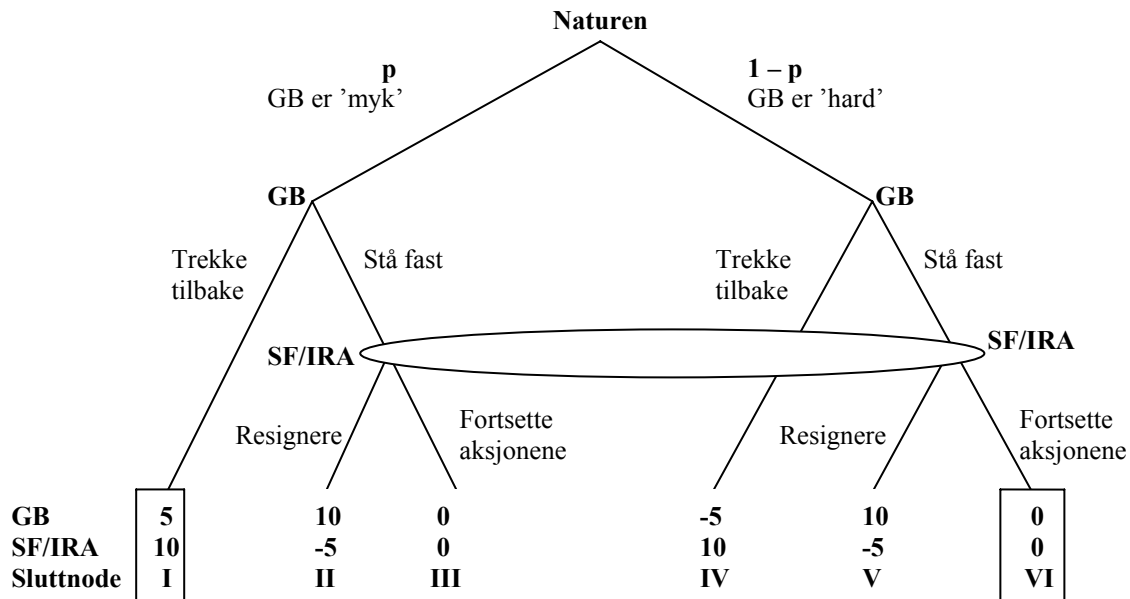
”Withdrawal was not favoured because it would inevitably be viewed as a defeat for Britain at the hands of terrorism, and because in any event it could result in a level of violence worse than anything yet experienced” (McKittrick & McVea, 2001: 159-160).

Knyttet til kravenes omfang, synes det som den republikanske bevegelsens krav stred mot fundamentale prinsipper ved Storbritannias politikk, nemlig statens forpliktelse overfor unionistene, og prinsippet om å ikke gi etter for ’terrorisme’. Dette kan tolkes som at bevegelsens krav stod i motsetning til Storbritannias vitale interesser, uten at Nord-Irland nødvendigvis *per se* var av vital interesse. På bakgrunn av at kravene berørte Storbritannias vitale interesser ville selv ikke de svært omfattende truslene den republikanske bevegelsen iverksatte kunne medføre innrømmelse av kravene. I det følgende avsnittet vil jeg søke å formalisere hvordan dette gradvis ble klart for den republikanske bevegelsen.

5.5 Gryende pragmatisme i den republikanske bevegelsen

På begynnelsen av 1980-tallet antok den republikanske bevegelsen at det kun var et spørsmål om tid før Storbritannia ville gi etter for det militære og politiske presset, og etterkomme den republikanske bevegelsens krav. Med unntak av visse innrømmelser til de sultestreikende i 1981, var det imidlertid lite som tilsa at Storbritannia ville bøye av for kravene og beordre tilbaketrekning. Fra midten av 1980-tallet vokste det derfor frem en intern debatt i den republikanske bevegelsen om nytten ved Ballot box & Armalite strategien. Dette kan tolkes som at den republikanske bevegelsen var usikker på hvorvidt de militære truslene mot Storbritannia virket etter sin hensikt, noe som er søkt formalisert i modell 5.2. Venstre side av modellen gjengir spillet i modell 5.1, mens på høyre side av modellen er Storbritannias preferanserangering endret. I modell 5.1 og venstre side av modell 5.2 foretrekker GB sluttnode $II > I > III$, mens på høyre side foretrekker GB sluttnode $V > VI > IV$. Preferanserangeringene gjenspeiler henholdsvis en situasjon der GB velger å etterkomme den republikanske bevegelsens krav (venstre side av modell 5.2) og en situasjon der GB velger å ikke etterkomme kravene (høyre side av modell 5.2).

Modell 5.2 Asymmetrisk informasjon

På bakgrunn av SF/IRAs usikkerhet, er det rasjonelt for bevegelsen å fortsette aksjonene når $EU_{SF/IRA}(\text{fortsette aksjonene}) > EU_{SF/IRA}(\text{resignere})$. Av modellen ser vi imidlertid at SF/IRAs strategi 'fortsette aksjonene hvis GB står fast' dominerer over 'resignere hvis GB står fast'. I denne modellen er det derfor rasjonelt for SF/IRA å fortsette aksjonene dersom GB står fast.

Under forutsetningen om åpent kjent rasjonalitet kan SF/IRA estimere for hvilke verdier av p GB vil trekke seg tilbake. Av modellen ser vi imidlertid at GB trekker seg tilbake dersom deres strategiske type er 'myk', og at de står fast dersom den strategiske typen er 'hard'. All usikkerhet er derfor eliminert etter GBs trekk, hvilket gir en separerende likevekt. Dette gir også den *eneste* likevekten i dette spillet, noe som kan illustreres ved bayesiansk oppdatering av SF/IRAs virkelighetsoppfatninger:

A – GB er 'myk'
 $\sim A$ – GB er 'hard'
 B – GB trekker seg tilbake

$P(A)$ – Sannsynligheten for at GB er 'myk' = p
 $P(\sim A)$ – Sannsynligheten for at GB er 'hard' = $1 - p$
 $P(B|A)$ – Sannsynligheten for at GB er 'myk' gitt at GB trekker seg tilbake = 1
 $P(B|\sim A)$ – Sannsynligheten for at GB er 'hard' gitt at GB trekker seg tilbake = 0

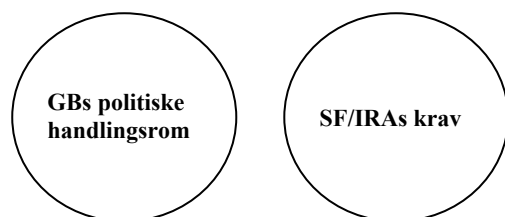
$P(A|B)$ – Sannsynligheten for at GB er 'myk' gitt at GB trekker seg tilbake

$$P(A|B) = \frac{P(B|A) * P(A)}{[P(B|A) * P(A)] + (P(B|\sim A) * P(\sim A))}$$

$$= \frac{1 * p}{[(1 * p) + (0 * (1 - p))]} = p / p = 1$$

Dette gir en separerende likevekt. Gitt at GB trekker seg tilbake fra Nord-Irland hersker det ingen tvil om GBs strategiske type. Tilsvarende utregning for GB står fast gir samme resultat.

Dette spillet kan selvsagt også fremstilles som et gjentatt spill. For enkelthets skyld velger jeg imidlertid å gjøre kort rede for en alternativ fortolkning verbalt. Dersom spillet hadde blitt satt opp som et gjentatt spill kan det at GB står fast ikke nødvendigvis er et uttrykk for at GBs strategiske type er 'hard'. At GB står fast kan også være et uttrykk for at den strategiske typen er 'myk', men at GB prøver å gi inntrykk av å være 'hard'. På bakgrunn av at vi nettopp har sett at Storbritannias standhaftighet i Nord-Irland kan forklares ved forpliktelsen overfor unionistene, samt at det å ikke gi etter for "terrorisme" kan ha vært en prinsippsak, er det overveiende sannsynlig at deres strategiske type var 'hard'. Dette kan tyde på at omfanget av den republikanske bevegelsens trusler var så store at selv svært omfattende trusler ikke ville være tiltrekkelig alvorlige til at Storbritannia ville velge å etterkomme kravene. Under er dette søkt illustrert ved en figur over GBs politiske handlingsrom og SF/IRAs krav:

Figur 5.2 Motstridende interesser

Figur 5.2 illustrerer at spillerne ikke hadde overlappende interessefelt, og at det dermed ikke fantes noen kompromissløsning begge partene kunne enes om. Som tidligere nevnt, fordrer en tilstrekkelig alvorlig trussel at truslene står i forhold til

kravene. På denne måten viser figur 5.2 at Storbritannia og den republikanske bevegelsen hadde så sterkt motstridende interesser i Ballot box & Armalite strategien at et kompromiss mellom partene ikke var mulig, selv om SF/IRA utøvde omfattende politisk og militært press mot Storbritannia.

Den republikanske bevegelsen foretok flere strategiske justeringer mellom 1981 og 1994, blant annet erstatningen av kravet om 'Brits out' til krav om nasjonal selvbestemmelsesrett (NSD) i 1987⁵⁸ (SF, 1987: 84). Dette var fremdeles et krav om at Storbritannia måtte trekke seg ut av Nord-Irland, forskjellen var at bevegelsen hadde utviklet:

"more sophisticated thoughts on how to deal with the British government" (ÓBroin, 2003 [intervju]).

Den retoriske omleggingen var mer passende for et SF som hadde opphevet avståelsesprinsippet og som deltok i de konstitusjonelle prosessene.

I 1988 ble imidlertid SF rammet av Storbritannias kringkastingsforbud. Hensikten med dette var å forhindre at paramilitære organisasjoner eller partier med forbindelser til paramilitære organisasjoner fikk legitimere aktivitetene i det offentlige rom. I tillegg var SF rammet av en synkende oppslutning i Irland (O'Brien, 1999: 132). Dette styrket opp om en gryende frykt for politisk isolasjon, særlig i ledelsen i den republikanske bevegelsen. Allerede i 1990 uttalte Martin McGuinness seg om en revidering av den republikanske strategien på en intern SF konferanse:

"We want an end to the armed struggle" (Smith, 1995: 196).

Denne interne debatten kom imidlertid også til uttrykk offentlig, jamfør uttalelsen Gerry Adams kom med til AP/RN i 1990:

"Yes there is debate going on in SF and among republicans in general [...] There are discussions about the ongoing struggle, about policy matters, about the unionists

⁵⁸ En annen betydningsfull strategijustering var opphevelsen av avståelsesprinsippet i 1986. Dette drøftes imidlertid i neste kapittel, og behandles derfor ikke her.

and, most importantly, about the process by which peace can be established in this island” (gjengitt i Smith, 1995: 197).

To år senere ser denne debatten ut til å ha gitt resultat da Adams omtalte Ballot box & Armalite strategien som ”utdatert” (ibid). Dette ble også bekreftet i ”Towards a Lasting Peace in Ireland”

”..[A]rmed struggle is recognised by republicans to be an option of last resort...” (SF, 1992: 10-11).

Utfallet av denne interne debatten om effektiviteten ved bevegelsens strategi, samt den stadig sterkere vektleggingen av politiske virkemidler utgjorde i praksis en reduksjon av kravene (McKittrick, 1996: 5; Tonge, 1998: 130). Relatert til alvorligheten ved den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia kan dette tolkes som at SF/IRA etter hvert anerkjente at situasjonen de befant seg i ikke var slik som bevegelsen opprinnelig antok (modell 5.1). Tvert imot var det flere faktorer som indikerte at *kravene* bevegelsen fremsatte mot Storbritannia var så omfattende at selv svært omfattende aksjoner ikke kunne gjøre truslene tilstrekkelig alvorlige:

”...IRAs armed struggle probably detracted from republican goals, solidifying the status quo, by further polarising the sectarian divisions in Northern Ireland, thereby making the prospect of reaching a solution which the Provisionals [the republican movement] might find acceptable even more remote” (Smith, 1995: 215).

5.6 Konklusjon

Kapitlet har tatt for seg alvorligheten ved den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia mellom 1981 og 1994. Til tross for at bevegelsen rettet omfattende

aksjoner mot britiske interesser, ga Storbritannia få signal om at de ønsket å trekke seg tilbake fra Nord-Irland som følge av aksjonene. Tvert imot synes det som den sikkerhetspolitiske tilnærmingen Thatcher, og til dels Major, hadde til regionen tilsa at britene hadde gjort det til et prinsipp ikke å etterkomme kravene fra det de anså som terrorister. Hovi (1998: 15) har gitt to hovedforklaringer på hvorfor trusler ofte ikke er tilstrekkelig alvorlige. Den ene årsaken er at truslene ikke er tilstrekkelig omfattende. Den andre årsaken er at kravets omfang er for stort. I dette kapitlet har jeg søkt å sannsynliggjøre at den republikanske bevegelsens trusler var meget omfattende, men at kravene stred mot sentrale britiske interesser, slik at selv svært omfattende trusler ikke kunne føre frem. På den måten var de militære aksjonene og det politiske presset den republikanske bevegelsen la på Storbritannia ikke *tilstrekkelig* stort til at kravene ble etterkommet.

6. Var truslene fullstendige?

”Events on the ground are crucial, as we have consistently made clear. We cannot conceivably disregard them. We gave advice in good faith, taking what we were told at face value. It is difficult to reconcile that with the recent events” (Brev fra den britiske regjeringen til IRA våren 1993, gjengitt i Feeney, 2002: 396).

6.1 Innledning

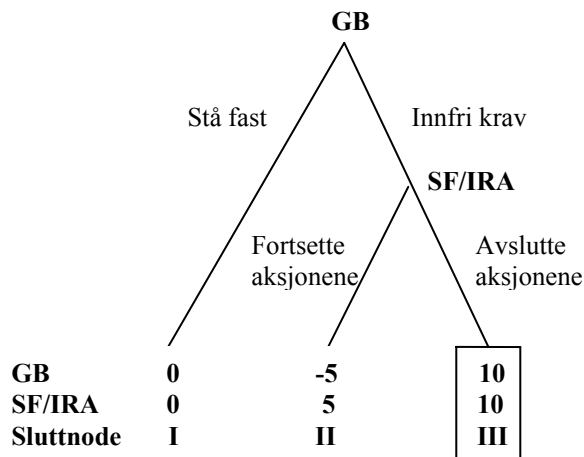
En trussel er fullstendig i den grad mottakeren anser det for tilstrekkelig sannsynlig at truslene ikke iverksettes dersom kravene etterkommes. I dette kapitlet vil jeg derfor drøfte hvorvidt Storbritannia fant det sannsynlig at IRAs militære aksjoner ville opphøre, gitt britisk militær tilbaketrekning fra Nord-Irland. Her er det grunn til å påpeke at en slik tilbaketrekning ikke fant sted innenfor det tidsrommet som studeres i denne oppgaven. I det følgende vil jeg argumentere for at det likevel er relevant å vurdere hva som kunne ha skjedd dersom Storbritannia etterkom den republikanske bevegelsens krav, med utgangspunkt i at det kan ha hatt en betydning for Storbritannias bestemmelse om å ikke etterkomme kravene. Argumentasjonen gis i to deler: Den første delen tar for seg hvilke preferanser det var sannsynlig at den republikanske bevegelsens hadde. I den andre delen drøfter jeg hvorvidt dette kan tenkes å ha hatt noen innvirkning på Storbritannias vedtak om å ikke innfri den republikanske bevegelsens krav.

6.2 Den republikanske bevegelsens preferanser

I den grunnleggende modellen har Storbritannia første trekk, hvor valget står mellom å innfri den republikanske bevegelsens krav om tilbaketrekning, eller stå fast på sin tilstedeværelse. Dersom Storbritannia innfrir kravene, har den republikanske bevegelsen valget mellom om å fortsette sine militære aksjoner eller å avslutte dem og kjempe videre med utelukkende konstitusjonelle virkemidler. Kapitlet tar med andre ord for seg hvilke mottrekk den republikanske bevegelsen ville gjøre som følge av en britisk tilbaketrekning. I tråd med det spillteoretiske idealet om null-fett

modellering skisseres derfor spillet som avsluttet dersom Storbritannia velger å stå imot truslene. I praksis innebærer dette en forutsetning om at trusselen er klar, relevant, troverdig og tilstrekkelig alvorlig.

Modell 6.1 Fullstendig trussel

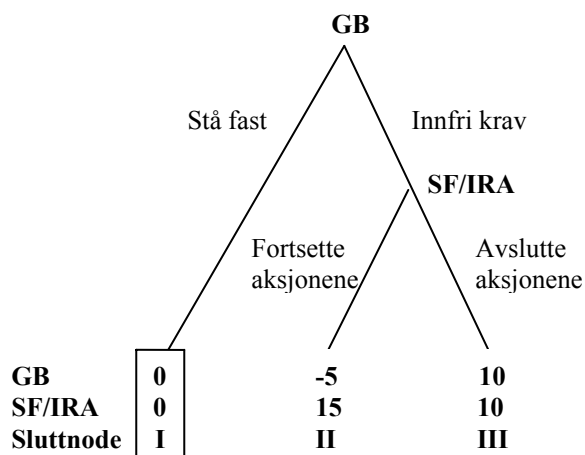

Preferansene er ordinale, og det forutsettes at GB foretrekker sluttnode III > I > II. SF/IRA antas å foretrekke sluttnode III > II > I. Gitt at GB innfrir kravene, er det rasjonelt for SF/IRA å avslutte aksjonene fremfor å fortsette aksjonene (10 > 5). Under forutsetning om fullstendig og fullkommen informasjon vil GB derfor velge å innfri kravene fremfor å stå fast (10 > 0). Løsningen på spillet er med andre ord at GB innfrir kravene, og SF/IRA avslutter aksjonene.

I modell 6.1 foretrekker den republikanske bevegelsen å avslutte sine militære aksjoner dersom Storbritannia etterkommer kravene. Det innebærer at trusselen er fullstendig. I modell 6.2 er den samme spillsituasjonen fremstilt, med det unntak at SF/IRAs payoff av å fortsette aksjonene er forandret.

I modell 6.2 foretrekker SF/IRA sluttnode II > III > I. Ved hjelp av baklengs induksjon ser vi at gitt at GB innfrir kravene, foretrekker SF/IRA å fortsette aksjonene foran å avslutte aksjonene (15 > 10). SF/IRAs trusler er dermed ikke fullstendige. GB rasjonelle valg blir da å stå fast foran å innfri kravene (0 > -5), som også blir spilletets løsning.

Modell 6.2 Ufullstendig trussel

Hvorvidt det er modell 6.1 eller modell 6.2 som er den mest plausible beskrivelsen av den republikanske bevegelsens trusler, skal nå drøftes i tre avsnitt med hensyn til den republikanske bevegelsens forhold til den irske regjeringen, forholdet til unionistene i nord, og endelig med hensyn til samholdet innad i den republikanske bevegelsen.

6.2.1 Den republikanske bevegelsen og den irske regjeringen

“The refusal by successive British governments to allow the Irish nation to exercise its right to self-determination has been, and is, British government policy. That policy is the root cause of conflict” (Adams, 1988: 26-27).

Denne uttalelsen, som så mange andre, tegnet et svart-hvitt bilde over konflikten i Nord-Irland. Den britiske regjeringen førte en politikk som resulterte i vold og undertrykkelse. Eneste løsning på disse problemene var å fjerne årsaken, nemlig den britiske tilstedeværelsen i regionen. Det var imidlertid få utenfor den republikanske bevegelsen som hadde tro på at konflikten lot seg løse ved et enkelt trekk fra Storbritannia.

Ett grunnleggende problem som påpekes av O’Malley (1990: 248-249) var at en britisk tilbaketrekning ville tolkes som en seier for IRA, på grunn av konfliktens nullsum-karakter. Den republikanske bevegelsen kunne deretter bruke denne seieren i sin propagandakrigføring, noe som sannsynligvis ville gi bevegelsen økt

rekrutteringspotensial. Dette må sees i sammenheng med IRAs ulike mål med sin virksomhet.

”The long-term objective of the movement as stated in the constitution of the Army in which the rest of the movement vests leadership is the ‘Establishment of a Democratic Socialist Republic’... Republican analysis dictates that in order to create conditions in which the achievement of the long term objective is possible, the British connection must be broken. The Brits out campaign is therefore our ‘National’ short-term objective” (IRA, ca 1978).

Ettersom den republikanske bevegelsen kun hadde nådd sitt kortsiktige mål ved en eventuell britisk tilbaketrekning, var det betydelig tvil knyttet til hvorvidt bevegelsen ville legge ned våpnene så snart de britiske styrkene var ute av regionen. En forlengelse av dette problemet var det faktum at den republikanske bevegelsen ikke anerkjente den irske regjeringen som en legitim regjering, da den var bygd på de konstitusjonelle ordningene etter 1921 avtalen som delte den irske øya.

” [G]etting the British to leave was only the beginning: until there was a united Irish Republic there could be no radical change in Irish society, North or South. It would not be a simple matter of absorbing the North into the South. Both would have to be changed” (Feeney, 2002: 218).

Den britiske regjeringen, sammen med den irske, fryktet derfor at dersom Storbritannia trakk seg ut fra Nord-Irland, ville IRA fortsette sine militære kampanjer inntil den irske regjeringen var kastet, og en egen ’demokratisk sosialistisk republikk’ var etablert. Dette gjorde at både Storbritannia og Irland betvilte fullstendigheten ved den republikanske bevegelsens trusler.

Scenariet med en styrtet irsk regjering og en nyopprettet demokratisk, sosialistisk republikk var åpenbart en fryktet utvikling for den irske regjeringen. Storbritannia hadde imidlertid også gode grunner til å motstå seg en slik endring:

”The British opposed withdrawal because they believed there could be a civil war destabilising the island of Ireland, possibly having a backlash in Britain and also drawing international criticism for creating such a scenario. The British government has an interest in seeing that the island of Ireland is relatively stable and friendly, there are many Irish living in Britain and it is an important trading partner” (Dixon, 2003 [online]).

Sannsynligheten for at dette scenariet skulle inntreffe sank imidlertid noe fra midten av 1980 tallet, da Sinn Féin i 1986 vedtok å moderere *avståelsesprinsippet* til kun å gjelde Westminster og Stormont (Moloney, 2002: 288). Prinsippet innebar at Sinn Féins medlemmer ikke skulle ta i bruk de mandatene partiet vant i nasjonale valg i Irland og Storbritannia. Vedtaket om å forlate avståelsesprinsippet forårsaket stor uro i bevegelsen da en rekke medlemmer mente at deltakelse i det irske parlamentet i praksis innebar en anerkjennelse av organene og konstitusjonen det var fundert på, nemlig 1921-avtalen.

Ved å moderere dette tradisjonelle prinsippet formidlet bevegelsen at den modererte sitt forhold til den irske republikken, ved å sidestille de konstitusjonelle virkemidlene med de militære. Ballot box & Armalite strategien hadde vært i virksomhet fra 1981, men inntil 1986 var det ingen tvil om hvilke av de to virkemidlene som hadde størst vekt i bevegelsen. Med den økte vektleggingen av de politiske virkemidlene kan den republikanske bevegelsen således ha gjort det mer sannsynlig at militære aksjoner ville opphøre dersom Storbritannia trakk seg ut av Nord-Irland. Hvorvidt vedtaket gjorde at det var tilstrekkelig sannsynlig for Storbritannia at aksjonene ville opphøre etter tilbaketrekning drøftes videre i avsnitt 6.2.3. Først kan det være fruktbart å se på den republikanske bevegelsens forhold til unionistene i Nord.

6.2.2 Den republikanske bevegelsen og unionistene

Også bevegelsens forhold til unionistene kan tenkes å ha gitt Storbritannia grunn til å tvile på den republikanske bevegelsens preferanser, og dermed om dens intensjoner om å avslutte militære aksjoner etter en eventuell britisk tilbaketrekning. Som vi husker fra kapittel 4 hadde den republikanske bevegelsen en rigid oppfatning av unionistenes og lojalistenes 'britiske' identitet. Med en slik holdning til ca 60 prosent av befolkningen i Nord-Irland var det sannsynlig at Storbritannia fryktet hva som ville skje dersom den protestantiske befolkningen ikke gjenvant sin *irske* identitet etter at britene hadde trukket seg ut. Var IRA villig til å bruke militær makt mot eventuelle etternølere? Dixon (2003, [online]) hevder at IRA trolig ville opprettholde

de militære aksjonene etter tilbaketrekning, fordi unionistene trolig ville motsette seg en britisk tilbaketrekning:

”The IRA were unlikely to end their armed struggle on British withdrawal because they realised that the unionists were likely to fight to avoid incorporation in a united Ireland.”

Den republikanske bevegelsen modererte imidlertid også sitt standpunkt med hensyn til det protestantiske samfunnet. Dette paradigmeskiftet hadde sannsynligvis en positiv effekt på Storbritannias syn på den republikanske bevegelsen, idet den kan ha redusert frykten for en politisk isolasjon av det unionistiske samfunnet dersom unionistene *ikke* gjenoppdaget deres irske identitet slik IRA og SF så det på 1980-tallet. Anerkjennelsen av det protestantiske samfunnets nasjonale tilhørighet åpnet for en mindre absoluttistisk behandling av interessekonflikten mellom de katolske og protestantiske samfunnene. Også når det gjaldt endringer i synet på det unionistiske samfunnet formidlet altså den republikanske bevegelsen økt kompromissvilje og mindre tiltro til tradisjonelle virkemidler i løsning av konflikten. Denne endringen kan tenkes å ha økt sannsynligheten for at SF/IRA ville avslutte de militære aksjonene dersom Storbritannia innfridde kravene.

6.2.3 Den republikanske bevegelsens samhold

En faktor som likevel kan ha trukket fullstendigheten ved den republikanske bevegelsens trusler i tvil, var problemet med å bevare enheten i bevegelsen. Sinn Féin høstet støtte og medlemmer hovedsakelig fra de lavere sosioøkonomiske klassene (Feeney, 2002: 312; Ryan, 1994: 53), noe som ga bevegelsen økt kraft som en opprørsbevegelse – ikke bare mot Storbritannias tilstedeværelse i Nord-Irland - men også mot det protestantiske etablissementets posisjon i regionen.

Den republikanske bevegelsens beslutning om å stille kandidater til valg var en veloverveid strategisk manøver. Da flere republikanske fanger i Maze Prison⁵⁹ valgte å gå til sultestreik for å gjenvinne status som politiske fanger i 1981, var det som uavhengige kandidater, siden det å stille som Sinn Féin kandidater på dette tidspunktet var altfor risikabelt for den republikanske bevegelsen dersom valget mislyktes. Da Bobby Sands og flere fanger mot alle forventninger ble valgt, opprettet SF straks et eget lokallag for fangene i H-Block i Maze Prison. Denne strategiske manøveren skapte en massiv bølge av sympati for den republikanske bevegelsen generelt, og de sultestreikende spesielt, samtidig som det stilte den britiske regjeringen i forlegenhet. Sympatien i den irske og britiske befolkningen ble ytterligere forsterket da streiken krevde sitt første av i alt ti ofre (McKittrick & McVea, 2001: kapittel 7).

Valgsuksessen fremskyndet den interne diskusjonen i den republikanske bevegelsen om å satse aktivt på valgpolitikk ved siden av de militære kampanjene. Tilhengerne av økt vektlegging av konstitusjonelle virkemidler kunne vise til konkrete resultat det var vanskelig for motstanderne å ignorere; økt sympati i befolkningen og en påfølgende rekrutteringsbølge til SF (Moloney, 2002: 204). I tillegg kom det faktum at da det konkrete forslaget om å stille til valg kom i april 1982, var bevegelsens medlemmer allerede fortrolig med den nye retningslinjen, noe som kan forklare at dette paradigmeskiftet ikke forårsaket ytterligere splittelser i bevegelsen.

Omleggingen var en umiddelbar suksess: enheten ved bevegelsen var opprettholdt og SF fikk 10 prosent av stemmene, noe som resulterte i 5 seter i det nye parlamentet (ibid: 219).

I 1983 erstattet Gerry Adams Ruairí Ó Brádaigh som president for SF, noe som fikk betydelige konsekvenser for den politiske utviklingen i den republikanske bevegelsen og for situasjonen i Nord-Irland. Det første klare tegnet i så måte kom i 1986, da Adams ved hjelp av hard taktikkbruk og kløktig overtalelse klarte å overbevise

⁵⁹ Gerry Adams satt inne også i dette fengselet i en periode.

flertallet av medlemmene om at en opphevelse av avståelsesprinsippet ville føre bevegelsen lengre enn den tradisjonelle linjen kunne. Moloney (2002: 247) avslører at Adams allerede på dette tidspunktet hadde vært i kontakt med den britiske regjeringen via mellommannen Father Alex Reid. Denne kontakten var ukjent for SF og IRA med unntak av Adams' fortrolige medarbeidere. Kontaktene tegner et bilde av en dobbeltspillende SF-president. En avsløring av hva som foregikk bak lukkede dører ville vært katastrofal for Adams' politiske karriere på dette tidspunktet, da den republikanske bevegelsen sterkt motsatte seg noe form for kompromiss med den britiske regjeringen. På dette tidspunktet var den allmenne oppfatningen blant grasrota ennå at det var den britiske regjeringen som påførte den Nord-irske befolkningen en hverdag preget av vold og undertrykkelse, og at det kun var den republikanske bevegelsen som kunne gi befolkningen sin frihet tilbake – ved hjelp av militære virkemidler. Også for den britiske regjeringen var det av absolutt nødvendighet å holde kontaktene ukjent for omverdenen. Thatchers bestemte holdning overfor den republikanske bevegelsen, slik den kom til syne under sultestreiken, var blitt den offisielle linjen den britiske regjeringen hadde fulgt siden. På dette tidspunktet var den konservative regjeringen ikke lenger avhengig av unionistenes stemmer i Westminster, slik de var fra 1974 til 1979 (Dixon, 2001b). Likevel hadde de britiske regjeringene et tettere bånd knyttet til unionistene enn nasjonalistene frem til midten av 1990-tallet, og en eventuell avsløring av korrespondansen med "terroristene" kunne tolkes som en anerkjennelse av den republikanske bevegelsen og saken de kjempet for. Dette ville trolig forsterke den unionistiske mistanken og skepsisen til den britiske regjeringen.

Moloney argumenterer for at Adams signaliserte økt republikansk kompromissvilje til den britiske regjeringen gjennom SFs beslutning i 1986 om å ta i bruk setene det vant i det irske parlamentet – Dáil. Dette vedtaket var imidlertid ikke like enhetlig som 1981-vedtaket. En fraksjon, ledet av Ruairí Ó Brádaigh, mente avståelsesprinsippet var et ufravikelig prinsipp i den republikanske strategien, og at det å ta del i det irske parlamentet var et svik mot bevegelsens nåværende og tidligere medlemmer. Uenigheten i bevegelsen viste seg ubotelig; Ó Brádaigh gikk ut av den

republikanske bevegelsen, og tok sine tilhengere med i det nystiftede Republican Sinn Féin med det tilhørende Continuity IRA, og fastholdt den tradisjonelle tiltroen til militære kampanjer mot Storbritannia.

Gerry Adams førte til tider et råkjør mot sine politiske rivaler i bevegelsen, og i 1986 kom altså resultatet. Den republikanske ledelsen visste imidlertid at de interne konfliktene i bevegelsen ikke var løst med denne splittelsen. Bevegelsen var også rammet av intern strid mellom Northern og Southern Command i IRA, over arbeidsdelingen mellom dem (Moloney, 2002: 159-159), samt mellom (deler av) IRA og SF over fordelingen av ressurser mellom partiet og hæren (ibid.: 243). Begge disse konfliktene var i realiteten en intern stridighet om relevansen av militær aktivisme. På toppen stod Adams og ledelsen, og prøvde etter beste evne å holde bevegelsen sammen⁶⁰. Adams og hans fortrolige hadde tidlig et mer nøkternt syn på hvilke muligheter det lå i å føre en mer moderat politikk enn mange av hans politiske rivaler innad i bevegelsen hadde:

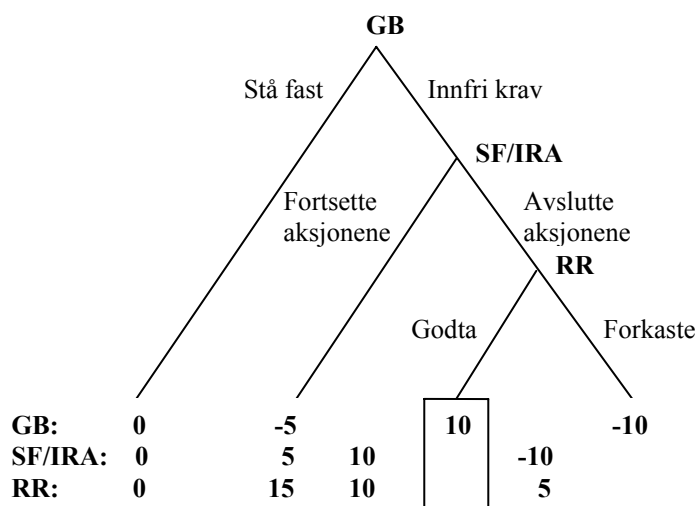
”I think it is fair to say that there are varying degrees of tolerance within the Nationalist electorate for aspects of the armed struggle” (Gerry Adams i AP/RN 1984, gjengitt i Moloney, 2002: 317).

Til tross for at britene visste lite om uenigheten innad i bevegelsen var 1986-splittelsen et offentlig tegn på at den radikale delen av den republikanske bevegelsen ikke lot seg presse i det uendelige. Adams formidlet kompromissvilje via korrespondansen gjennom Father Reid, men den radikale grasrota (og også deler av eliten) syntes likevel å ha en ikke ubetydelig posisjon i bevegelsen. Dette kan tolkes dit hen at den radikale grasrota hadde en annen toleransegrense for politiske kompromisser enn ledelsen hadde. I modellen under er dette formalisert ved å introdusere en tredje aktør, radikale republikanere: RR. Med RR tenkes ikke

⁶⁰ Hvorvidt dette skjedde via preferanseaggregering eller preferansetransformering er et omstridt spørsmål. Sinn Féin argumenterer sterkt for aggregering, mens eksempelvis Moloney (2002) og Dixon (2001a) hevder at diskusjonen innad i den republikanske bevegelsen var vel så mye preget av at ledelsen snakket *til* massene enn *med* massene. Dette ligger tettere opp til teorien om preferanse transformering.

Republican SF og Continuity IRA som brøt ut fra den republikanske bevegelsen i 1986, men en gjenværende radikal og militant fraksjon i den republikanske bevegelsen.

Modell 6.3 Fullstendig trussel med tre aktører

Spillet tar også i dette tilfellet til etter at den republikanske bevegelsen har iverksatt militære aksjoner mot Storbritannia. GB har dermed spillets første trekk og kan velge mellom å stå fast eller å innfri SF/IRAs krav. Dersom GB står fast avsluttes spillet. Gitt at GB innfrir kravene kan SF/IRA velge mellom å fortsette aksjonene og dermed avslutte spillet, eller å avslutte aksjonene. Gitt at SF/IRA vedtar å avslutte aksjonene, kan RR velge å godta vedtaket, eller å forkaste det og fortsette med militære kampanjer uten SF/IRAs støtte.

Spillet er en videreføring av modell 6.1. Det som skiller 6.3 fra 6.1 er innføringen av den tredje aktøren, RR, som er en potensiell vetoaktør. I dette spillet foretrekker imidlertid RR å godta SF/IRAs forslag om å avslutte aksjonene fremfor å forkaste det. Spillets løsning blir dermed at GB innfrir kravene, SF/IRA avslutter aksjonene, og RR godtar SF/IRAs beslutning. Det betyr at SF/IRAs militære trusler mot GB fremdeles er fullstendige.

Før vi går videre, legg merke til aktørenes preferanser i sluttnoden "GB innfrir kravene, SF/IRA avslutter aksjonene, og RR forkaster vedtaket". Dette var trolig et

lite heldig utfall både for GB og SF/IRA, men av ulike grunner. For GB først og fremst fordi det ville underminere det arbeidet som allerede i all hemmelighet var lagt ned i å opprette kontakt med, og utveksle synspunkt med den republikanske bevegelsen. For SF/IRA var det frykt for redusert innflytelse etter en splittelse som gjorde denne situasjonen så uønskelig, mens for RR var et slikt resultat trolig ikke så upopulært da dens radikale ståsted først og fremst var knyttet til en sterkere militær forankring enn resten av bevegelsen.

Vedtaket i 1986 om å ta i bruk mandatene Sinn Féin vant i nasjonale valg ga Adams økt spillerom, ikke bare overfor politiske motstandere, men også internt i bevegelsen. Mandatet til å delta i de konstitusjonelle prosessene ga blant annet økte muligheter for å utveksle posisjoner og søke avtaler med SDLP. Den 11. januar 1988 innledet Gerry Adams og John Hume fra SDLP *offisielle* samtaler. Samtalene i seg selv var ikke noe nytt, det var imidlertid *åpenheten* rundt kontakten mellom de politiske konkurrentene (Moloney, 2002: 278). Samtalene ga inntrykk av SF som en seriøs politisk aktør, en linje Adams imidlertid måtte balansere forsiktig på, da bevegelsen ikke hadde gitt autorisasjon til store kompromiss. De radikale kreftene var allerede på vakt overfor store endringer, særlig etter at Sinn Féin i 1987 hadde droppet det tradisjonelle republikanske kravet om 'Brits out' til fordel for et krav om 'National self-determination'. Denne skepsisen blant grasrota kan forklare hvorfor Adams avviste påstander fra journalister om en nært forestående IRA våpenhvile som "mischievous and erroneous" (ibid: 279), samt hans mange offentlige uttalelser til støtte for IRAs militære kampanjer.

De offentlige møtene med SDLP ble avsluttet uten tilsynelatende resultat i september samme år. Samtalene var imidlertid et viktig springpunkt for et videre samarbeid mellom Hume og Adams, denne gang i hemmelighet, samt at det hadde gjort aktivistene i den republikanske bevegelsen kjent med muligheten for samarbeid – nok et brudd med de tradisjonelle paradigmene i bevegelsen.

Til tross for den økte samarbeidsviljen, syntes grasrota i den republikanske bevegelsen å bli stadig mer skeptisk til retningen Adams ledet bevegelsen i.

Rememberance Day 11. november 1987 utløste IRA en bombe i Enniskillen som drepte 11 sivile protestanter (O'Brien, 1999: 150). Bomben ble en betydelig belastning for IRA og spesielt SF politikerne, som hadde store problemer med å legitimere aksjonen. En rekke andre 'mislykkede' IRA aksjoner ("fuck-ups") bidro til å skade SFs troverdighet ytterligere, noe som kulminerte med drapet på to australske turister i 1990. På dette tidspunktet var SFs omdømme i vanry, og i et forsøk på å bøte på skaden søkte Adams IRAs Army Council om å få gå ut og offentlig fordømme aksjonen. Forespørselen ble avvist, men førte likevel til en økt distansering mellom SF og IRA. Storbritannias regjering hadde ikke full kjennskap til den interne uenigheten, men så konturene av den gjennom uttalelser som:

"Sinn Féin [will] not longer act as 'proxy spokespersons'"

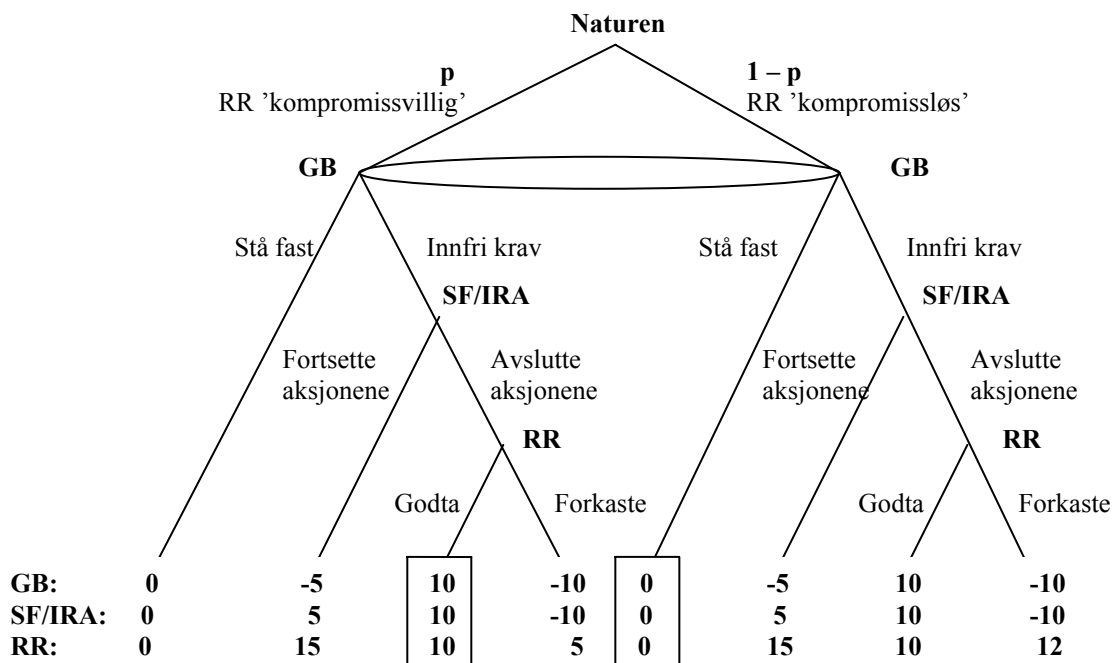
"The IRA can speak for itself" (Moloney, 2002: 345).

Hvilke konsekvenser kan dette tenkes å ha hatt for fullstendigheten ved den republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia? I beste fall kan distanseringen tolkes som at GB var usikre på RRs kompromissvilje, men trolig også som at SF/IRA var usikker på denne. Både GB og SF/IRA kan tolkes som å ha begrensninger på hvilke politiske kompromiss de kunne foreslå og inngå, da det lå en underliggende trussel om at RR kunne bryte ut av den republikanske bevegelsen dersom det eventuelle kompromisset krevde for mye av dem. Dette leder oss over til neste avsnitt, hvor usikkerheten analyseres ved hjelp av tre-aktør spill med ufullstendig og ufullkommen informasjon.

6.3 Storbritannias evaluering av den republikanske bevegelsens preferanser

I modell 6.3 er Storbritannias usikkerhet med hensyn til de radikale republikanernes strategiske type skissert. Venstre side av modellen gjengir spillet i 6.3 hvor RR er 'kompromissvillig', det vil si at RR godtar SF/IRAs vedtak om å kun benytte seg av konstitusjonelle virkemidler dersom GB innfrir kravene og beordrer tilbaketrekning av de militære styrkene fra Nord-Irland. På høyre side av modellen er RR 'kompromissløs', det vil si at et SF/IRA vedtak om å avslutte de militære aksjonene og kjempe videre ved hjelp av politiske virkemidler ikke godtas av RR. Usikkerheten knyttet til RRs strategiske type symboliseres ved p , som forutsettes åpent kjent. Løsningen på de to spillene ved baklengs induksjon blir på venstre side at GB innfrir kravene, at SF/IRA avslutter sine militære aksjoner som følge av dette, og at RR godtar vedtaket. På høyre side blir spillets løsning imidlertid at GB står fast:

Modell 6.4 GB ufullstendig og ufullkommen informasjon

Når er det da rasjonelt for GB å innfri kravene, gitt deres usikkerhet?

$$EUGB(\text{Innfri krav}) = p * 10 + (1 - p) * (-5) = 10p - 5 + 5p = 15p - 5$$

$$EUGB(\text{Stå fast}) = p * 0 + (1 - p) * 0 = 0$$

Det er rasjonelt for GB å innfri kravene når:

$EUGB(\text{Innfri krav}) > EUGB(\text{Stå fast})$, det vil si når

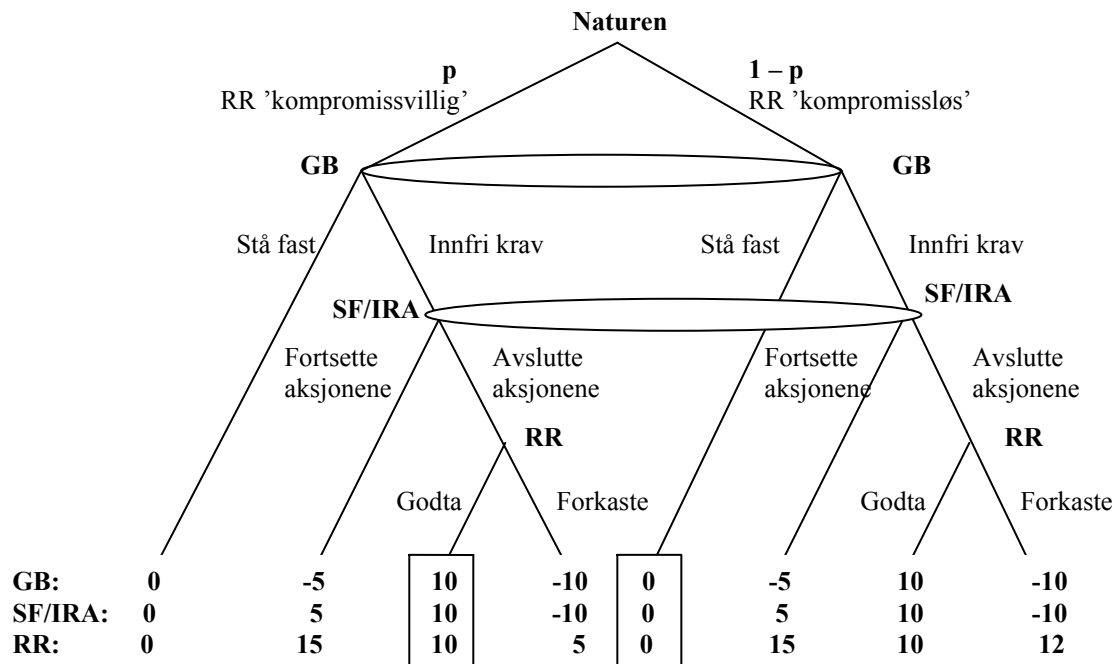
$$15p - 5 > 0$$

$$p > \frac{1}{3}$$

Det vil si at for $p \in (\frac{1}{3}, 1]$ finner GB det tilstrekkelig sannsynlig at aksjonene vil opphøre, og at dette vedtaket godtas av RR. Følgelig etterkommer GB kravene. For $p \in [0, \frac{1}{3}]$ finner GB det ikke tilstrekkelig sannsynlig at et eventuelt SF/IRA vedtak om å avslutte aksjonene vil godtas, og GB står fast. Den underliggende forutsetningen bak dette resonnementet er at GB er den eneste aktøren som ikke kjenner RRs strategiske type.

Hvilke konsekvenser får det for utfallet dersom også SF/IRA er usikker på den radikale grasrotas strategiske type? Denne usikkerheten er inkorporert i modell 6.5 ved at nå er både GB og SF/IRAs noder trukket sammen i to informasjonssett:

Modell 6.5 GB og SF/IRA ufullstendig og ufullkommen informasjon

Modell 6.5 bygger på 6.4 med det unntak at nå er også SF/IRA usikker på RRs strategiske type. Jeg starter derfor med det siste trekket som inkluderer usikkerhet, og resonnerer bakover hva som vil skje. Derfor spør jeg først: For hvilke verdier av p er det rasjonelt for den republikanske bevegelsen å avslutte aksjonene, gitt at GB innfrir kravene?

$$EU_{SF/IRA}(\text{avslutte aksjonene}) = p * 10 + (1 - p) * (-10) = 20p - 10$$

$$EU_{SF/IRA}(\text{fortsette aksjonene}) = p * 5 + (1 - p) * 5 = 5$$

Det er rasjonelt for den republikanske bevegelsen å avslutte aksjonene når:

$$EU_{SF/IRA}(\text{avslutte aksjonene}) > EU_{SF/IRA}(\text{fortsette aksjonene})$$

$$20p - 10 > 5$$

$$p > \frac{3}{4}$$

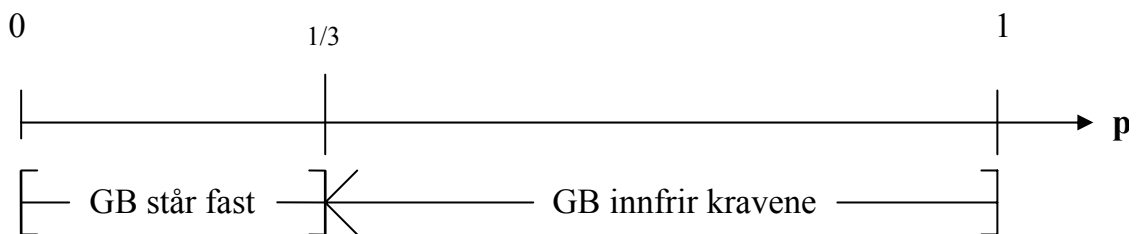
Det betyr at SF/IRA avslutter aksjonene for $p \in (\frac{3}{4}, 1]$, dersom GB innfrir kravene, og truslene er dermed fullstendige, mens for $p \in [0, \frac{3}{4}]$ vil aksjonene fortsette dersom GB innfrir kravene, og truslene er ufullstendige.

Gitt at GB vet at SF/IRA også er usikre på RRs strategiske type, vil det få konsekvenser for hvilke verdier av p GB vil innfri kravene. GBs valg om å innfri kravene avhenger av at

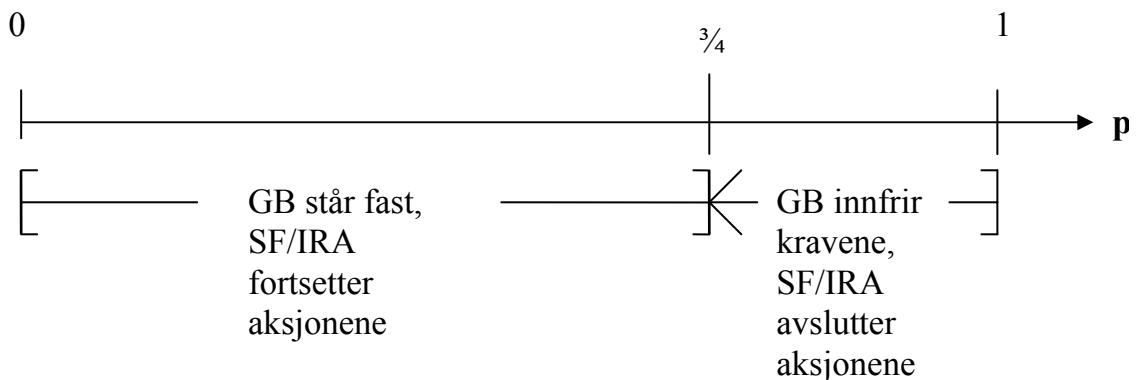
- (i) $p \in (1/3, 1]$ ($EU_{GB}(\text{innfri}) > EU_{GB}(\text{stå fast})$), og
- (ii) SF/IRA avslutter aksjonene, hvilket innebærer at $p \in (3/4, 1]$.

Siden SF/IRAs kritiske risiko er høyere enn GBs, er det i realiteten SF/IRAs kritiske risiko som bestemmer hvorvidt GB vil stå fast eller innfri kravene. Merk at de kritiske verdiene for p avhenger av preferanserangeringene. Dette resonnementet er dermed ikke ment som å vise hvor den absolutte grensen for når GB vil innfri kravene, og SF/IRA avslutter aksjonene. Resonnementet er heller ment å illustrere at en slik grense finnes, og at denne kan ha innvirket på GBs beslutning om ikke å etterkomme den republikanske bevegelsens krav.

Her kan en sammenligning av resultatene fra modell 6.4 og 6.5 være relevant. Fra 6.4 fant vi at GB innfrir SF/IRAs krav for $p \in (1/3, 1]$:

Fra 6.5 fant vi imidlertid at SF/IRA vil avslutte aksjonene for $p \in (3/4, 1]$, hvilket gjorde at GB kun innfrir kravene for $p \in (3/4, 1]$:

Dette innebærer at GBs visshet om at også SF/IRA er usikre på RRs strategiske type fører til at GB blir mer skeptisk, og vurderer sannsynligheten for at aksjonene opphører etter en eventuell tilbaketrekning som mindre. Dersom GB vet at SF/IRA vil avslutte aksjonene for $p \in (\frac{3}{4}, 1]$, gjør den økte usikkerheten at GBs kritiske risiko øker til $p \in (\frac{3}{4}, 1]$, mot resultatet fra 6.3 hvor GB vil innfri kravene for $p \in (\frac{1}{3}, 1]$ ⁶¹.

Er dette en sannsynlig beskrivelse av den republikanske bevegelsens preferanser ved en eventuell britisk tilbaketrekning? Den stadig økende politiske avstanden mellom de radikale og de mer moderate kreftene i den republikanske bevegelsen etter 1990 kan tyde på dette. I 1992 publiserte SF "Towards a Lasting Peace in Ireland" som gjentok anerkjennelsen fra 1987⁶² om at 'Brits out' var et urealistisk krav dersom SF skulle oppnå noe gjennom politiske forhandlinger. Dokumentet introduserte i stedet ideen om en "overgangsfase" (Moloney, 2002: 400), innledet av en britisk uttalelse om sine *intensjoner* om å trekke seg ut av Nord-Irland. Jim Gibney (SF) fullfører partiets argument:

"We know and accept that the British government's departure must be preceded by a sustained period of peace and will arise out of negotiations involving the different shades of Irish Nationalism and Unionism" (ibid).

Gibney taler altså om en forståelse for at en IRA våpenhvile er nødvendig *før* en eventuell britisk tilbaketrekning. Også det tvert imot IRA og den republikanske bevegelsens tradisjonelle policy. Den påfølgende frustrasjonen og usikkerheten blant bevegelsens medlemmer syntes uunngåelig:

"We go to meetings, and there seems to be a consensus that everyone agrees on, but every time you look at them on television or read something in the paper it seems to be taking a different direction... There is confusion. I don't know whether they

⁶¹ Legg merke til at gitt at GB innfrir kravene, vil aktørene ved hjelp av bayesiansk oppdatering kjenne RRs strategiske type ved spilllets slutt. Dette er ikke gjort her fordi (som jeg har søkt å vise) GB ikke innfridde kravene da det var for stor usikkerhet knyttet til konsekvensene av en slik handling.

⁶² Den gang i "A Scenario for Peace".

know what the base thinks. I don't think they're out of touch; they've had so many meetings. And they're getting the same message from the meetings. So what's the name of the game?" (Republikaner til Moloney i 1994, i Moloney, 2002: 418-419).

I tillegg til den interne stridigheten innad i den republikanske bevegelsen med hensyn til strategisk tilnærming, var det som tidligere nevnt betydelig usikkerhet knyttet til hvordan bevegelsen ville spille sine kort videre med hensyn til den irske regjeringen og det unionistiske samfunnet. Dixon og English (2003 [online]) hevder at disse tre elementene til sammen fostret for stor usikkerhet om konsekvensene av tilbaketrekning fra regionen, og at denne risikoen således førte til at den republikanske bevegelsens krav ikke ble innfridd. Sinn Féins Eoin ÓBroin avviser denne påstanden, og hevder at den ikke har rot i virkeligheten. Han viser til IRAs ensidige våpenhvile i 1994 (og senere i 1997), og hevder at IRA ved dette innstilte all virksomhet, og således viste den britiske regjeringen at den republikanske bevegelsen kun ville kjempe videre med konstitusjonelle virkemidler dersom Storbritannia hadde beordret tilbaketrekning (ÓBroin 2003, [telefonintervju]). Selv om ÓBroin påpeker et viktig moment om at IRAs våpenhviler viser at den republikanske bevegelsen i økende grad prioriterte konstitusjonelle virkemidler, vil jeg kort påpeke et par svakheter ved hans argumentasjon.

For det første kan det argumenteres for at våpenhvilen i seg selv var et fundamentalt brudd med den tradisjonelle republikanske strategiske tilnærmingen til konflikten. Sentrale aktører i bevegelsen hadde gjennom 25 år påpekt at IRAs våpen ikke lot seg bringe til taushet *før* Storbritannia trakk seg ut av, eller fra 1987 formidlet *intensjoner* om å trekke seg ut av, Nord-Irland. Dersom en holder til grunn at våpenhvilen markerte et fundamentalt paradigmeskifte i bevegelsen, kan en ikke argumentere for at dette var et faktum den britiske regjeringen burde tatt i betraktning før paradigmeskiftet faktisk hadde funnet sted.

For det andre kan det også trekkes i tvil hvorvidt IRA innstilte all virksomhet etter våpenhvilene. Selv om IRA og de andre paramilitære organisasjonene som hadde erklært våpenhvile drepte færre etter 1994, fortsatte sekterisk vold å være en del av

det Nord-irske folkets hverdag. Jarmans (2001) tabell viser skiftet fra ”guns to bats” i angrep fra paramilitære organisasjoner:

Tabell 6.1 Vold utøvd av paramilitære organisasjoner

År	Skyteepisoder	Andre avstraffingsmetoder	Sum voldsepisoder
1990/1	112	153	265
1991/2	64	79	143
1992/3	139	56	195
1993/4	83	42	125
1994/5	98	105	203
1995/6	6	246	252
1996/7	41	291	332

Vi ser at fra slutten av 1994, da både de største republikanske og lojalistiske paramilitære organisasjonene har inngått våpenhvile, falt antall skyteepisoder markant i forhold til begynnelsen av 1990-tallet, samtidig som antall fysiske avstraffinger ved hjelp av slagvåpen økte drastisk. I tillegg viser tabellen at også det totale antall voldsepisoder økte fra 1991. Det faktum at IRA opphevet våpenhvilen i februar 1996 til juli 1997, viser også at tiltroen til militære aksjoner fremdeles var en sentral komponent i den republikanske tankegangen. Senere begivenheter med anklager om etterretnings- og spionasjevirksomhet i IRA og SF underbygger denne påstanden. Dette er imidlertid utenfor oppgavens problemstilling, da det går utenfor analysens tidsrom som fokuserer på SF og IRA i perioden 1981 til 1994.

Argumentene illustrerer imidlertid at Storbritannia hadde grunn til å være skeptisk mot signalene fra ledende SF-politikere om vilje til samarbeid og kompromiss fra begynnelsen av 1990-tallet.

6.4 Konklusjon

I dette kapitlet har jeg argumentert for at den republikanske bevegelsen i økende grad fokuserte på konstitusjonelle virkemidler fra 1981, samt at bevegelsen modererte sitt syn med hensyn til den irske regjeringen og unionistenes stilling i Nord-Irland. Jeg har søkt å argumentere for at dette likevel ikke ga Storbritannia sikkerhet for at IRA ville avslutte sine militære kampanjer ved en eventuell britisk tilbaketrekning fra Nord-Irland. Til tross for økt kompromissvilje fra ledelsen i den republikanske bevegelsen, var det fremdeles en betydelig risiko for at IRA ville kjempe videre for målet om en demokratisk sosialistisk republikk, enten som en enhetlig bevegelse, eventuelt at en utbrytergruppe (her betegnet som RR) fortsatte de militære kampene. Dette satte den irske regjeringen og det unionistiske samfunnet i en klemme, da deler av bevegelsen fremdeles syntes å trekke deres politiske legitimitet i tvil. Denne delingen i den republikanske bevegelsen kan således tenkes å ha sådd betydelig tvil om oppriktigheten ved de politiske endringene ledelsen i bevegelsen argumenterte for. Det er derfor ikke usannsynlig at Storbritannia på bakgrunn av denne tvilen kan ha oppfattet det som ikke *tilstrekkelig* sannsynlig at aksjonene ville opphøre dersom kravene ble innfridd. Det er med andre ord flere faktorer som kan tyde på at den republikanske bevegelsens trusler ikke oppfylte det spillteoretiske kravet om fullstendighet.

7. Konklusjon

“This appears to be the only discernible core of republican doctrine; hit the British hard enough and they will eventually give up. It is simple, crude; theoretically it may even be true, but totally beyond IRA’s demonstrable capacity to achieve in practice” (Smith, 1995: 224).

“Overall, the British have had two and a half decade of failure to comply with the republicans demands of engaging in dialogue, before finally doing so. It was only in 1994-95 that we saw the British governments’ willingness to accept SFs demands” (ÓBroin, 2003 [intervju]).

7.1 En meningsløs krig?

Sitatene ovenfor gir to ulike beskrivelser av hva den republikanske bevegelsen har oppnådd ved bruk av trusler i Ballot box & Armalite strategien. Som vi ser er Smith meget kritisk til hva bevegelsen har, og kunne ha, oppnådd. ÓBroin mener imidlertid at det er Storbritannia som må bære ansvaret for at Nord-Irland var preget av 25 år med innbyrdes krigføring, da ’kolonistaten’ nektet å innfri SFs moderate krav. Selv om den republikanske bevegelsen utvilsomt har oppnådd mye i løpet av analyseperioden, oppnådde bevegelsen aldri at Storbritannia etterkom bevegelsens viktigste krav om å trekke seg ut av Nord-Irland. Denne oppgaven har således søkt å argumentere for hvilke begrensinger som kan ha forhindret den republikanske bevegelsens trusselbruk i å være effektiv. Før funnene fra analysen gjengis, la oss se på hva den republikanske bevegelsen faktisk har oppnådd ved bruk av trusler.

Sinn Féins ÓBroin hevder at IRAs kampanjer – og de militære truslene disse aktivitetene var tuftet på – i høyeste grad var effektive, og at uten dem ville det Nord-irske folket trolig fortsatt levd i et mer udemokratisk og urettferdig politisk system:

”I think the IRA was a decisive factor in forcing the British government... With no IRA campaigns, who is to say that we wouldn’t still have: A one-party state? An undemocratic system? Continued wide scale repression by the British?” (ÓBroin, 2003 [intervju]).

ÓBroin har rett i at de militære kampanjene la et betydelig press på den britiske regjeringen. I årene mellom 1922 og 1969 møtte det udemokratiske politiske systemet i Nord-Irland lite press fra Storbritannia, da regionen var fraværende på den politiske agendaen. Med omfattende militært og politisk press fra begynnelsen av 1970-tallet, ble regionen imidlertid et akutt problem som krevde handling fra de britiske regjeringene.

Et annet moment er at til tross for bestemt avvisning av den republikanske bevegelsens krav, opplevde bevegelsen en viss anerkjennelse for sin sak gjennom de hemmelige forhandlingene med britene fra midten av 1980-tallet. Til tross for at omverdenen visste lite om hva som foregikk, var kommunikasjonen et uttrykk for at de britiske regjeringene innså viktigheten av å komme til (en eller annen form for) enighet med den republikanske bevegelsen. Og selv da Storbritannia og Irland bevisst forsøkte å demme opp for videre oppslutning om SF og den republikanske bevegelsen generelt, for eksempel gjennom den Anglo-Irske Avtalen av 1985, maktet bevegelsen å foreta nødvendige strategiske justeringer slik at partiet likevel ikke ble marginalisert på den politiske arenaen. SF har utvilsomt opplevd dårlige tider også, men det faktum at partiet nå er det nest største nasjonalistiske partiet i Nord-Irland, og er en konstant politisk trussel mot det største nasjonalistiske partiets, SDLP, posisjon viser at strategien tuftet på militære trusler og politisk press ikke var fånyttet.

SFs vekst har ført til økt politisk innflytelse, og inntil oktober 2002 hadde bevegelsen således ett mandat i det utøvende organet i Stormont⁶³. Videre har SF fem mandater i Dáil Éireann – det irske parlamentet, 18 mandater i Stormont – det Nord-irske parlamentet⁶⁴, og fire mandater i Westminster. Mandatene i Westminster er imidlertid ikke i bruk, da bevegelsens avståelsesprinsipp fremdeles gjelder for dette parlamentet.

⁶³ Mandatet ble holdt av Martin McGuinness som var utdanningsminister.

⁶⁴ Inntil parlamentet ble oppløst etter anklager om spionasje i oktober 2002.

Paradokset her er likevel at det var først *etter* at IRA erklærte sin første ensidige våpenhvile i 1994 at SF oppnådde å få vesentlig politisk innflytelse på den politikken som føres i Dublin, Stormont og Westminster.

Et annet fundamentalt aspekt ved truslene den republikanske bevegelsen utøvde overfor Storbritannia er at bevegelsen ikke opplevde at deres trusler forårsaket ønsket adferd. Britenes militære tilstedeværelse er radikalt trappet ned, særlig etter Good Friday Agreement av 1998. Denne nedtrappingen kom imidlertid ikke som et resultat av IRAs militære aksjoner. Tvert imot var den gradvise tilbaketrekningen et resultat av IRAs våpenhvile og den republikanske bevegelsens prioritering av konstitusjonelle politiske virkemidler. Dette skiftet ble mulig etter at bevegelsen opphevet avståelsesprinsippet i 1986 og engasjerte seg i politisk dialog med SDLP. Etter sterkt press og iherdig overtalelsesarbeid fra de mer moderate kreftene i bevegelsen, synes det som om den republikanske bevegelsen etter hvert innså at en strategisk omlegging kunne føre bevegelsen lenger enn den tidligere Ballot box og Armalite strategien:

“The [ceasefire] for which they have now signed up is that progress can better be made towards their goal through political and diplomatic activity, rather than blowing up pubs and slipping booby traps under policemen’s cars” (McKittrick, 1996: 5).

”... they eventually came to see that the IRA’s violent campaign, while it shook these islands for a quarter a century, had run its course and was not advancing their aims” (ibid: 101).

Her ligger også kjernen av denne oppgavens problemstilling: Selv om den republikanske bevegelsen fikk økt oppmerksomhet om sin sak, og at dens oppslutningsgrunnlag økte, oppnådde bevegelsen aldri sitt mål om britisk tilbaketrekning. Mens Sinn Féin og IRA selv hevder at deres analyse av og strategiske tilnærming til konflikten var svært effektiv, er Smith (1995), meget kritisk til hva den republikanske bevegelsen har oppnådd. Denne oppgaven har således søkt å illustrere fundamentale problemer ved bevegelsens bruk av trusler og Ballot box &

Armalite strategien, og i det følgende vil jeg kort oppsummere de viktigste funnene jeg har gjort angående dette.

7.2 Effektive trusler?

I kapittel 4 ble truslenes relevans drøftet. Det ble tatt utgangspunkt i at Storbritannia hadde stått imot de pressende truslene i utgangspunktet, og kapitlet fokuserte derfor på hvorvidt Storbritannia hadde handlefrihet til å etterkomme den republikanske bevegelsens krav. Jeg har søkt å sannsynliggjøre at de lojalistiske mottruslene fremsatt mot Storbritannia og til dels Irland var tilstrekkelig troverdige til at Storbritannia måtte vurdere konsekvensene dersom de besluttet å trekke seg tilbake. Mye tyder på at den republikanske bevegelsen fra midten av 1980 tallet begynte å innse hvilke beskrankninger Storbritannia hadde på sin handlefrihet. Dette søkte jeg å illustrere ved å modifisere spillsituasjonen til å inkludere flere aktører hvor den republikanske bevegelsen, ved å observere Storbritannias trekk, innså at de lojalistiske truslene utgjorde en beskrankning på britenes handlefrihet.

I kapittel 5 ble alvorligheten ved den republikanske bevegelsens trusler analysert. Kapitlet fastslo relativt raskt at truslene ikke var tilstrekkelig alvorlige, og den videre diskusjonen ble derfor vektlagt på å gi plausible forklaringer på hva som gjorde at truslene ikke var tilstrekkelig alvorlige til at Storbritannia valgte å etterkomme kravene. Diskusjonen tok utgangspunkt i Hovis to forklaringer på manglende alvorlighet. Jeg har argumentert for at Hovis første forklaring - om at trusselen ikke er tilstrekkelig omfattende - ikke kan forklare den manglende alvorligheten ved SF/IRAs trusler. Her tok jeg utgangspunkt i "Sickening the Brits" taktikken i Ballot box & Armalite strategien, og viste til meningsmålinger fra midten av 1970-tallet som viser et sammenhengende flertall for tilbaketrekning i den britiske opinionen. Diskusjonen gikk derfor videre til Hovis andre forklaring, som er at kravene er for omfattende. I dette avsnittet ble det argumentert for at Storbritannia hadde en forpliktelse overfor det unionistiske samfunnet, og at symbolpolitikk og propagandakrigføringen partene var involvert i, gjorde det vanskelig for Storbritannia

å etterkomme de republikanske kravene. Det underliggende argumentet her var at Nord-Irland var *i seg selv ikke* var av vital interesse for Storbritannia, men at konsekvensene av å etterkomme kravene stred mot sentrale britiske interesser. På den måten argumenterte jeg for at selv de svært omfattende truslene den republikanske bevegelsen fremsatte mot Storbritannia ikke kunne føre frem, da kravene var for omfattende.

I det tredje og siste analysekapitlet, kapittel 6, har jeg prøvd å sannsynliggjøre at særlig tre aspekter ga Storbritannia grunn til å tvile på at truslene ville opphøre dersom kravene ble etterkommet. Disse tre aspektene var for det første at den republikanske bevegelsen ikke anerkjente den irske regjeringen, og at det var betydelige interesser som talte imot en tilbaketrekning som kunne resultere i at IRA styrtet den irske regjeringen. For det andre hadde den republikanske bevegelsen tradisjonelt også en 'hard' holdning til unionistene og lojalistene. Disse utgjorde rundt 60 prosent av befolkningen i Nord-Irland, og Storbritannia uttrykte gjentatte ganger at de hadde et ansvar overfor dette flertallet. Fra midten av 1980-tallet modererte imidlertid den republikanske bevegelsen seg, både med hensyn til synet på den irske regjeringens legitimitet og unionistenes/lojalistenes identitet og rolle i et forent Irland. Jeg argumenterte for at dette bidro til å gjøre det mer sannsynlig at de militære kampanjene ville opphøre dersom Storbritannia vedtok å trekke seg tilbake fra Nord-Irland. I forbindelse med det tredje aspektet som tok for seg samholdet innad i den republikanske bevegelsen, ble det argumentert for at den stadig mer konfliktridde bevegelsen ga Storbritannia skjellig grunn til å betvile at IRAs aktiviteter ville opphøre dersom Storbritannia etterkom kravene. Dette ble formalisert i et spill med tre aktører: den republikanske bevegelsen, Storbritannia, og radikale aktivister innad i den republikanske bevegelsen. Det underliggende resonnementet i dette kapitlet var at Storbritannias tvil til hva den republikanske bevegelsen ville gjøre ved en eventuell tilbaketrekning var tilstrekkelig stor til at den britiske regjeringen vedtok å forbli i Nord-Irland.

Disse tre hovedproblemene ved den republikanske bevegelsens trusler rører ved sentrale aspekter i et stabilt samfunn, og en britisk tilbaketrekning ville i så måte neppe utgjøre noen *løsning* på konflikten. Tvert imot var det en betydelig risiko for fortsettelse og potensiell opptrapping (i form av flere aktører) av konflikten. Dermed var det tvilsomt om britisk tilbaketrekning i årene mellom 1981-1994 ville innebære en fredelig løsning på konflikten.

7.3 Hovedkonklusjon

Gjennom oppgaven har jeg kort søkt å sannsynliggjøre at de teoretiske betingelsene om effektive truslers klarhet og troverdighet var oppfylt, men at de tre resterende betingelsene om relevans, alvorlighet og fullstendighet ikke var oppfylt. Dette er nødvendige betingelser for at trusler skal være effektive. Den manglende oppfyllelsen av disse tre kravene er derfor forklaringer på at den irske republikanske bevegelsens trusler mot Storbritannia i perioden 1981-1994 ikke førte frem.

7.4 Veien videre

Denne oppgaven er utført ved å gjøre en rekke avgrensninger. Dette er et resultat av en pragmatisk avveining, hvor de viktigste faktorene for å besvare problemstillingen er inkludert. Arbeidet har imidlertid gjort meg oppmerksom på interessante spørsmål som står ubesvarte og som kan føre diskusjonen om effektive trusler et skritt videre. Eksempler på slike spørsmål er om de lojalistiske truslene mot Storbritannia og Irland var effektive. Jeg var inne på dette i kapittel 4, men måtte utelate en grundigere behandling av dette spørsmålet på grunn av plasshensyn og av oppgavens siktemål. Et annet emne som det gjerne burde vært mer om er om aktørenes bruk av tvetydige budskap og manipulasjon av agendaen. Et siste eksempel er spørsmålet om den republikanske bevegelsens preferanser ble dannet ved aggregering eller transformering, herunder hvilken betydning den interne debatten, spesielt i IRA, har betydning for endring av policy.

Appendiks A

Spillteoretisk ordliste

Ordlisten baserer seg på Hovi & Rasch (1993), Midgaard (2001), Morrow (1994) og Rasmusen (2001).

Asymmetrisk informasjon	Minst en av spillerne har informasjon en annen spiller ikke har på et gitt tidspunkt
Baklengs induksjon	Teknikk for å finne et spills likevekter. Innebærer at man starter med spilllets siste trekk, for så å resonnerer bakover, trekk for trekk, hvilke strategier som er rasjonelle for spillerne
Bayesiansk likevekt	Et sett av strategier som er beste svar mot hverandre, gitt spillernes virkelighetsoppfatninger
Bayes' regel	$P(A B) = [P(B A) * p(A)] /$ $[P(B A) * P(A) + P(B \sim A) * P(\sim A)]$
Beslutningsnode	Valgsituasjon i spillet
Delspill	<p>Kjennetegnes ved at det:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) begynner med en singleton b) omfatter alle etterfølgende noder c) skjærer ikke over noen informasjonsmengder
Delspill-perfekt likevekt	Et sett av strategier som er beste svar mot hverandre for alle mulige delspill
Dominant strategi	Strategi som leder til minst like godt resultat som enhver annen strategi, uansett hvilke strategier de andre spillerne måtte velge. En strategi er strengt dominant (eller dominerende) dersom den leder til bedre resultat enn noen annen strategi, uansett hvilke trekk de andre spillerne gjør. Strategien er svakt dominant hvis den leder til bedre resultat enn alle andre strategier i minst ett tilfelle, og ikke dårligere resultat i noe tilfelle

Dynamiske spill	Spill hvor minst en spiller har anledning til å observere og reagere på andre spilleres handlinger
Fullkommen informasjon	Alle informasjonsmengdene i spillet er singletons, det vil si at tidligere trekk alltid er åpent kjent
Fullstendig informasjon	Spillernes strategier og preferanser er åpent kjent
Ikke-kooperativt spill	Spill hvor spillerne ikke har mulighet for å komme med endelige selvbindinger
Ikke-separerende likevekt	Det hersker usikkerhet om minst én av spillernes strategiske type ved spillets slutt
Informasjonsmengde	Den informasjon en spiller har på et gitt tidspunkt
Kardinal preferansefunksjon	Funksjon som angir preferanseordning og <i>preferanseintensitet</i> over alle strategikombinasjoner eller utfall
Nash-likevekt	Et sett av strategier som er beste svar mot hverandre
Naturen	En pseudo-spiller (uegentlig spiller) som gjør tilfeldige trekk med bestemte sannsynligheter på bestemte tidspunkt i spillet
Node	Beslutningssituasjon i spillet
Null-fett-modellering	Metodologisk prinsipp i spillteori om å velge det enkleste tenkelige sett av forutsetninger som må til for at man skal kunne avlede en bestemt implikasjon fra modellen
Ordinal preferansefunksjon	Funksjon som angir preferanseordning over alle strategikombinasjoner eller utfall
Perfekt Bayesiansk likevekt	Et sett av strategier som er beste svar mot hverandre for alle mulige delspill, gitt spillernes virkelighetsoppfatninger. Spillernes virkelighetsoppfatninger oppdateres underveis i spillet ved hjelp av Bayes' regel, der dette er mulig, under forutsetning om likevektsatferd.
Sekvensielle spill	Spill hvor deltakerne foretar sine valg i en på forhånd fastlagt rekkefølge
Separerende likevekt	Det hersker ingen usikkerhet om spillernes strategiske typer ved spillets slutt

Sikker informasjon	Spill hvor naturens trekk finner sted og er kjent for spillerne før noen spiller foretar sitt første trekk
Singleton	Informasjonssett med én node
Sluttnoder	Endepunkter i spillet
Spill	Defineres av følgende element: a) et antall spillere b) for hver spiller et antall strategier c) et sett av mulige utfall d) for hver spiller et sett av preferanser over spillets mulige utfall e) et sett av spilleregler
Spiller	Betegnelsen på aktør som har muligheter for å fatte beslutninger
Spilleregler	Hvem som skal foreta hvilke beslutninger på hvilket tidspunkt, og under hvilke informasjonsmessige forhold beslutningene tas
Statisk spill	Spill hvor ingen av spillerne har mulighet for å observere og reagere på andre spilleres handlingsvalg
Strategi	En plan som gir anvisning for alle de situasjoner som kan oppstå i spillet
Strategisk type	En spillers strategisett, informasjonssett og nyttefunksjon som Naturen trekker for spilleren i begynnelsen av spillet (ved ufullkommen informasjon)
Symmetrisk informasjon	Alle spillerne har samme informasjon på et gitt tidspunkt
Ufullkommen informasjon	Minst ett av informasjonssettene i spillet inneholder to noder, det vil si at spillets tidligere trekk er ukjent for minst en av spillerne
Ufullstendig informasjon	Det hersker usikkerhet om minst en av spillernes strategier eller preferanser når spillet tar til
Usikker informasjon	Spill hvor naturens trekk ikke finner sted, eller er ukjent for minst en av spillerne før en spiller foretar sitt første trekk
Utfall	Kombinasjon av strategier, én for hver spiller

Åpent kjent rasjonalitet Det hersker ikke noen form for tvil om noen spilleres rasjonalitet. Det innebærer at spiller A vet at spiller B er rasjonell. B vet at A er rasjonell. A vet at B vet at A er rasjonell, og B vet at A vet at B er rasjonell osv. ad infinitum

Appendiks B

Liste over aktører og sentrale begrep

Listen baserer seg på CAIN; Mallie & McKittrick (2001); McKittrick & McVea (2001); Moloney (2002) og O'Brien (1999).

Avståelsesprinsippet	Tradisjonelt republikansk prinsipp om ikke å anerkjenne de nasjonale parlamentene i Dublin, London og Belfast ved å avstå fra å ta i bruk SFs mandat i disse parlamentene
AP/RN	An Phoblacht/Republican News. Ukentlig republikansk avis, hvor IRA har det redaksjonelle ansvaret. http://www.irlnet.com/aprn/
Ard Fheis	Sinn Féins årsmøte
Armalite	Amerikansk rifle. Tatt i bruk av IRA tidlig på 1970-tallet. Foretrukket på grunn av våpenets lette vekt og hurtige skuddrate
Army Council	Komité på syv personer som bestemmer IRAs policy/strategi.
ASU	IRAs Active Service Unit
Brits	IRAs kallenavn for den britiske hæren og den britiske regjeringen
B-Specials	se Ulster Special Constabulary
Chief of Staff	IRAs militære kommandør
Dáil Éireann	Det irske parlamentet i Dublin, kalt Leinster House av radikale republikanere. http://www.irlgov.ie/oireachtas/frame.htm
DSD	Downing Street Declaration av desember 1993
DUP	Democratic Unionist Party, ekstremt unionistisk parti stiftet og ledet av Pastor Ian Paisley. Stemte mot GFA, men har likevel tatt del i de

	konstitusjonelle organene avtalen opprettet. http://www.dup.org.uk/
Den republikanske bevegelsen	Samlebetegnelse på Sinn Féin og IRA.
Fianna Fáil	Irlands største parti, stiftet i 1926 av Éamon de Valera etter uenighet om avståelsesprinsippet med den republikanske bevegelsen. http://www.fiannafail.ie/
Fine Gael	Tidligere Cumann na nGaedheal, bestående av Michael Collins' etterfølgere og Sinn Féin medlemmer som stemte for 1921-Avtalen om delingen av Irland. I dag er Fine Gael Irlands nest største parti.
Free State	Republikansk skjellsord på den irske republikken sør for grensen, Irland.
General Army Convention	IRAs høyeste organ bestående av IRA delegater. GAC har myndighet til å endre IRAs konstitusjon
General Headquarters staff	Avdeling som organiserer IRAs struktur og militære kampanjer
GFA	Good Friday Agreement, formelt navn er Belfast Agreement. Politisk avtale inngått av de største partiene i Nord-Irland, deriblant Sinn Féin. Hovedpunktene i avtalen var opprettelsen av en folkeforsamling for Nord-Irland – Northern Ireland Assembly – med 108 seter valgt ved proporsjonal representasjon, et utøvende organ bestående av 12 ministre valgt av folkeforsamlingen, et Nord-Sør ministerråd som står ansvarlig overfor folkeforsamlingen og det irske parlamentet Dáil, endring av artikkel 2 og 3 i den irske konstitusjonen som la et territorielt krav på Nord-Irland, og et råd for de britiske øyene med medlemmer fra folkeforsamlinger i England, Scotland, Wales, Belfast og Dublin. Avtalen i sin helhet fås på http://cain.ulst.ac.uk/events/peace/docs/agreement.htm
Green Book	IRAs treningsmanual og regelbok. Alle IRA medlemmer er pålagt å lese denne. Forbudt ved britisk og irsk lov.

Home-Rule	Republikansk krav om selvstyre <i>før</i> påskeopprøret i 1916
IRA	Den irske republikanske hær. IRAs forløpere var Irish Republican Brotherhood (IRB) og Irish Volunteers. IRB ble stiftet i 1858 for å kjempe mot anti-Home Rule Ulster Volunteers. I 1916 fikk IRB kontrollen over Irish Volunteers, og omdøpte den samlede paramilitære organisasjonen til Irish Republican Army (IRA). For tiden er det fire grupper som kaller seg IRA – Official IRA (OIRA) og Provisional IRA (PIRA) som splittet seg i 1969, Continuity IRA som brøt ut av PIRA i 1986, og Real IRA som brøt med PIRA i 1997. PIRA er den største av disse fire, og har forbindelser med (Provisional) Sinn Féin. Samme utgjør disse den republikanske bevegelsen denne oppgaven har fokusert på.
Lojalist	Ekstrem unionist som er villig til å bruke vold for å bevare unionen med Storbritannia.
MLA	Member of the Legislative Assembly. Representant til Stormont parlamentet i Belfast etter GFA.
MP	Member of Parliament, representant i Underhuset i det britiske parlamentet i Westminster
NICRA	Northern Ireland Civil Rights Association
NSD	National self-determination. Krav framsatt av Sinn Féin i 1987 om rett til nasjonal selvbestemmelse. I realiteten en omskriving av Brits out-kravet
Nasjonalist	Sympatisør for et gjenforent Irland, utelukkende ved bruk av ikke-voldelige virkemidler. Også brukt synonymt med katolikk.
Northern Command	Separat IRA kommando for ”krigssonen” i Nord. Etablert med omstruktureringen av IRA på midten av 1970-tallet.
Official IRA	Fraksjon av IRA som var lojale mot Cathal Coughlin etter splittelsen med Provisionals i 1969
Óglaigh na hÉireann	Irsk for IRA.

Orange Order	Oransje ordenen. En sosio-religiøs organisasjon som var og er lojal til den britiske tronen. Oransje Ordenen ble stiftet 21. september 1795 og har for tiden mellom 80.000 og 100.000 medlemmer. Ordenen har sterke forbindelser med Ulster Unionist Party (UUP) http://www.grandorange.org.uk/
Paramilitære grupper	Vanligvis betegnelse på statlige sikkerhetsstyrker mellom det sivile politiet og det militære. I Nord-Irland brukes betegnelsen på ikke-statlige organisasjoner som har utøvd, eller har truet med å utøve, politisk vold. Motstandere av denne volden vil ofte bruke betegnelsen terrorisme, mens tilhengerne heller til frihetskjemper.
Provo/Provie	Slengord for (Provisional) IRA medlem eller supporter
Quarter Master General	IRA offiser med ansvar for anskaffelse, lagring og forsyning av IRAs våpen
Republican Sinn Féin	Utbrytergruppe fra (Provisional) Sinn Féin i 1986 etter uenighet om opphevelsen av avståelsesprinsippet. Partiet ledes av Ruairí Ó Brádaigh, og har forbindelser med Continuity IRA. http://www.iol.ie/~saoirse/video/index.html
Republikaner	Sympatisør av gjenforent Irland, og som mener bruk av militære virkemidler er legitimt for å oppnå dette
RUC	Royal Ulster Constabulary. Nord-Irlands protestantdominerte politistyrke. Etter GFA er RUC reformert og omdøpt til Police Service of Northern Ireland (PSNI) http://www.psni.police.uk/
SAS	Special Air Services, regiment i den britiske hæren. Spesielt trent for hemmelige operasjoner. Styrken ble formelt satt inn i Nord-Irland i 1976.
SAM-7	Bakke-til-luft missil gitt til IRA av Libya. Batteriene var imidlertid i dårlig stand og ble aldri brukt i kamp.
SDLP	Social Democratic and Labour Party, det største nasjonalistiske partiet i Nord-Irland stiftet I 1970.

	Ledet av John Hume frem til November 2001. Nåværende leder er Mark Durkan. http://www.sdlp.ie
Semtex	Kraftig tsjekkisk eksplosiv bemyttet av IRA til å lage bomber. Semtex ble supplert IRA av Lilbya
Sinn Féin	Parti stiftet av Arthur Griffith i 1905. I dag den politiske vingen av den (provisoriske) republikanske bevegelsen. http://sinnfein.ie/
SF	Se Sinn Féin
Stormont	Det Nord-irske parlamentet utenfor Belfast
Unionist	Sympatisør for den Nord-irske unionen med Storbritannia. Brukes ofte synonymt med protestant.
UDA	Ulster Defence Association, stiftet i 1971, og forbudt i 1992. Den største av de lojalistiske paramilitære gruppene. Utfører også militære aksjoner under navnet UFF, Ulster Freedom Fighters. UDA har tette forbindelser med Ulster Democratic Party (UDP). UDAs medlemmer er motstandere av GFA.
UDR	Ulster Defence Regiment, et regiment i den britiske hæren bestående av heltids- og deltids medlemmer. Høster medlemmer hovedsakelig fra Nord-Irland. Stiftet i 1970 etter opphevelsen av B-Specials. I 1992 gikk UDR sammen med Royal Irish Rangers og stiftet Royal Irish Regiment.
UVF	Ulster Volunteer Force. Sentral i unionistisk motstand mot Home Rule tidlig på 1900-tallet. Revitaliserte seg i 1966 i forbindelse med den sosiale uroen som preget Nord-Irland. UVF ble forbudt i juni 1966. I april 1974 ble organisasjonen imidlertid legalisert igjen. Erklært en lovstridig organisasjon igjen i oktober 1975. UVF har tette forbindelser med Progressive Unionist Party (PUP), og støtten GFA i 1998.
UUP	Ulster Unionist Party, det største unionistiske partiet i Nord-Irland. Styrte Nord-Irland uavbrutt i årene mellom 1921 – 1972. Fra 1974 til tidlig

1990-tallet er partiet også blitt kalt Official Unionist Party. Partiet høster støtte hovedsakelig fra den protestantiske middelklassen, og har nære forbindelser med Orange Ordenen.
<http://www.uup.org/>

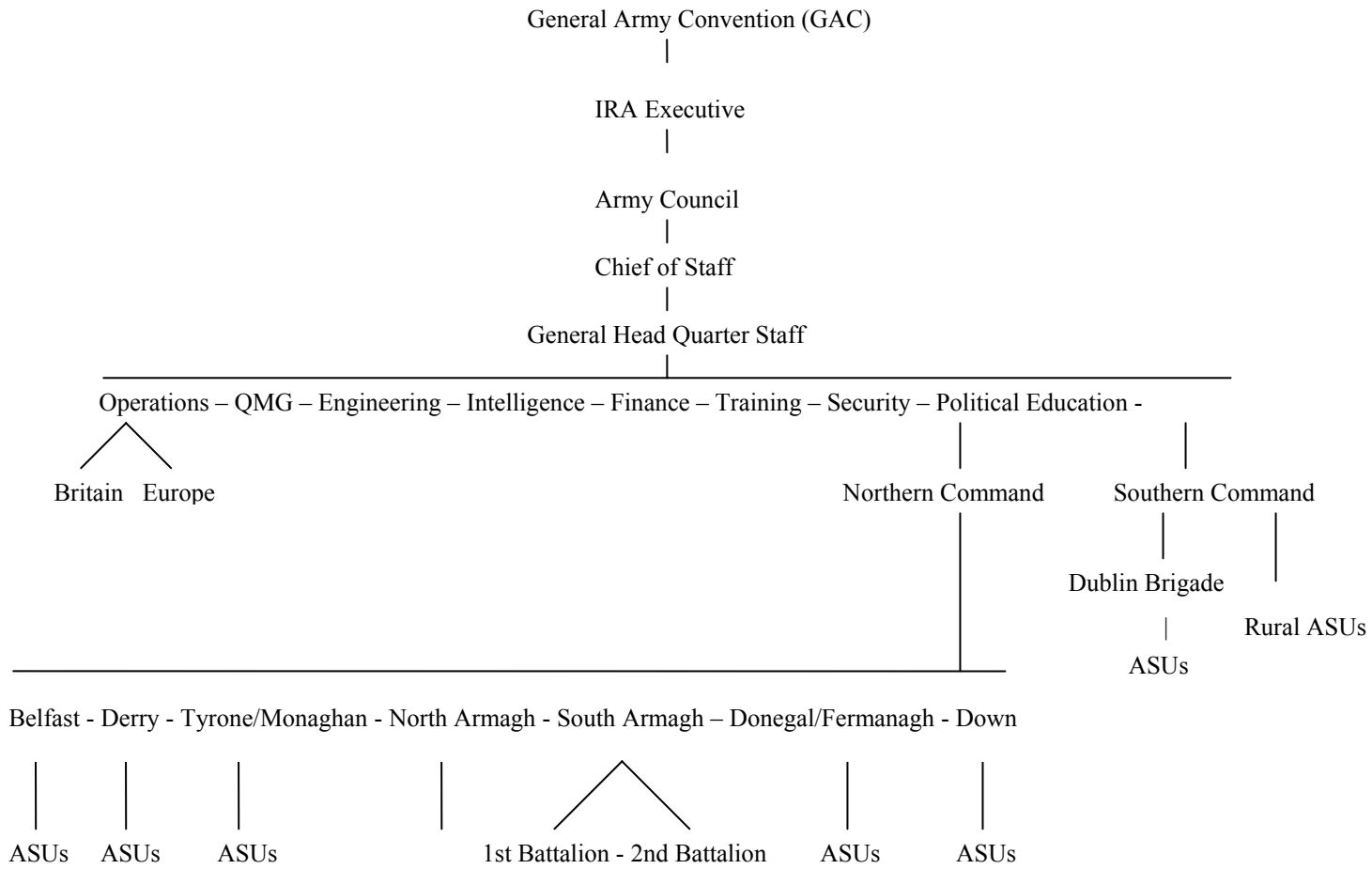
USC

Ulster Special Constabulary, stiftet i 1920. Hjelpstyrke under RUC. En utelukkende protestantisk styrke som høstet sterk kritikk fra nasjonalister, og ble erstattet av UDR. I de senere årene ble USC kalt B-Specials

Appendiks C

IRAs kommandostruktur

Oversikten er hentet fra Moloney (2002: 573) og O'Brien (1999: 110).

QMG – Quartermaster General

ASU – Active Service Unit

Appendiks D

Sinn Féins partistruktur

Oversikten er hentet fra Sinn Féins nettsider (URL:sinnfein.ie).

Ard Fheis, Landsmøtet

Sinn Féins øverste styrende og lovgivende organ. Ard Fheis består av:

- a) Partioffiserer og medlemmer fra Ard Chomhairle
- b) To delegater fra hver Comhairle Limistéar
- c) To delegater fra hver Comhairle Ceantair
- d) To delegater fra hvert tilhørende Cumann

Ard Chomhairle, landsstyret

Det styrende partiorganet når Ard Fheis ikke er i møte. Ard Comhairle består av partiets president, visepresidenten, generalsekretæren, to finansrådgivere, pressedirektøren, partiets styremedlemmer, ni andre medlemmer og en representant for hver Comhairlí Limistéir. Partioffiserene og de ni andre medlemmene er valgt av Ard Fheis delegatene og har myndighet til å oppnevne fem medlemmer til spesifikke posisjoner eller for å sikre at minst en fjerdedel av Ard Chomhairle delegatene er kvinner.

Coiste Seasta, sentralstyret

Ard Chomhairle velger en åtte-medlemmers Coiste Seasta som møtes regelmessig og har fullmakt til å utføre rutinehandlinger mellom Ard Chomhairle møtene.

Comhairlí Limistéir

Ard Chomhairle kan i konsultasjon med lokale Sinn Féin medlemmer etablere en Comhairlí Limistéir. Dette er lokale fylkes- eller valgkretsavdelinger som har det organisatoriske ansvaret for partilagene i den aktuelle regionen. Delegater fra Cumainn i området deltar i Comhairlí Limistéir AGM, hvor de velger offiserer og formulerer årlige retningslinjer for partiet.

Comhairlí Ceantair, fylkeslag

Hver Comhairle Ceantair er basert på fylkesgrensene som til enhver tid defineres av fylkets County Council. Hver Comhairle Ceantar består av dets offiserer og to delegater fra hver Cumann i området.

Cumainn, lokallag

Grasrota i Sinn Féin. Et Cumann etableres etter Ard Chomhairle eller autoriserte Comhairle Ceantairs retningslinjer. Ledelsen i Cumann består av minst fem medlemmer, med anbefalt maksimalstørrelse på tolv medlemmer.

Avdelinger

Det finnes en rekke avdelinger i Sinn Féin som spesialiserer seg i ulike politiske saksområder. Eksempler på slike avdelinger er Publicity, Prisoner of War, Cultural, Women, Education og Trade Union avdelinger, samt Foreign Affairs Bureau som arbeider med internasjonale saker og irsk solidaritet utenlands.

Kildeliste

- Adams, Gerry (1988): *A Pathway to Peace*, Cork & Dublin: The Mercier Press
- Bairner, Alan (1996): "Paramilitarism" kap. 18 i Arthur Aughey & Duncan Morrow (red.): *Northern Ireland Politics*, London & New York: Longman
- Bean, Kevin (1994): "The New Departure: Recent developments in Irish Republican ideology and strategy", *Occasional Papers in Irish Studies* No. 6, University of Liverpool: The Institute of Irish Studies
- Beresford, David (1987): *Ten Men Dead*, London: Harper Collins Publishers
- Bew, Paul, Gibbon, Peter & Patterson, Henry, (1995): *Northern Ireland 1921-94: Political Forces and Social Classes*, London: Serif
- Bjørge, Tore & Heradstveit, Daniel (1993): *Politisk terrorisme*, Oslo: Tano
- Cunningham, Michael (1999): "Unionist and Nationalist Thinking in the 1990s" i Patrick J. Roche & Brian Barton (red.) *The Northern Ireland Question*, England: Ashgate
- Coakley, John (1999): "The foundation of statehood" kap. 1 i John Coakley & Michael Gallagher (red.) *Politics in the Republic of Ireland*, London & New York: Routledge and PSAI Press
- Cochrane, Feargal (1999): "The past in the present" kap. 1 i Paul Mitchell & Rick Wilford (red.) *Politics in Northern Ireland*, Oxford: Westview and PSAI Press
- Dillon, Martin (1988): *The Dirty War*, London: Hutchinson
- Dixon, Paul (2000): "Britain's 'Vietnam syndrome'? Public opinion and British military intervention from Palestine to Yugoslavia", *Review of International Studies*, vol.26 no.1, januar 2000, side 99-121
- Dixon, Paul (2001a): *Northern Ireland – the Politics of War and Peace*, Hampshire & New York: Palgrave
- Dixon, Paul (2001b): "British Policy Towards Northern Ireland 1969-2000: Continuity, Tactical Adjustment and Consistent 'Inconsistencies'", *British Journal of Politics and International Relations*, vol.3 Høst, 2001. Tilgjengelig på: http://www.nipolitics.com/article_british_policy.html [lesedato: 05.03.2003]
- Elster, Jon (1983): *Sour Grapes*, Cambridge: Cambridge University Press
- Elster, Jon (1989): *Solomonic Judgments: Studies in the Limitations of Rationality*, Cambridge University Press
- Feeney, Brian (2002): *Sinn Féin – A Hundred Turbulent Years*, Dublin: O'Brien Press

- Guelke, Adrian (1996): "Political Violence and the Paramilitaries" kap. 2 i Paul Mitchell & Rick Wilford (red.) *Politics in Northern Ireland*, Oxford: Westview and PSAI Press
- Hovi, Jon (1998): *Games, Threats & Treaties: Understanding commitments in International Relations*, London & Washington: Pinter
- Hovi, Jon (2001): "Trusler i internasjonal politikk" kap. 4 i Jon Hovi & Raino Malnes (red.): *Normer og Makt*, Oslo: Abstrakt forlag
- Hovi, Jon & Rasch, Bjørn Erik (1993): *Strategisk handling*, Oslo: Universitetsforlaget
- IRA (ca 1978): "Green Book" (IRAs treningsmanual) appendiks i Brendan O'Brien (1999): *The Long War*, Dublin: O'Brien Press, Ed Moloney (2002): *A secret History of the IRA*, London: Penguin Press, og Martin Dillon (1988): *The Dirty War*, London: Hutchinson
- Jarman, Neil (2001): Gjesteforelesning University of Dublin Trinity College Dublin 4. mai
- Kee, Robert (1995): *Ireland – a History*, London: Abacus
- Mallie, Eamonn & McKittrick, David (1996): *The Fight for Peace*, London: Mandarin
- Mallie, Eamonn & McKittrick, David (2001): *Endgame in Ireland*, Hodder & Stoughton: Coronet Books
- McKittrick, David (1996): *The Nervous Peace*, Belfast: Blackstaff Press Limited
- McKittrick, David m.fl (1999): *Lost Lives: the Stories of the Men, Women and Children who died as a Result of the Northern Ireland Troubles*, London: Mainstream
- McKittrick, David & McVea, David (2001): *Making Sense of the Troubles*, London: Penguin Books
- Melberg, Hans O. (1998): "Is it logically possible to make a rational decision? – Optimal collection of information and "as-if" arguments"
www.geocities.com/hmelberg/papers/981017.htm [lesedato: 06.02.2003]
- Midgaard, Knut (2001): *Strategisk analyse: to spillteoretiske essays*, Oslo: Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo
- Moloney, Ed (2002): *A Secret History of the IRA*, London: Penguin Press
- Morrow, James D. (1994): *Game Theory for Political Scientists*, New Jersey: Princeton University Press
- Morrow, Duncan (1996): "Northern Ireland 1972 – 95" kap. 3 i Arthur Aughey & Duncan Morrow (red.) *Northern Ireland Politics*, London & New York: Longman
- Munck, Ronnie (1995): "Irish Republicanism: Containment or New Departure" kap. 10 i Alan O'Day (red.) *Terrorism's Laboratory*, England: Dartmouth
- O'Brien, Brendan (1999): *The Long War – the IRA & Sinn Féin*, Dublin: O'Brien Press

-
- O'Malley, Padraig (1990): *The Uncivil Wars*, Boston: Beacon Press
- Patterson, Henry (1996a): "Northern Ireland 1921 – 68" kap. 1 i Arthur Aughey & Duncan Morrow (red.) *Northern Ireland Politics*, London & New York: Longman
- Patterson, Henry (1996b): "The Northern Ireland Economy" kap. 14 i Arthur Aughey & Duncan Morrow (red.) *Northern Ireland Politics*, London & New York: Longman
- Provisional Government (1916): "POBLACHT NA HÉIREANN" i Arthur Mitchell & Pádraig Ó Snodaigh (red.) (1985): *Irish Political Documents 1916-1949*, Dublin: Irish Academic Press
- Rasmusen, Eric (2001): *Games and Information – An Introduction to Game Theory*, Massachusetts: Blackwell Publishers
- Ruane, Joseph & Todd, Jennifer (1999): "The Belfast Agreement: context, content, consequences" i Joseph Ruane & Jennifer Todd (red.) *After the Good Friday Agreement*, Dublin: University College Dublin Press
- Ryan, Mark (1994): *War and Peace in Ireland – Britain and the IRA in the New World Order*, London: Pluto Press
- Schelling, Thomas C. (1966): *Arms and Influence*, New Haven: Yale University
- Schelling, Thomas C. (1980): *The Strategy of Conflict*, Massachusetts: Harvard University Press
- Sinn Féin (1987): "A Scenario for Peace", appendiks i Gerry Adams (1988): *A Pathway to Peace*, Cork & Dublin: The Mercier Press
- Sinn Féin (1992): *Towards a Lasting Peace in Ireland*, Dublin: Republican Publications
- Sinn Féin (1995): *Building a Permanent Peace*, Dublin: Republican Publications
- Smith, Michael L.R. (1995): *Fighting for Ireland? The military strategy of the Irish Republican Movement*, London & New York: Routledge
- Sydsæter, Knut (1994): *Matematisk Analyse, Bind I*, 6. utgave, Oslo: Universitetsforlaget
- Todd, Jennifer (1999): "Nationalism, Republicanism and the Good Friday Agreement" i Joseph Ruane & Jennifer Todd (red.): *After the Good Friday Agreement*, Dublin: University College Dublin Press
- Tomlinson, Mike (1998): "Walking backwards into the sunset: British policy and the insecurity of Northern Ireland" i David Miller (red.): *Rethinking Northern Ireland*, London & New York: Longman
- Tonge, Jonathan (1998): *Northern Ireland: conflict and change*, Prentice Hall
- Underdal, Arild (1984): "Can We, in the Study of International Politics, do without the Model of the State as a Rational, Unitary Actor?" i *Internasjonal Politikk Temahefte I*: 63-80, Oslo: Norsk Utenrikspolitisk Institutt

Walzer, Michael (1992): *Just and Unjust Wars*, 2. utgave, New York: Basic Books

Whyte, John (1990): *Interpreting Northern Ireland*, Oxford: Clarendon Press

Yin, Robert K. (1994): *Case Study Research*, London: Sage Publications

Artikler fra The Guardian Unlimited:

“Suspension of the Northern Ireland Assembly”:

http://www.guardian.co.uk/Northern_Ireland/Story/0,2763,811562,00.html,
[lesedato: 14. oktober 2002]

“Historic city name battle reaches London”:

http://www.guardian.co.uk/Northern_Ireland/Story/0,2763,884782,00.html,
[lesedato: 29. januar 2003]

Rosie Cowan: “UK offers big troop cuts if IRA disarms”:

http://www.guardian.co.uk/Northern_Ireland/Story/0,2763,901579,00.html,
[lesedato: 24. februar 2003]

Henry McDonald & Martin Bright: “Top Army officer ‘handed over IRA files to Adair’” http://www.guardian.co.uk/Northern_Ireland/Story/0,2763,944533,00.html,
[lesedato: 27. april 2003]

CAIN – Conflict Archive on the Internet:

Eamon Melaugh (1973): “Fight ‘Em” Foto nr. 14 i portfolie 8,
<http://cain.ulster.ac.uk/melaugh/>, [lesedato: 04.05.03]

“Good Friday Agreement” (1998) tilgjengelig på

<http://cain.ulst.ac.uk/events/peace/docs/agreement.htm> [lesedato: 05.05.03]

Martin Melaugh: “A Chronology of the Conflict - 1992”

<http://cain.ulst.ac.uk/othelem/chron/ch92.htm>, [lesedato: 01.04.03]

Martin Melaugh: “A Glossary of Terms Related to the Conflict”

<http://cain.ulst.ac.uk/othelem/glossary.htm> [lesedato 01.04.03]

Martin Melaugh: “The Sunningdale Agreement – Chronology of Main Events”

<http://cain.ulst.ac.uk/events/sunningdale/chron.htm> [lesedato: 19.03.2003]

Martin Melaugh: “Ulster Workers’ Council Strike – Background Information”

<http://cain.ulst.ac.uk/events/uwc/bac.htm> [lesedato: 19.03.03]

Muntlige kilder og personlig kommunikasjon

Dixon, Paul (19.2.2003) ”Northern Ireland”, tilgjengelig via e-mail: paul@nipolitics.com

English, Richard (2003) *Intervju med forf.* 13. januar

English, Richard (20.2.2003) ”Thesis on Northern Ireland”, tilgjengelig via e-mail:
r.english@Queens-Belfast.AC.UK

ÓBroin, Eoin (2003) *Intervju med forf.* 9. januar

ÓBroin, Eoin (2003) *Telefonintervju med forf.* 7. mars

O’Toole, Larry (2001) *Intervju med forf.* 26. mars

Weir, Peter (2003) *Intervju med forf.* 13. januar